

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Mimarlık Anabilim Dalı / Mimarlık Programı

**ÖZGÜN MİMARİ BOYUTLARINA MÜDAHALE
ETMEDEN TAŞINMAZ BİR KÜLTÜR VARLIĞINA
İŞLEV VERMEYE YÖNELİK AMAÇ SİSTEMİ ÖNERİSİ**

Tarihi Kürkçü Han Örneği

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan: **Reyhan ATEŞ**

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

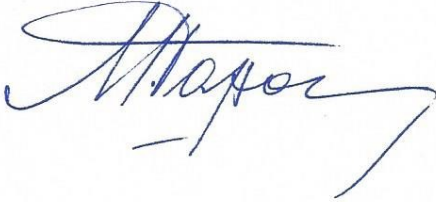
28/05/2018

Enstitümüz Mimarlık Yüksek Lisans programı öğrencilerinden **146101110** numaralı **Reyhan ATEŞ** "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**ÖZGÜN MİMARİ BOYUTLARINA MÜDAHALE ERMEDEN TAŞINMAZ BİR KÜLTÜR VARLIĞI'NA İŞLEV VERMEYE YÖNELİK AMAÇ SİSTEM ÖRNEĞİ: TARİHİ KÜRKÇÜ HAN ÖRNEĞİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun **08.05.2018** tarih ve **2018/11** sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (**30**) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

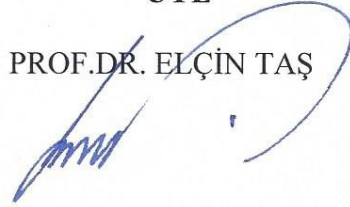
DANIŞMAN

PROF.DR. AHMET METE TAPAN

ÜYE

PROF.DR. ELÇİN TAŞ

ÜYE

DR.ÖĞR.ÜYESİ ÜLGER BULUT KARACA

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “ÖZGÜN MİMARİ BOYUTLARINA MÜDAHALE ETMEDEN TAŞINMAZ BİR KÜLTÜR VARLIĞINA İŞLEV VERMEYE YÖNELİK AMAÇ SİSTEMİ ÖNERİSİ *Tarihi Kürkçü Han Örneği*” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

28.05.2018

Mimar Reyhan ATEŞ

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece İstanbul Arel Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Teziminyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

28.5.2018

Reyhan ATEŞ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VII
ÖNSÖZ.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
HARİTA LİSTESİ.....	XIV
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	XV
EKLER LİSTESİ.....	XVII

1. BÖLÜM GİRİŞ

1.1. Problemin Saptanması.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırma Metodolojisi	2

2. BÖLÜM

KÜLTÜR VARLIKLARININ AMAÇ SİSTEMİ İÇİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Amaç Sistemi Nedir.....	3
2.2. Amaç Sistemi Oluşturulması.....	3
2.2.1. Genel Amaç Sistemi Akış Tablosu.....	4
2.2.2. Uç Amaç Sistemi Akış Tablosu.....	5
2.2.2.1. Altalt Sistemlerin Yardımcı Disiplinlerle İlişisine Basit Örnek.....	7
2.3. Bölüm Sonucu.....	8

3. BÖLÜM

TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞININ KORUNMASI VE KÜLTÜR VARLIĞI OLARAK TARİHİ HANLAR

3.1.	Taşınmaz Kültür Varlığı Tanımı.....	9
3.2.	Koruma Tanımı.....	9
3.2.1.	Koruma Yöntemleri.....	10
3.2.1.1.	Yenileme (Renovasyon-Rehabilitasyon) Örnekleri.....	13
3.2.1.2.	Yeniden Yapım (Rekonstrüksiyon) Örnekleri.....	14
3.2.2.	Kültür Varlığını Özgün Mimari Boyutları İle Korumanın Önemi....	15
3.2.3.	Eklenti Hacim İle Kullanım İşlevi Değişen Tescilli Yapı Örnekleri.....	17
3.3.	Kültür Varlığı Olarak Tarihi Hanlar.....	21
3.4.	Tarihi Han Mimarileri Örneği Üzerinden İşlev Ve Mimari İlişkisi.....	26
3.5.	Han Mimarisinin Bulunduğu Lokasyon Üzerine Etkisi.....	29
3.6.	Bölüm Sonucu.....	34

4. BÖLÜM

ÖZGÜN MİMARİSİNİ KORUYARAK TARİHİ BİR HANIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ: KÜRKCÜ HAN ÖRNEĞİ

4.1.	Tarihi Kürkcü Han.....	35
4.2.	Rölöve ve Restitüsyona İlişkin Bilginin, Yazılı Kaynak ve Mevcut Durum ile Örtüştürülmesi; Taşınmaz Tabiat Ve Kültür Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu'nun 865 Sayılı Şartlı Kabul Edilen Rölöve Ve Restitüsyon Projesi Üzerine Bir Değerlendirme.....	41
4.3.	Kürkcü Han'ın Güncel Durumu.....	47
4.4.	Kürkcü Han'ın Yapısal ve Bölgesel Analizi.....	66
4.4.1.	Tehditler.....	66
4.4.2.	Zayıf Yönler.....	66
4.4.3.	Güçlü Yönler.....	66
4.4.4.	Fırsatlar.....	67
4.5.	Çalışma Amacının Kürkcü Han Üzerinden Değerlendirilmesi.....	67
4.6.	Kürkcü Han'ın Yeni İşlevi İle Uyumu.....	68
4.7.	Eklenecek İşlevi İle Kürkcü Han'ın Bölgeye Uyumu.....	75

4.8.	Konsept İşlev Yaklaşımında İşletme Örneği ve Amaç İlişkisi.....	77
4.9.	Özgün Mimarisi Korunacak Olan Han'a Yeni İhtiyaç Programının Yerleşim Yaklaşımı.....	81
4.10.	Bölüm Soncu.....	95

5. BÖLÜM

SONUÇ.....	96
KAYNAKÇA.....	98
EKLER.....	101
ÖZGEÇMİŞ.....	106

ÖZET

ÖZGÜN MİMARİ BOYUTLARINA MÜDAHALE ETMEDEN TAŞINMAZ BİR KÜLTÜR VARLIĞINA İŞLEV VERMEYE YÖNELİK AMAÇ SİSTEMİ ÖNERİSİ

Tarihi Kürkçü Han Örneği

MİMAR REYHAN ATEŞ

Yüksek Lisans Tezi, Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman Prof. Dr. Mete TAPAN

Nisan, 2018-123 Sayfa

21.yy'a ait inşaat teknolojisinin sektöre kazandırdığı önemli unsurların ilk sıralarında, zaman tasarrufu, işçilik kalitesi ve çeşitli tasarımların uygulanabilirliğini sağlaması gelmektedir. Günümüz mimarlık örnekleri 21.yy teknolojisi kullanılarak inşa edilmektedir. Günümüzde inşa edilen yapılar ile gelecek yüzyılda sahip olunacak teknoloji ile inşa edilecek olan yapılar arasındaki işçilik farkı görülebilecektir. Tıpkı geleneksel mimari ve 21.yy mimarisi arasındaki farkın görülebildiği gibi.

Ancak, ait olduğu dönemin sahip olduğu teknoloji ile inşa edilen geleneksel yapılar, her zaman 21.yy'ın teknolojisi ile yapılan yapılardan daha değerli olacaktır. Çünkü, geleneksel mimarinin inşa edildiği dönemin koşulları değerlendirildiğinde; malzemenin bulunması, lojistiği, işlenmesi ve uygulama aşamalarının nasıl gerçekleştiği konusu merak uyandırmaktadır. Geleneksel yapıların her biri işçilik yöntemleri ve kullanılan çözümler hakkında bilgi vermektedir. Bu nedenle geleneksel yapılar, az gelişmiş teknoloji ve kısıtlı imkânlarla uygulanabilir yapı inşasını gösteren kanıt niteliğindedirler. Bir toplumun kültürünün temel anlatımı olan sivil mimarlık, bir yandan o kültürün bölgesiyle ilişkisini gösterirken, diğer yandan dünyanın kültürel çeşitliliğini yansıtması bakımından önemlidir (Icomos,1999).

Geleneksel mimariyi koruyarak inşa edildiği dönemin kültürünü ve inşa teknik bilgisini gelecek nesillere aktarmak için restorasyon önemli olmaktadır. Restorasyon, yapının bakım-onarımı yapılarak olabileceği gibi, eksik parçaları bütünleştirerek, ayrıca da *yeniden işlev kazandırarak* yapılabilmektedir.

Tarihi yapıları korumak için yapıya yeniden işlev kazandırırken, o yapının mimari ölçülerinin planlanan işleve uygun özellikte olması ya da biçim değiştirmesi zorunlu değildir; yapının mimari ölçülerine uygun işlev tasarımı yapılabilir. Amaç sadece yeni bir mekân oluşturmak, ya da sadece bir yapının korunması değil; tarihi bir yapıyı, kendisine uyarlanmak üzere yorumlanmış bir işlevle özgün mimarisini koruyarak yaşatmak olmalıdır. Ek kullanım alan ihtiyacı olan durumlarda; modern teknoloji, endüstriyel tasarım, sanat tarihi, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi ilişkili mesleki disiplinlerle ortak çalışmak, ihtiyaç duyulan ek kullanım alanını ya da konsept gereği şekilsel müdahaleyi demontabl olarak sağlayacaktır.

Tez çalışması kapsamında özgün mimari boyutlara müdahale etmeden taşınmaz kültür varlığına işlev vermeye yönelik bir amaç sistemi önerisinde bulunulacaktır ve tarihi Kürkçü Han örneği üzerinde değerlendirilecektir. Kürkçü Han'ın seçilmesinin nedeni ise; İstanbul'da bulunan 15.yy'a ait, tek han mimarisi olmasıdır (Güran, 1978:83-84).

Anahtar kelimeler: Kürkçü Han, Koruma, İşlev, Yenileme, Yeniden Yapma

ABSTRACT

THE PROPOSAL OF A PURPOSE SYSTEM FOR AN IMMOVABLE CULTURAL PROPERTY WITHOUT INTERFERING WITH THE ORIGINAL ARCHITECTURAL DIMENSIONS.

The Historical K rk  Han Sample

ARCHITECT REYHAN ATEŞ

Master Degree Thesis, Department of Architecture

Adviser Prof. Dr. Mete TAPAN

April, 2018-123 Pages

Construction technology of 21th century has provided to save time, workmanship quality and possibility to build of different designs. Architectural style of today's are built with 21th century technology and workmanship differences between this style and 'the buildings that will belong to technology of next century which will be built with improved technology will be distinguished. Just as, differences that are between traditional architecture and architectural style of 21th century, can be distinguished.

However, the traditional architectural structures constructed with the technology that the era they belonged to are always more valuable than the architectural structures made with today's advanced technology. Because, when the conditions of the construction of the traditional building are evaluated; steps which are of finding material, logistics, processing and implementing, arouse curiosity about how they built issues. Each of the traditional structures gives us information about the methods of workmanship and the solutions used, therefore, buildings that can be construct with less developed technologies and possibilities, are like an evidence. Civil architecture is a basic expression of community culture. One hand while it shows interrelation with its region, at the other hand it is important in respect to reflect of diversity of world culture (Icomos, 1999).

For these reasons, restoration is important in order to protect traditional architecture and to deliver the culture of the era when was built and the construction

technical knowledge for future generations. Restoration can be done by maintenance-repair of the structure or by integrating the missing parts and also by providing *different functions*.

While functioning to preserve historic structures, it is not necessary for the architecture of the building to be in accordance with the activity planned, or changing its form, the function can be designed in accordance with architectural measure. The purpose is not just to create activity place or conserve a historical building. The purpose should conserve by keeping alive and reusing of a historic building with integrated to itself by the way of interpreted again of an activity. Where additional usage area is needed; to collaborate with related professional disciplines, such as modern technology, industrial design, art history, interior architecture, landscape architecture, will provide us the additional area or concept requirement form as demontable.

Under this thesis study, the proposal of a purpose system will be made for historical building and evaluated on the K rk  Han sample without interfering with the original architectural dimensions. The reason for the selection of K rk  Han is; It is the only remaining inn in Istanbul since the 15th century (G ran, 1978:83-84).

Key Words: K rk  Han, Preservation, Function, Renovation, Reconstruction

ÖNSÖZ

Döneminin mimari özelliklerini yansıtan ve inşa edildiği dönemden günümüze kadar varlığını sürdüren taşınmaz kültür varlıklarını koruma için yapılan restorasyon çalışmaları amacıyla uzaklaşmamış olmalıdır.

Koruma için sık kullanılan yeniden işlev kazandırma yöntemi sonucunda; yapının mekân organizasyonunu değiştirmek, ilave katlar eklemek gibi müdahaleler yapılarak mimari özgünlüğün bozulduğu, özgünlüğü korunanın sadece iç mimari bir bölümün, bezemenin, yapı elemanının vb. olduğu görünmektedir. Ancak koruma yaklaşımı tektir. Koruma kavramının, örneğin yalnızca yapının bezemelerinin korunmasının yeterli olduğunu açıklayan alt başlığı yoktur.

Koruma, özgün mimarisine müdahale etmeyerek, bütünsel olarak yapılmalıdır. Aksi halde bugün yapının kullanım alanını arttırmak için inşa edilen ek hacimler yıllar sonra estetik, teknolojik ve hacimsel olarak değerini kaybedebilecektir ve tarihi yapıyı korumak için günümüzde temizleme yöntemi ile arındırılan eklerden farklı olmayacaktır.

Tez çalışması kapsamında kültür varlıklarını yaşatarak korurken, yapının özgün mimarisine uygun hazırlanmış konsept bir işlevin mümkün olabileceği, demontabl elemanlarla kısa süreli farklı ölçekte hizmete olanak sağlayan ek kullanım hacimlerinin oluşturulabileceği bir örnek hazırlanmıştır.

İSTANBUL, 2018

Mimar Reyhan ATEŞ

KISALTMALAR

TDK	: Türk Dil Kurumu
ICOMOS	: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
TSE	: Türk Standartlar Enstitüsü
CEN	: Avrupa Standardizasyon Komitesi
M.Ö.	: Milattan Önce
K.V.K.K.	: Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu
3D	: Üç Boyutlu
St.	: Saint (Aziz, kutsal)
A.g.e	: Adı geçen eser
Bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
s.	: Sayfa
vb.	: Ve benzeri
.yy	: Yüzyıl
b.t.	: Bilinmeyen tarih
u.d	: Unknown date (Bilinmeyen tarih)

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1	: Kùltür Varlıklarını Korumada Genel Amaç Sisteminde Alt Sistemler _____	4
Tablo 2.2	: Kùltür Varlıklarını Korumada Genel Amaç Sisteminde Teknoloji Alt Sistem İle Altalt Sistemler Arasındaki İlişki _____	4
Tablo 2.3	: Uç Amaç Sisteminde Estetik Alt Sistem İçindeki Geri Besleme İlişkisi _____	5
Tablo 2.4	: Özgün Mimari Boyutlarına Müdahale Etmeden Bir Kùltür Varlığına İşlev Vermeye Yönelik Amaç Sistemi Akış Tablosu _____	6
Tablo 2.5	: Altalt Sistemlerin Yardımcı Disiplinlerle İlişkisine Basit Bir Akış Örneği _____	7
Tablo 3.1	: Osmanlı Dönemi İstanbul Hanları _____	24
Tablo 3.2	: Tarihi Yarımada'daki Hanların Şematik Mimari Plan Konturları _____	26
Tablo 3.3	: Tarihi Yarımada'daki Hanların Mekân Organizasyon Şeması _____	27
Tablo 3.4	: Ticaretin Kentleşme Üzerindeki Etkisi _____	33
Tablo 4.1	: Kürkçü Han Genel Tanım Katalođu _____	59
Tablo 4.2	: Kürkçü Han Plan Özellikleri _____	62
Tablo 4.3	: Kürkçü Han Dış Cephe Mevcut Durum Tespiti _____	62
Tablo 4.4	: Kürkçü Han İç Cephe Mevcut Durum Tespiti _____	65
Tablo 4.5	: İşlev Seçim Sistemi _____	75

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 3.1	: Mısır Piramidi Yapım Aşaması_____15
Şekil 3.2	: Çatalhöyük Canlandırma_____16
Şekil 3.3	: Diyarbakır, Meşrebiyeli Pencere_____16
Şekil 3.4	: Safranbolu Evi, Oda İçinde Banyo_____16
Şekil 3.5	: Kent Gelişim Aşaması_____29
Şekil 3.6	: İstanbul, Kurulan İlk Ticaret Bölgesi_____30
Şekil 3.7	: Osmanlı Dönemi İstanbul_____30
Şekil 3.8	: İstanbul, Tarihi Yarımada İhtisaslaşma Şeması_____31
Şekil 3.9	: İstanbul, Hanlar Bölgesi Dolu Boş Analizi _____32
Şekil 4.1	: II. Avluya Geçiş, Revaklı Koridor_____42
Şekil 4.2	: Kürkçü Han, Kesit_____44
Şekil 4.3	: Kürkçü Han, Ana Giriş Cephesi Görünüş_____44
Şekil 4.4	: I ve II. Avlu Arası Han Binası Rölövesi Kubbe İz Düşümleri_____43
Şekil 4.5	: C. Gurlitt'in Kitabında Görünen, II. Avluya Ait Fotoğrafın Kapsadığı Alan_____51
Şekil 4.6	: Yıkılan II. Avlu Han Binası Yerine Yapılan Dükkânların Resmi Kapı Numaraları_____52
Şekil 4.7	: Çarkçılar Sokak'a Bakan Han Üzerindeki Dükkânların Kapı Numaraları_____55
Şekil 4.8	: Kürkçü Han ve Hürriyet Çarşısı Arasındaki Kapatılan Geçiş Boşluğu_57
Şekil 4.9	: Kürkçü Han Mevcut Durum, Şematik Hali Hazır Plan_____68
Şekil 4.10	: Kürkçü Han Özgün Ve Eklenti Hacimler_____70
Şekil 4.11	: Kürkçü Han Zemin Kat Rölöve Ve Restitüsyon Planı_____71
Şekil 4.12	: Kürkçü Han 1. Kat Rölöve Ve Restitüsyon Planı_____72
Şekil 4.13	: Kürkçü Han 1. Avlu Rölöve Ve Restitüsyon Kesiti_____73
Şekil 4.14	: Kürkçü Han Mahmut Paşa Caddesi Cephesi Rölöve Ve Restitüsyon Projesi _____74

Şekil 4.15	: Kürkçü Han Vaziyet, Mevcut Durum_____	79
Şekil 4.16	: Kürkçü Han Vaziyet, Restitüsyon_____	79
Şekil 4.17	: Tarihi Yarımada'da Özgün Mimarisi İle Kürkçü Han'ın Gösterimi____	80
Şekil 4.18	: Kürkçü Han, Zemin Kat Şematik Restitüsyon Planı_____	81
Şekil 4.19	: Kürkçü Han, II. Avlu Zemin Kat Şematik 3D Restitüsyon Planı_____	81
Şekil 4.20	: Kürkçü Han, 1.Kat Şematik Restitüsyon Planı_____	82
Şekil 4.21	: Kürkçü Han, II. Avlu 1.Kat Şematik 3D Restitüsyon Planı_____	82
Şekil 4.22	: II. Avlu Zemin Kat Şematik Restorasyon Planı_____	83
Şekil 4.23	: II. Avlu 1. Kat Şematik Restorasyon Planı_____	83
Şekil 4.24	: I. Avlu 1. Kattan II. Avluya Geçiş_____	84
Şekil 4.25	: Tarihi Kürkçü Han II Avlu Zemin Kat Restitüsyon Planı _____	86
Şekil 4.26	: Tarihi Kürkçü Han II Avlu 1. Kat Restitüsyon Planı_____	87
Şekil 4.27	: II Avlu Zemin Kat Rekonstrüksiyon Ve Restorasyon Planı_____	88
Şekil 4.28	: II Avlu 1. Kat Rekonstrüksiyon Ve Restorasyon Planı_____	89
Şekil 4.29	: Örnek Avlu Kullanımı: Açık Hava Sineması Demontabl Eleman Kullanılarak Etkinlik Konsept Alanı Hazırlanması _	90
Şekil 4.30	: Örnek Avlu Kullanımı: Açık Hava Sineması_____	91
Şekil 4.31	: Restorasyon Projesi 3 Numara Temsili Kullanım (1. Kat, Revaklı koridor)_____	92
Şekil 4.32	: Restorasyon Projesi 4 Numara Temsili Kullanım (1. Kat, pencereden odaya bakış)_____	92
Şekil 4.33	: Restorasyon Projesi 4 Numara Temsili Kullanım (1. Kat oda içi)_____	93
Şekil 4.34	: Restorasyon Projesi 4 Numara Temsili Kullanım (1. Kat oda içi)_____	93
Şekil 4.35	: Restorasyon Projesi Temsili Avlu Kullanımı Örneği, Konser Etkinliği_____	94
Şekil 4.36	: Restorasyon Projesi Temsili Avlu Kullanımı Örneği, Moda Workshop etkinliği_____	95

HARİTALAR LİSTESİ

	Sayfa
Harita 4.1 : C.Stolpe,1863 Tarihli İstanbul Planı_____	39
Harita 4.2 : Alman Mavisi Haritası_____	40
Harita 4.3 : Pervititch Haritaları, II. Avluya Geçiş, Revaklı Koridor_____	42

FOTOĞRAF LİSTESİ

	Sayfa
Fotoğraf 3.1 : Gasometer, Viyana (Restorasyondan önce)_____	9
Fotoğraf 3.2 : Gasometer City, Viyana (Restorasyondan sonra)_____	10
Fotoğraf 3.3 : Bomontiada, Bomonti, İstanbul (Eski Bomonti bira fabrikası)_____	13
Fotoğraf 3.4 : Oditoryum, Santpedor Kasabası, Katalonya (Eski Sant Francesco Manastırı, 18.yy) _____	13
Fotoğraf 3.5 : The Bibi-Khanym Cami, Semerkand, Özbekistan (Restorasyon Yılı 1974)_____	14
Fotoğraf 3.6 : Varşova Meydanı, Polonya (II. Dünya savaşı yıkımı sonrası yeniden yapım)_____	14
Fotoğraf 3.7 : Eski Avusturya Büyükelçilik Binası, Romanya_____	18
Fotoğraf 3.8 : Romen Mimarlar Birliği Binası_____	19
Fotoğraf 3.9 : Eski Şarap Deposu Binası_____	19
Fotoğraf 3.10 : The Porter House _____	19
Fotoğraf 3.11 : Eski Faabrika Binası_____	20
Fotoğraf 3.12 : Cremer Museum_____	20
Fotoğraf 3.13 : Eski Askeri Yapı _____	20
Fotoğraf 3.14 : Montrouge Residence _____	21
Fotoğraf 3.15 : Büyük Kardıçalı Han, Yapım Aşaması _____	22
Fotoğraf 3.16 : Büyük Kardıçalı Han, Günümüz Kullanımı_____	23
Fotoğraf 4.1 : I. Avlu İçinden Ana Giriş_____	36
Fotoğraf 4.2 : I. Avlu İçinden Ana Giriş_____	37
Fotoğraf 4.3 : I. Avludan II. Avluya Geçiş_____	37
Fotoğraf 4.4 : Kürkçü Han Ana Giriş_____	38
Fotoğraf 4.5 : II. Avlu Binası Destek Elemanları_____	43
Fotoğraf 4.6 : II. Avlu Binası Destek Elemanları_____	43

Fotoğraf 4.7	: Shingle Kaplı Kubbe Görünüşü_____	44
Fotoğraf 4.8	: İki Avlu Arası Bina Çatı Şekli Ve Örtüsü_____	45
Fotoğraf 4.9	: Zemin Kat Köşe Dükkân İçinde Yuvarlak Kolon_____	46
Fotoğraf 4.10	: I. Avlu İç Avludan Bakış_____	49
Fotoğraf 4.11	: Çatıdan Bakış (<i>II. Avlu Tarafından</i>)_____	49
Fotoğraf 4.12	: Çatıdan Bakış (<i>Büyük Han Tarafından</i>) _____	49
Fotoğraf 4.13	: Çatıdan Bakış (<i>Mahmut Paşa Yokuşu Tarafından</i>)_____	49
Fotoğraf 4.14	: Avlular Arası Geçişin I. Avludan Görünüşü_____	50
Fotoğraf 4.15	: Avlular Arası Geçişin II. Avludan Görünüşü_____	50
Fotoğraf 4.16	: II. Avlu İç Cephe_____	51
Fotoğraf 4.17	: II. Avluda Yıkılan Han Binası Yerine Yapılan Binalar (Dükkân Numara Sırasına Göre) _____	53
Fotoğraf 4.18	: II. Avlu, İç Avludan Bakış_____	54
Fotoğraf 4.19	: Çatıdan Bakış (<i>I. Avlu+Mahmut Paşa Yokuşu Tarafından</i>)_____	54
Fotoğraf 4.20	: Çatıdan Bakış (<i>I. Avlu+Büyük Han Tarafından</i>)_____	54
Fotoğraf 4.21	: II. Avluya Çatıdan Bakış (<i>Mahmut Paşa Yokuşu Tarafı</i>)_____	55
Fotoğraf 4.22	: II. Avludan Bakış (<i>Mahmut Paşa Yokuşu Tarafı</i>)_____	55
Fotoğraf 4.23	: Çarkçılar Sokak Cephesinde Kapı Açılarak Oluşturulmuş Dükkânlar__	56
Fotoğraf 4.24	: Kürkcü Han Ve Hürriyet Çarşısı Arasında Ki Kapatılan Geçiş Boşluğu_____	57
Fotoğraf 4.25	: Orijinal İç Cephesini Koruyan Bir Dükkândan Örnek_____	58
Fotoğraf 4.26	: Sabri Safa Han_____	58
Fotoğraf 4.27	: I. Avlu 1. Kattan II. Avluya Geçiş_____	84

EKLER LİSTESİ

Sayfa

- EK 1** : Han içinde yıkıldığı iddia edilen çeşme için han sakini tarafından ilgili makamlara yazılan şikâyet dilekçesi, İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi_____98
- EK 2** : İstanbul Belediye Başkanlığının Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığı'na hitaben çeşme hakkında cevaben yazısı, İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi_____99
- EK 3** : Sular idaresinin çeşme hakkında yaptığı tahkikat raporu, s.1, İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi_____100
- EK 4** :25.12.1996 gün ve 18748 Sayılı İstanbul Defterdarlığı Milli Emlak Başkanlığı, Topkapı Yakası Emlak Müdürlüğü yazısına hitaben RAPOR, s.1, İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi____101
- EK 5** : İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi Araştırma İzni_____102

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Sahip oldukları mimari özellik, kullanılan yapı malzemesi, uygulanan süsleme tasarımı, yapım tekniğinde ilk olma, tarihi bir olaya tanıklık etme gibi farklı özellikler ile tarihi eser niteliği kazanmış yapıları günümüzden geleceğe taşımak için bakım yapmak ve koruyucu önlemler almak gerekmektedir.

Buldukları bölgenin coğrafi koşullarına uygun olarak inşa edilen yapıların yapım yılı ile günümüz zaman aralığına bakıldığında, gerçekleşen yer kabuğu sarsıntılarına rağmen yıkılmadan varlığını koruması dönemin inşaat teknolojisi hakkında merak uyandırmaktadır.

Uluslararası kabul edilmiş birçok yöntemle korunabilecek olan tarihi yapılar için eğer kullanılmıyorlarsa, yeniden işlev kazandırma ve kamunun kullanımına açma hem kamu faydasıdır hem de bölge kültürünün gelişmesi bakımından son derece önem taşımaktadır.

1.1. Problemin Saptanması

Restorasyonu yapılmış olan taşınmaz kültür varlıkları incelendiğinde; yapının, varsa zamanla ilave edilen özgün olmayan mimari hacimlerden arındırıldığı, yapıya yeni işlev kazandırıldığı, kazandırılan yeni işlev gereği ihtiyaç duyulan alanların oluşturulması için özgün mimari hacimlerin değiştirildiği ya da ilaveten mimari hacimlerin inşa edildiği görülmektedir.

Restorasyon sırasında özgün mimari hacimlere müdahale edilmesinin çoğunlukla nedeni yapının farkı işlev kazandırılarak korunması yolunun seçilmiş olmasıdır. Ancak ne var ki bu müdahaleler *özgün mimarinin* korunmadığı anlamına gelmektedir. Koruma bütünsel değil, önemli unsurlardan biri olan özgün mimari dikkate alınmadan yapılmış olmaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Tarihi yapıların kamuya açık ve yaşatılarak korunması; toplumun yaşadığı topraklardaki sanatsal üretimin gelişimini ve kendisinden önce yaşayan toplulukların kültürel gelişmişliklerini öğrenmesi, ayrıca bırakılan kültürel mirasları tanınmasına

olanak sağlaması yönünden önemlidir. Ancak bir koruma sürecinde hedef yapının özgün mimarisine de sadık kalmak olmalıdır.

Tez çalışmasının amacı; tarihi bir yapıyı özgün mimari alanlarına müdahale etmeden, kendisine uyarlanmış bir işlev ile yaşatırken, ihtiyaç olabilecek ilave kullanım alanlarını özgün mimari boyutlara müdahale etmeden, kalıcı eklenti yapmadan, demontabl elemanlarla sağlanabileceğini göstermektir.

1.3. Araştırma Metodolojisi

Mimarlıkta değerlendirmenin temel öğelerinden biri olan bir amaç sistemi önerisi ile kültür varlığına işlev verme olgusu örneklenecektir.

Tez çalışmasının amacını örnekleyebilmek için İstanbul Tarihi Yarımada üzerinde bulunan, bölgenin en eski ticari yapısı olma özelliğini taşıyan, özgünlüğünü büyük oranda kaybetmiş ve İstanbul'daki 15.yy'dan kalan tek han mimarisi örneği olan Tarihi Kürçü Han seçilmiştir (Güran, 1978:83-84).

Ayrıca, basılı ve dijital ortamda bulunan yüksek lisans ve doktora tezleri, üniversite yayınları, tarihi haritalar, Tarihi Yarımada araştırmaları, güncel mimari yayınlar, kütüphane arşivleri, çeşitli saha çalışmaları, meslek odaları yayınları ve İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu arşivi amaç sistemi oluşturulurken bilgi olarak değerlendirilmiştir.

2. BÖLÜM

KÜLTÜR VARLIKLARININ AMAÇ SİSTEMİ İÇERİSİNDE

DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Amaç sistemi nedir

Sistem, parçalardan oluşan, bu parçaların birbirleri ve dış çevreleriyle ilişkilerinin etkilerini inceleyen, bilgi olarak girdilerin çıktılara dönüştüğü bir sürecin tamamıdır. Her parçanın, sonucu değiştirebilecek pozitif ya da negatif etki değeri vardır. Örneğin; altalt sistem içinde incelenecek olan bölge ulaşımı değerlendirme sonucu negatif bir girdi ise, bu girdi amaca yönelik olarak yeni bir altalt sistem içinde önlemler ile kontrol altına alınabilir. Parçaların etki değerlerinin toplamı amaç ile doğrudan ilişkilidir ve uç amacı yönlendiren parametrelerdir.

2.2. Amaç sistemi oluşturulması

Sistem gibi sistemin parçaları ya da diğer adı ile bileşenleri de aynı biçimde çeşitli parçalardan oluşabilirler. Bu tür parçaların oluşturduğu bütüne ise alt sistem adı verilir. Aynı biçimde bir sistem çeşitli alt sistemlerden oluşabileceği gibi kendisi de bir başka sistemin alt sistemi olabilir (Sarıaslan, b.t.).

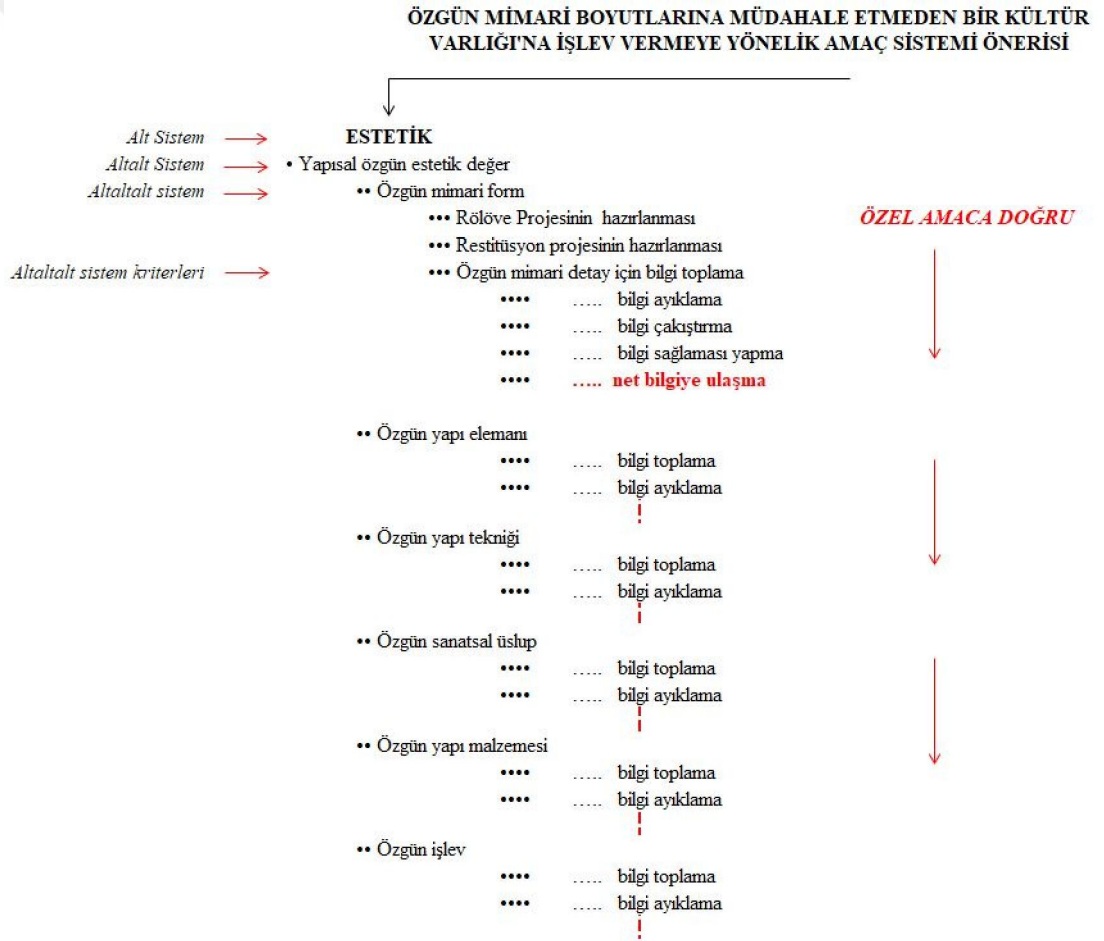
Mimari yapılar kentsel öğelerdir, bu nedenle mimarlıkta amaç sistemi oluşturulurken kentle ve mimarlıkla ilişkisi olan disiplinlerde altalt sistemler olarak dikkate alınmalıdır. Bu disiplinler finans, kentleşme, siyasi tarih, sanat tarihi vb. olarak örneklendirilebilir. Sayısı çoğalan bu örnekler sistem içinde altalt sistem olurken Ekonomi, Estetik, Teknoloji ve Fonksiyon (İşlev) amaç sisteminin alt sistemleridir.

Örneğin, sanatsal bir mimari üsluba sahip kültür varlığı hacimsel bir ek aldığında, bu ek'in bulunduğu mimari içindeki uyumu ya da bölgesel uyumu Estetik değerlendirme içine girmektedir. Başka bir örnek verecek olursak; yeniden işlev verilecek bir yapının maddi giderleri ya da işletme sahibine ve bölgeye getireceği maddi kazanç Ekonomi alt sistem değerlendirmesi içine girmektedir. Toplanan bilgi amacı destekleyecek bir girdiye dönüştürülmektedir.

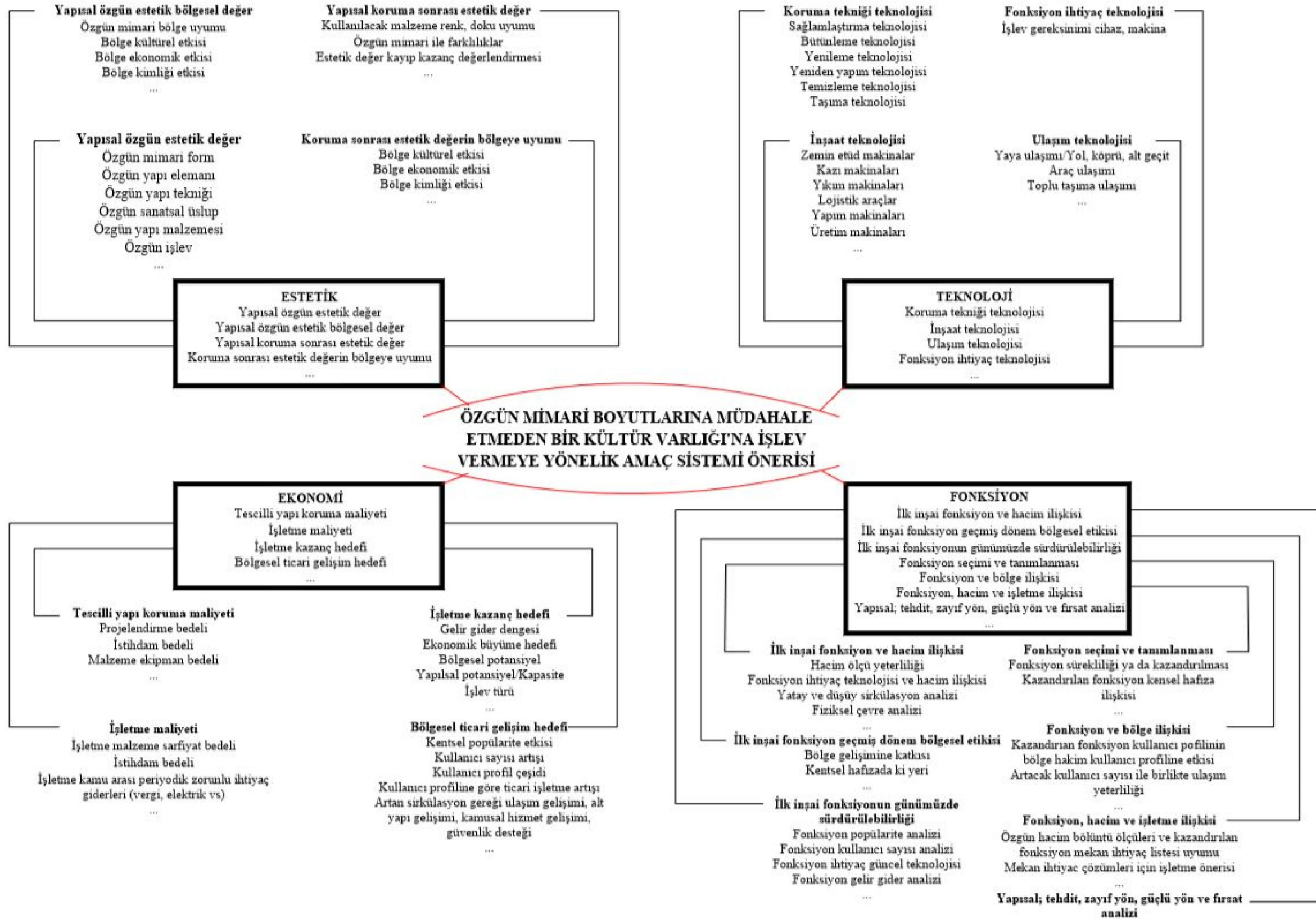
2.2.2. Uç Amaç Sistemi Akış Tablosu

Amaç sistemi, amacı destekleyecek ya da yönlendirecek parametreleri ortaya koyar. Bilgi toplamaya ve değerlendirmeye dayanmaktadır. Değerlendirmenin başlıca görevi, tanımlanmış olan amaca erişmek için gerekli alternatifleri seçmek ve bu alternatiflerin birbirleriyle olan karşılaştırmalarını nesnel olarak yapmaktır (Tapan, 2004:21).

Uç amaç sistemi, genel amaç sisteminin amaç doğrultusunda altalt sistemlere ayrılmasıdır. Altalt sistemler kendi içinde amaca yönelik topladığı bilginin geri besleme aşamasını; bilgi ayıklama, bilgi karşılaştırma, bilginin doğrulamasını yapma ve kriterlere ulaşması ile tamamlar. Kriterler uç amacın bağlı olduğu yönlendirici bilgilerdir. Özgün mimari boyutlarına müdahale etmeden bir kültür varlığına işlev vermek uç amaçtır.

Tablo 2.3- Uç Amaç Sisteminde Estetik Alt Sistem İçindeki Geri Besleme İlişkisi

Tablo 2.4- Özgün Mimari Boyutlarına Müdahale Etmeden Bir Kültür Varlığına İşlev Vermeye Yönelik Amaç Sistemi Akış Tablosu

2.2.2.1. Altalt Sistemlerin Yardımcı Disiplinlerle İlişisine Basit Bir Örnek

Yapılar çeşitli işlevlere sahip olsa bile kullanılabilmesi için ortak olarak elektrik, mekanik, peyzaj ve alt yapı disiplinleri ile doğrudan ilişkilidir ve yapılar bu disiplinler ile bir bütün olarak kullanılır. Örneğin bir yapı elektrik olmadan aydınlatılamaz.

Yapıların aynı zamanda kentsel öğeler olması onları daha büyük bir bütün içinde; tarih, psikoloji, sosyoloji vb. disiplinlerle de ilişkili olmasını gerektirir çünkü kentsel kimlik ve imge, yalnızca kentsel olaylarla değil kenti oluşturan öğelerle de oluşmaktadır. Kenti oluşturan öğeler ise yapılardır.

Tescilli bir yapı yeniden kullanılmak üzere restore edildiğinde sadece kullanıma yönelik mekân organizasyonuna odaklanan mimari kararlar almak yetmeyecektir. Yalnızca yapıyı değil, kenti de içine alan bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Amaç sistemi altalt sistemlerde bu değerlendirmenin yapılmasını sağlayan bilgileri toplamaktadır, amaca yönelik olarak geçmiş ve güncel bilgiyi toplarken de ilişkili disiplinlerden faydalanmaktadır.

AMAÇ	İHTİYAÇ	YAKLAŞIM	YARDIMCI DİSİPLİN
Özgün Mimari Boyutlarına Müdahale Etmeden Bir Kültür Varlığı'na İşlev Vermek	Rölöve	Ölçme	Haritacılık
	Restitüsyon	Araştırma	Sanat tarihi, Kütüphanecilik, Koleksiyonculuk, Haritacılık
	Yaşatma	Koruma, İşlev verme/kamu yararına kullanma	Restorasyon, Sanat (tiyatro, sinema, heykel, resim vs)
	Özgün mimari boyutlar içine yerleşme	İhtiyaç programı oluşturma	Mimari
	Özgün mimariyi etkilemeyecek hacim oluşturma	Demontabl elemanlar kullanma	Endüstriyel Tasarım, Statik
	Kullanıcı sayısı ve aktivite çeşitleri organizasyonu	Yönetim planı, işlev organizasyonu yapma	İşletme
	Görsel konfor sağlama	Birbiri ile yarışmayan, yeterli aydınlıkta alanlar çıkarma	Elektrik
	İklim şartlarına uyum sağlama	Isıtma, soğutma, tahliye (su) programlama	Mekanik, Alt yapı
	İşlev tipi ve bölgesel uyum sağlama	Bölgesel kimliği analiz etme, ulaşılabilirlik sağlama	Şehircilik
	İşlev tipi ve bölge kullanıcı arasında entegrasyonu sağlama	İlgi uyandırma, ilgi değiştirme, ilgi geliştirme	Sosyoloji, Psikoloji
	Sert zemin yumuşak zemin planlama	Kontrollü bitki büyümesi, bakım vs	Peyzaj
	İşitme konforu sağlama	Demontabl elemanlar ile gürültü kontrolü sağlama	Akustik

Tablo 2.5- Altalt Sistemlerin Yardımcı Disiplinlerle İlişisine Basit Bir Akış Örneği

2.3. Bölüm Sonucu

Yapı ölçeğindeki taşınmaz kültür varlıklarını koruma için yeni bir işlev vererek veya mevcut işlevi koruyarak geliştirilebilecek genel bir amaç sistemi ortaya konulmuştur.

Amaç, sistemi dekompoze ederek altalt sistemler oluşturmak ve ilişkili disiplinler yardımı ile bilgi toplamaktır. Her bilgi amacı gerçekleştirmeye yönelik girdi olarak alt sistemde değerlendirilmektedir. Bilgi, amacı desteklemediğinde kriterlerin yeniden yorumlanmasına neden olacaktır. Örneğin Fonksiyon (İşlev) değerlendirmesi kapsamında; yapı, özgün mekân organizasyonu programında yapı dışında kullanılan tuvalet hacmine sahipken, bu hacim yeni işlevin kullanım konforu veya kentsel etkisi kriteri gereği yapı içine alınmak zorunda kalınabilir. Kriter, tuvalet hacmini yapı içine özgün olmayan bir mekân olarak yerleştirmeyi gerektirecektir.

Özgün mimari boyutlarına müdahale etmeden bir kültür varlığına işlev vermeye yönelik amaç sistemi önerisi aynı amaçla yaklaşılan her yapı için kullanılabilir. Uç amacı yapıyı özgün mimari özellikleri ile korumak olan tez çalışmasında yapının mimari özellikleri en etkili kriterdir.

3. BÖLÜM

TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞININ KORUNMASI VE KÜLTÜR VARLIĞI OLARAK TARİHİ HANLAR

Bu bölümde anlatılan konuların içeriği, uç amaç sisteminin alt sistemini oluşturan Teknoloji, Estetik, Ekonomi ve Fonksiyonu kapsamaktadır.

3.1. Taşınmaz Kültür Varlığı Tanımı

21.yy'dan önce yapılmış, günümüze kadar varlığını bütün olarak ya da kısmen devam ettiren birçok bakımlı ya da bakımsız yapı bulunmaktadır. Ancak tüm bu yapılar kültür varlığı olarak kayıtlara geçmemektedir. Tüm ülkelerde kabul gören ve koruma altına alınan yapılar, alanlar ya da objeler ile ilgili kültür varlığı tanımı ortaktır. Kültür varlıkları, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır (Madran ve Özgönül, 2005:15).

3.2. Koruma Tanımı

Kültür varlığını korunmada ve onarmada amaç, onları bir sanat eseri olduğu kadar, bir tarihi belge olarak da korumaktır (Venedik Tüzüğü, 1964: madde 3). Bu nedenle yapılan çalışmaların tamamına restorasyon denilmektedir. Tüm kuramcılar ve kültür insanları pek çok kez belirtildiği gibi korumacılık uygar olmanın en önemli öğelerinden biridir (Tapan, 2014:26).

Fotoğraf 3.1- Gasometer, Viyana (Restorasyondan önce)
<http://twistedstifter.com/2009/10/gasometers-of-vienna/>

Fotoğraf 3.2- Gasometer City, Viyana (Restorasyondan sonra)

<http://www.floornature.com/vienna-gasometer-city-j-nouvel-coop-himmelb-l-au-m-wedhorn-w-holzbauer-4110/>

Yukarıda örneği görülen 4 adet benzer yapı, Viyana'nın Simmering bölgesinde, 1896'da gaz tanklarının bulunduğu depolar olarak inşa edilmiştir. Gaz tankları zamanla işlevlerini kaybedince, yıkılmak ya da boş bırakılmak yerine 2001 yılında alışveriş merkezi, konser salonu, öğrenci yurdu ve dairelerden oluşan karma işlevli komplekse dönüştürülerek kabuğu yaşatılmaya devam etmektedir. Korumada seçilen yöntem sonucu yapı bulunduğu bölgenin sanayi bölgesi sıfatını silmekte ve hareketli yaşam alanı olarak hem kullanıcı profilini değiştirmekte hem de turistlerin ilgisini çekmektedir.

3.2.1. Koruma Yöntemleri¹

Bilimsel restorasyonda olabildiğince az müdahaleyle, kültür varlığının tarihi belge ve estetik değerinin korunması esastır. Onarım sırasında yapılan müdahalelerin derecesi, sağlamlaştırma müdahalesinden yeniden yapıma doğru artar. Koruma açısından en uygunu sağlamlaştırmayla yetinmektedir. Ön araştırmalar sonucunda

¹ Koruma yöntemlerinin açıklandığı s.11-13'de yazılı bilgiler "Tmmob Mimarlar Odası Taşınmaz Kültür Varlıklarının Rölöve, Restitüsyon Ve Restorasyon Projelerine İlişkin Teknik Şartname" den Alıntıdır.

elde edilen bilgiler hasar nedenlerini ortadan kaldıracak veya etkilerini azaltacak koruma tekniklerinin seçilerek uygulanmasına temel oluşturan teknikler;

Sağlamlaştırma: Kültür varlığının yapıldığı malzemelerin sağlamlaştırılması, Taşıyıcı sistemin sağlamlaştırılması Çemberleme, bağlantı çubukları-gergi uygulaması şeklinde uygulanır (Tmmob, a.g.e).

Bütünleme (Reintegrasyon): Bir bölümü hasar görmüş, yada yok olmuş yapı ve öğeleri ilk tasarımlarındaki bütünlüğe kavuşturacak biçimde geleneksel ya da çağdaş malzeme kullanılarak tamamlama işlemine bütünleme-reintegrasyon denir. Bütünleme ancak gerçek yapısal verilere ya da belgelere dayandırıldığında kabul edilebilen bir uygulamadır (Tmmob, a.g.e).

Yenileme (Renovasyon-Rehabilitasyon): Zamanla değişen yaşam biçimi ve ona bağlı isteklerle işlevini yitirmiş tarihi yapıların farklı bir işleve uyarlanması ya da işlevleri devam eden, ancak konfor koşulları eskiyerek standart altı kalan tarihi yapıların güncelleştirilmesidir (Tmmob, a.g.e).

Yeniden Yapım (Rekonstrüksiyon): Tümüyle yıkılmış, yok olmuş, ya da çok harap durumda olan bir kültür varlığının veya sitin elde bulunan belgelere dayanılarak yeniden yapılmasıdır. Bu ancak özel durumlarda kabul edilen bir uygulamadır. Yeni yapı, yerine yapıldığı kültür varlığının tarihi dokusuna, özgün malzeme ve işçiliğine sahip değildir. Bir kopya, tarihi yapının kütle ve mekânlarını ancak biçimsel olarak canlandırabilir, kültür varlığının yerini alamaz. Bu nedenle yeniden yapımda doğru ve yeterli bir restitüsyon araştırması ve buna dayalı restitüsyon projesinin temel alınması gerekir. Ayrıca gelecek kuşaklar açısından yapının yeniden yapıldığı tarihte (rekonstrüksiyon tarihi) cephesindeki bir plaket üzerinde belirlenmelidir (Tmmob, a.g.e).

Temizleme: Kültür varlığının ve kentsel sitlerin genel etkisini bozan, tarihi ve estetik değer taşımayan (muhdes) eklerden arındırılmasıdır. Kaldırılacak eklerle ilgili karar verme yetkisi Koruma Kurullarına aittir. Kaldırılması istenen yapısal ekler farklı bir gösterimle plan, kesit ve görünüş rölöve paftalarına işlenir ve temizlik sonrası durum öneri proje olarak kurula sunulur. Yetkili kuruldan onay alındıktan sonra ekler kaldırılabilir. Temizleme işleminden önce ve işlem sırasında fotografik belgeleme yapılmalıdır (Tmmob, a.g.e).

Taşıma: Genel olarak bir kültür varlığının yerinde korunması temel prensiptir. Ancak, başkaca bir alternatifin kesin olarak bulunamadığı ve yüksek kamu çıkarı bulunan çok önemli Bayındırlık etkinlikleri, jeolojik yapı ya da doğal afetler bir kültür varlığının ya da tarihi yerleşmenin bulunduğu yerde korunmasını zorlaştırabilir, olanaksız kılabilir. Bu durumda kültür varlığı ya da yerleşmenin önceden belirlenen uygun bir konuma taşınarak orada yaşamını sürdürmesi gerekebilir. Taşıma işlemi, kültür varlığının boyutlarına, malzemesine ve yapım tekniğine göre çeşitli tekniklerle gerçekleştirilmektedir (Tmmob, a.g.e).

3.2.1.1. Yenileme (Renovasyon-Rehabilitasyon) Örnekleri

Tez çalışması kapsamında amaca yönelik olarak tercih edilecek koruma yöntemlerinden biri yenilemedir. Yenileme yöntemi; işlevini yitirmiş yapı, yapı grubu ya da alanların taşıyıcı sistem güçlendirmesi, onarım, bakım ve yeni işlev gereksinimine uygun eklentileri ile kullanıma açılmasıdır.

Fotoğraf 3.3-Bomontiada, Bomonti, İstanbul (Eski Bomonti bira fabrikası)
<http://www.artfulliving.com.tr/gundem/bomontiadada-uccretsiz-muzik-forumu-ve-atolyeleri-i-10782>

Fotoğraf 3.4-

Oditoryum, Santpedor Kasabası,
Katalonya

(Eski Sant Francesco Manastırı,
18.yy)

<http://www.feeldesain.com/convent-of-s-francesc-santpedor.html>

3.2.1.2. Yeniden Yapım (Rekonstrüksiyon) Örnekleri

Tez çalışması kapsamında amaca yönelik olarak tercih edilecek koruma yöntemlerinden diğeri de yeniden yapımdır. Bu yöntem; çeşitli nedenlerden dolayı yıkıma uğramış, taşıdığı önem ya da simge olması nedeni ile yok olan yapıları restitüsyon projesi ile yeniden inşa ederek var etme yöntemidir.

Fotoğraf 3.5- The Bibi-Khanym Cami, Semerkand, Özbekistan (Restorasyon Yılı 1974)
<https://www.rferl.org/a/uzbekistan-samarkand/27660378.html>

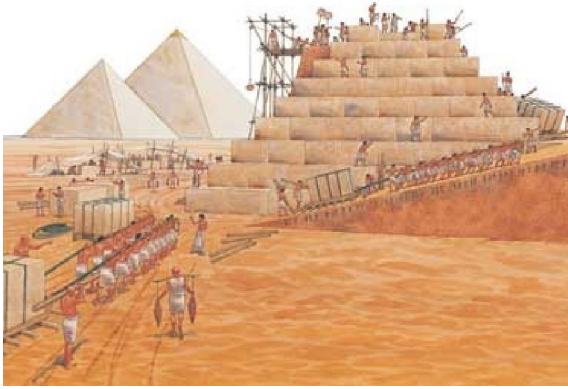

Fotoğraf 3.6- Varşova Meydanı, Polonya (II. Dünya savaşı yıkımı sonrası yeniden yapım)
<http://www.thenews.pl/1/11/Artykul/52592,Polands-heritage-should-be-protected-says-UNESCO>

3.2.2. Kültür Varlığını Özgün Mimari Boyutları İle Korumanın Önemi

“Eski yapıların korunması, o ülkedeki kültürel evrimin nasıl geliştiğini gösteren önemli bir unsurdur. Tarihsel olayların, sosyal ve ekonomik gelişmelerin nasıl olduğunun önemli göstergeleri korumacılığın yardımıyla ortaya çıkar. Yapıda somut, elle tutulan, gözle görülen bir duruma gelerek açıklanabilir, tanımlanabilir. Bu nedendir ki, koruma öze sadık olarak yapılmalı, özden uzak olmamalıdır” (Tapan, 2014:54).

Mimari konularla ilgili belgeleme, kopyalama, arşiv, dijital ortamda bilgi paylaşma gibi ihtiyaçlar teknolojinin gelişmesi ile hızla karşılanmış; sanat tarihi, koleksiyonculuk, kütüphanecilik gibi birçok ilişkili disiplin içinde de kullanılmaya başlanmıştır. Ancak teknolojik gelişimin başlangıç dönemi 20.yy olunca, bu tarihten öncesine ait bilgi bulmak zor; daha erken dönemlere ait bilgi bulmak daha da zorlaşmaktadır. Taşınmaz kültür varlıklarını korumak en doğal belgeleme yöntemidir. Yapının inşa tekniğinden malzemesine, yapı elemanı tasarımından mekân organizasyonuna varlığını koruyan her ayrıntı belge niteliğindedir. Korumanın yapıya belge niteliği kazandırmış olması birçok örnekte görülmektedir.

Şekil 3.1- Mısır Piramidi Yapım Aşaması

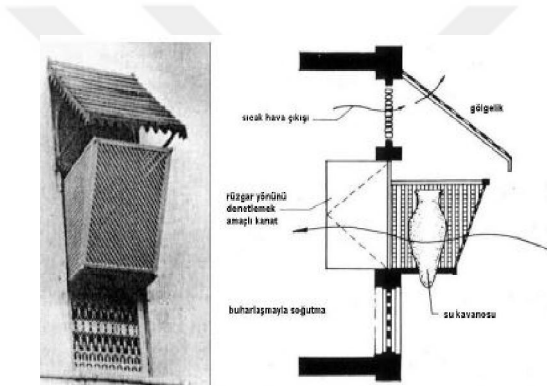
Mısır piramitlerinin nasıl yapıldığı konusunda sayısız efsaneler ortaya atılmıştır. Ancak piramitlere yakın bölgede bulunan başka bir inşaya ait rampa kalıntısı sayesinde, piramidin kendisini saran dev rampalarla yapıldığı ve inşa bitince rampanın yıkıldığı ortaya çıkarılmıştır. M.Ö. 2551 yılına ait dev

bir yapının yapım tekniği, varlığını koruyan piramit sayesinde merak konusu olmuş ve bulunan rampa kalıntısı sayesinde yapım tekniği doğru olarak ortaya çıkarılmıştır (Jarus, 2016).

Şekil 3.2- Çatalhöyük Canlandırma

Konya Çatalhöyük'te ortaya çıkarılan mimari yerleşimden toplulukların bir arada ne şekilde yaşadıkları, aldıkları güvenlik önlemleri, barınaklarına ait bilgiler parçadan bütüne varılarak öğrenilmiştir.

Şekil 3.3- Diyarbakır, Meşrebiyeli Pencere

Diyarbakır'da kullanılan meşrebiyeli pencerenin korunmasıyla birlikte geleneksel yöntem ile nasıl iklimlendirme yapıldığı konusunda bilgi edinilmiştir. Saçak güneşten korumakta, pencere üzerindeki ızgara içerideki sıcak havanın dışarı çıkmasına yardımcı olmakta, delikli su kavanozları dışarıdan gelen sıcak ve kuru havanın bu delikler içinden geçip buharlaşma yoluyla nemlenmesi sağlamaktadır (Ali Ghalip, 2014).

Şekil 3.4- Safranbolu Evi, Oda İçinde Banyo

Eski Safranbolu evlerinde odada bulunan yüklük dolabı içinde banyo yapılabilecek bir hazne vardır. Bu detay özgün mimarisi ile korunan bir müze evde görülmektedir.

Verilen örneklerde özgün mimarinin korunmuş olmasının, geleneksel kültürel bilginin doğru anlatılması ve yeni nesillere aktarılabilmesi için önemini göstermektedir. Toplum, kendinden önce yaşayan toplulukların sahip olduğu teknolojiyi ya da ihtiyaçlarına karşı ürettikleri çözümleri, belge niteliğindeki yapı üzerinde uygulanmış olarak görebilmektedir.

“Kültür değerlerinin gerçek kimliklerini ortaya çıkarmaya yardımcı olan korumacılık, tarihi bir nesneyi tüm öğeleriyle elverdiğince yaşatma eylemidir (Tapan, 2014:22)”.

Bir mimari yapıda mekân ihtiyacı gereği hacimlerin birleştirilmesi, yapının taşıyıcı tekniğinin, geçiş boşluğu detayının, duvar üzerindeki niş detayının, ocak yapısının, süsleme tekniğinin, yalıtım vb. gibi özelliklerinin kaybolmasına ve bir daha öğrenilememesine neden olmaktadır. Örneğin; Kürkçü Han'da revaklarla birleştirilen odalar nedeni ile, yıkılan duvarda bulunan ocak ve kapının varlığı yalnızca bir rölöve projesi üzerinde görünmektedir, ancak detayları hakkında bilgi yoktur.

3.2.3. Eklenti Hacim İle Kullanım İşlevi Değişen Tescilli Yapı Örnekleri

İnsanlar yeryüzündeki bütün yapıların kullanıcısı olamazlar ancak bu yapıların cephelerinin seyircisidirler. Cepheler, görsel olarak yapının kullanıcısı ile toplumun ortak sahip oldukları öğelerdir, bunun nedeni cephelerin yerleşim bölgesine ve dolaylı olarak insan psikolojisine etkileridir.

Yeni inşa edilen yapılar, geleneksel yapılar ve restorasyon sonrası görünüşü değişen yapılar dikkati önce cepheleri ile çekmektedirler. Birçok yapı henüz iç mekânının nasıl olduğunu hayal etmeden cephe görünüşü ile kullanıcı üzerinde olumlu ya da olumsuz etki bırakmaktadır.

Tarihi yapıların genellikle bakımsız olduğu ya da kısmen yıkık olduğu durumlarda kültür varlığı bilinci olmayan insanlar görüntü kirliliğinden kurtulmak için bu yapıların tamamen yıkılması gereğini düşünmektedir, bunun nedeni, görüntünün psikolojik olarak verdiği rahatsızlıktır. Prof. Dr. Mete Tapan bir yazısında bu durumu toplumun geçmişinden sanki hınç almışçasına her şeyi yok etme eylemi olarak yorumlamıştır (Tapan, 2014:20). İnsanlar bu nedenle yapıların

restorasyon sırasında modern malzeme ile birlikte eklememesini yadırgamamakta, hatta beğenmektedir.

Tescilli bir yapının modern malzeme ile birlikte eklememesinin amacı farklı bir mimari üslup deneme ya da beğeni yaratmak ise; restorasyon sonrası yapıyı sadece kabuk gibi kullanıp, tarihi yapıları özgün mimarisinden uzaklaştırmak yerine, modern sistemlerle geleneksel malzemeleri birlikte kullanıp, giydirme cephe tekniği ile geleneksel cephe kabuğu tasarlanabilir. Aksi halde tescilli yapıların korunması için yapılan çalışmaların sonucu onu kimliğinden uzaklaştırabilir.

“Efendim çağımızda yaşam biçimi değişmiştir, binanın cephesine sadık kalalım, cepheyi onaralım ama içini dilediğimiz gibi düzenleyelim” düşüncesi, mimari sahtecilikten, tiyatro dekorculuğundan başka bir şey değildir” (Tapan, 2014:58).

Dünya genelinde restorasyonu yapılmış, eklenti hacim ile kullanım işlevi değişen birçok tescilli yapı vardır. Tescilli yapıların restorasyon sonrası eklentileri ile değişen görünüşlerinin, restorasyon öncesi geleneksel yapı görünüşleri arasındaki görsel uyumları dikkat çekmektedir.

Romanya'nın başkenti Bükreş'te bulunan eski Avusturya Büyükelçilik Binası

I.Dünya savaşıdan önce Avusturya Büyükelçilik binası olarak kullanılan bina 1989 yılında yaşanan ayaklanmada tamamen yanmıştır, kurşun izlerini hala cephesinde taşıyan bina sadece kabuk olarak kalmış, 2003 yılında restore edilerek içine Romen Mimarlar Birliği için gökdelen yapılmıştır (Anonim, 2014).

Fotoğraf 3.7- Eski Avusturya Büyükelçilik Binası, Romanya
<http://www.traveladventures.org/continents/europe/monuments-of-romanian-revolution03.html>

Fotoğraf 3.8- Romen Mimarlar Birliği Binası

<http://www.bucharestapartment.net/the-union-of-romanian-architects-a-unique-design-concept/>

Amerika'nın New York şehrinde bulunan eski bir şarap depolama binası

Yapılan eklemeyle artık 10 katlı olan bina The Porter House adında apartmana dönüştürülmüştür (The Porter House, Anonim, 2003).

Fotoğraf 3.9- Eski Şarap Depo Binası

Fotoğraf 3.10- The Porter House

<http://nymag.com/arts/architecture/features/49959/index3.html>

Hollanda'nın Overijssel şehrinde bulunan fabrika binası

Restorasyondan sonra Cremer Müzesi olarak anılan tarihi bina kullanım alanı ve ışığın yetersiz görülmesi üzerine ciddi müdahalelerle restore edilmiştir (Cremer Museum, Anonim, b.t.).

Fotoğraf 3.11- Eski Fabrika Binası
tr.pinterest.com/pin/65020788347212665/

Fotoğraf 3.12- Cremer Museum
tr.pinterest.com/pin/65020788347212670/

Fransa'nın Limoges şehrinde 19.yy'ın ikinci yarısında yapıldığı bilinen askeri bir yapıya ait kalıntılar

Askeri yapıya ait kalıntılar korunarak yapılan çalışma sonucu adı Montrouge rezidans olan konut mimarisi ortaya çıkmıştır (Manège Montrouge, Limoges, Anonim, b.t.)

Fotoğraf 3.13- Eski Askeri Yapı
<http://ldestrem.unblog.fr/2012/07/03/une-nouvelle-histoire-pour-le-manège-montrouge/>

Fotoğraf 3.14- Montrouge Residence
<https://tr.pinterest.com/pin/389983648975735984/>

3.3. Kültür Varlığı Olarak Tarihi Hanlar

Tarih kitaplarında sürekli okuduğumuz göçler için birçok neden sıralanabilir ancak en önemlisi yaşamı devam ettirebilmek için besin bulmak amacıyla yapılan göçlerdir. Besin bulmakla başlayan yerleşik hayatla birlikte ortaya değiş tokuş alışverişi ile pazaryeri kavramı çıkmıştır. Pazaryerleri, büyüyerek ve gelişerek Osmanlı döneminde; bedesten, çarşı, dükkân, arasta, han ve pasaj mimarisini ortaya çıkarmıştır (Gürpınar, 2009).

Han mimarisinin akademik çalışmalarda İlk Müslüman Türk Devletleri dönemi, Büyük Selçuklu dönemi, Anadolu Selçuklu dönemi ve Osmanlı dönemi alt başlıklarında incelendiği görülmektedir (Benli, 2007). Dönemler boyunca hanlar yapı formundan işlevine kadar zamanının gereğine uyum sağlayarak; tek katlı, iki katlı, ahşap, taş, avlulu, avlusuz, tek avlulu çift avlulu, konaklamalı, konaklamasız, ahırlı, ahırsız gibi çeşitlenmiştir (Erol, 2013).

Osmanlı döneminde hanlar, barındırdıkları ticari faaliyetin, kullanılan malzemenin ya da yaptırın kişinin adını almaktadır (Fidan, 2009).

20.yy'dan önce inşa edilmiş olan hanlar; mimarisi, malzemesi, yapım tekniği ve tarihe tanıklığı nedeni ile kültür varlığı olarak kabul edilmişken, 20.yy'da

yerlerini; günümüz modern mimari yaklaşımı ile yapılan, çok katlı, avlusuz, alışveriş merkezi ya da iş hanı olarak adlandırılan ticari yapılar almıştır.

Yapıldıkları dönemlerde ulaşım ve nüfus yerleşimi gelişimi ile etkileşim içinde olan hanlar, sahip oldukları işlevleri ve konum olarak birbirlerine yakınlıkları ile popülerleştirdikleri lokasyonlarda hala varlıklarını devam ettirmektedirler, fakat kullanıcı yoğunluğu ve düzensiz yerleşimler nedeni ile fark edilmemektedirler.

Günümüzde, İstanbul Tarihi Yarımada'da bulunan Hanlar Bölgesi'nde; yaklaşık 813 adet tescilli yapı bulunmaktadır. Bu yapıların 427 tanesi handır (Gürpınar, 2009). İstanbul ya da diğer illerde bulunan benzer yapılar sahip oldukları mimari özellikler ile sahip olduğumuz son tescilli han örnekleridir.

Birçok han günümüzde işlevini ticari alan olarak devam ettirir bazılarının restorasyondan sonra, ihtiyaç gereği ya da bölge kimliğini değiştirmek adına işlevi değiştirilmiştir.

Örneğin, İzmir'de bulunan Büyük Kardıçalı Han ticari amaçla yapılsada günümüzde özel sanat merkezlerinin hizmete girmesiyle sanat kompleksine dönüşmüştür

Fotoğraf 3.15- Büyük Kardıçalı Han, Yapım Aşaması
<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=28612>

Fotoğraf 3.16- Büyük Kardeşali Han, Günümüz Kullanımı
<http://www.erolsasmaz.com/?oku=769>

Handa; opera, bale, müzik, resim, heykel, telli çalgı tamir ve kukla atölyeleri olmak üzere gençlere güzel sanatlar kursları verilmektedir (İzmir'in Hanları, Çelebioğlu, b.t.).

3.4. Tarihi Han Mimarileri Örneği Üzerinden İşlev Ve Mimari İlişkisi

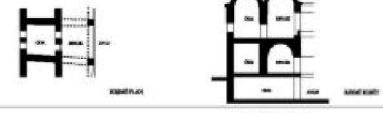
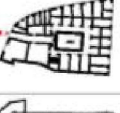

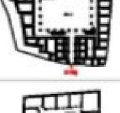

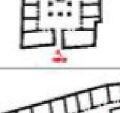
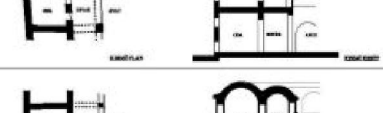
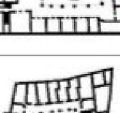
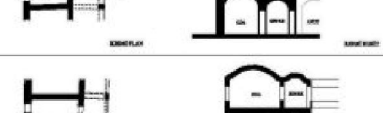

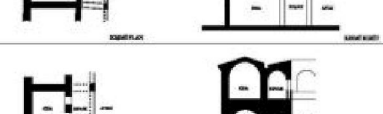
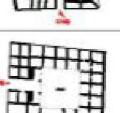
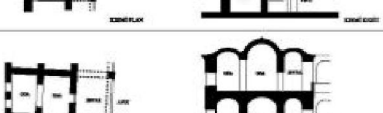
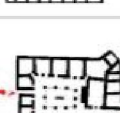
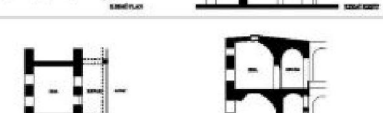
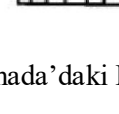
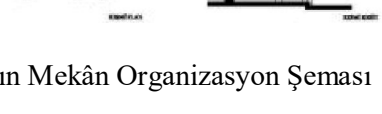
İstanbul Tarihi Yarımada Hanlar Bölgesi'nde bulunan hanların, mimari plan ve hacimleri ait olacağı işlevin gerekliliklerini karşılayan, bulunduğu topoğrafyaya ve arsa sınırlarına organik olarak yerleşen yaklaşımlarla oluşturulmuştur. Han mimarisi kendinden önce gelişen kervansaray mimarisinden türemiştir. Kervansaraylar, şehirlerarası ve konaklama yapıları olarak bilinirken; hanlar, şehir içi ve ticaret yapıları olarak bilinmektedir (Gürpınar, a.g.e).

AVLU SAYISI	HAN ADI	PLAN	KÜTLE	AVLU SAYISI	HAN ADI	PLAN	KÜTLE
TEK AVLULU HANLAR	KİLİT HAN			TEK AVLULU HANLAR	BÜYÜK ÇORAPÇI HAN		
	KÜÇÜK ÇUKUR HAN				BÜYÜK ÇUKUR HAN		
	KÜÇÜK YENİ HAN				BÜYÜK YILDIZ HAN		
	LEBLEBİCİ HAN				ÇUHACI HAN		
	ŞİŞECİ HAN				ÇUKUR HAN		
	ZİNCİRLİ HAN				İMAM ALI HAN		
İKİ AVLULU HANLAR	BALKAPANI HANI				KALCILAR HAN		
	BÜYÜK YENİ HAN				KAŞIKÇI HAN		
	KÜRKCÜ HAN				KIZIL HAN		
	VEZİR HANI				KIZLARAĞASI HANI		
ÜÇ AVLULU HANLAR	BÜYÜK VALİDE HAN						

Tablo 3.2-Tarihi Yarımada'daki Hanların Şematik Mimari Plan Konturları
(Gürpınar, a.g.e)

Kervansaray ve han mimarisi iç avlu ve avlunun çevresini saran küçük odalardan oluşmaktadır. Bu yapıların güvenlik nedeni ile dış duvarları kalındır. Tek katlı hanlar penceresiz, 2 katlı hanlar ise alt katı penceresiz yapılmıştır. Her bir odası dükkân olarak kullanılan hanların günümüzde birçoğunun revakları dükkânlara dâhil edilmiştir. Bu nedenle sirkülasyon avluda gerçekleşmektedir, ancak özgün sirkülasyon alanı revaklı koridorlardır.

Ne kadar büyük olursa olsun genelde tek bir girişe sahip olan hanlarda odalar birbirlerine yakın ölçü ve özelliktedir. Bu hanlarda üretimden çok dağıtım ve satış yapıldığı dükkân ölçülerinde de anlaşılmaktadır.

AVLU SAYISI	HAN ADI	MEKAN ORGANİZASYONU	
		PLAN ŞEMASI	ÜST KAT ODA DETAYI
TEK AVLULU HANLAR	BÜYÜK ÇORAPÇI HAN		
	BÜYÜK ÇUKUR HAN		
	BÜYÜK YILDIZ HAN		
	ÇUHACI HAN		
	ÇUKUR HAN		
	İMAM ALİ HAN		
	KALÇILAR HAN		
	KAŞIKÇI HAN		
	KIZIL HAN		
	KIZLARAĞASI HANI		

Tablo 3.3- Tarihi Yarımada'daki Hanların Mekân Organizasyon Şeması

(Gürpınar, a.g.e)

AVLU SAYISI	HAN ADI	HAN PLAN ŞEMASI	HAN MEKAN ORGANİZASYONU	
TEK AVLULU HANLAR	KİLİT HAN			
	KÜÇÜK ÇUKUR HAN			
	KÜÇÜK YENİ HAN			
	LEBLEBİCİ HAN			
	ŞİŞECİ HAN			
	ZİNCİRLİ HAN			
İKİ AVLULU HANLAR	BALKAPANI HANI			
	BÜYÜK YENİ HAN			
	KÜRKÇÜ HAN			
	VEZİR HANI			
ÜÇ AVLULU HAN	BÜYÜK VALİDE HAN			

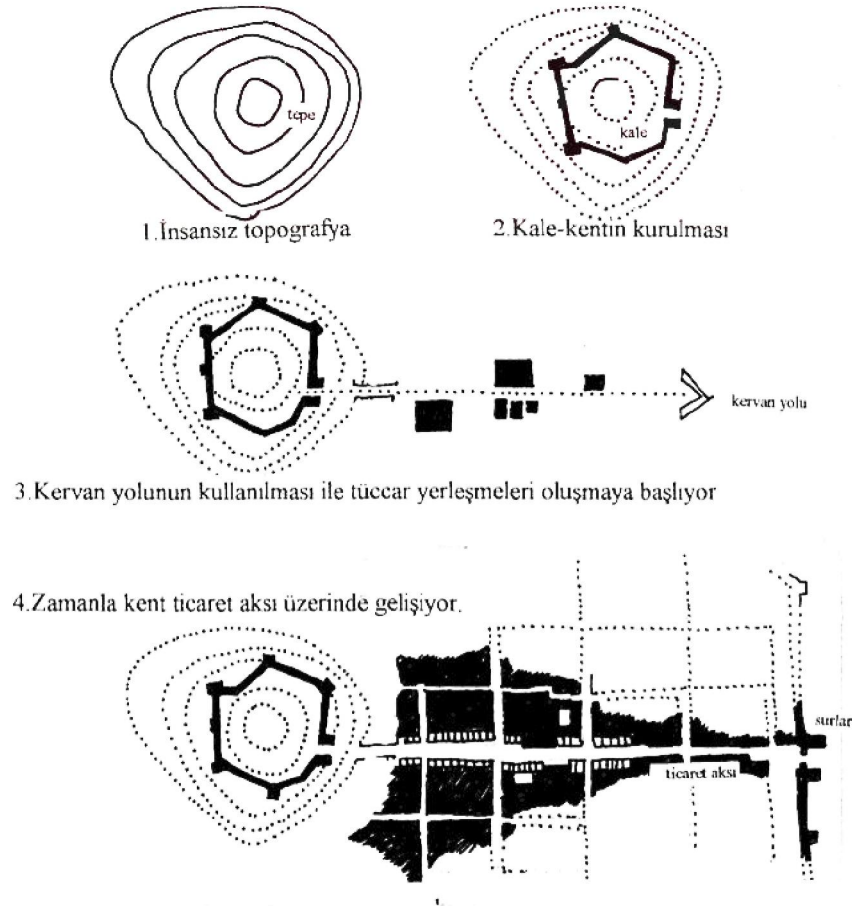
Tablo 3.3 devamı- Tarihi Yarımada'daki Hanların Mekân Organizasyon Şeması
(Gürpınar, a.g.e)

3.5. Han Mimarisinin Bulunduğu Lokasyon Üzerine Etkisi

Ticaret eylemi, insanların temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmanın yanı sıra, gelen ürünlerin ait oldukları bölgeye özgü taşıdıkları; kültürel, coğrafi, sosyolojik ve teknolojik özelliklerin öğrenilmesi bakımından araçtır. Satıcı ve tüketici diyaloguna ortam hazırlamasıyla ekonomik ve kültürel olarak şehrin gelişmesini sağlayan en önemli unsurdur.

Temel olarak ticari ve sosyal yaşam yerleşimleri ticaretin kolay yapılabilceği kervan yolları üzerinde ya da deniz yolu çevresine kurulmuştur.

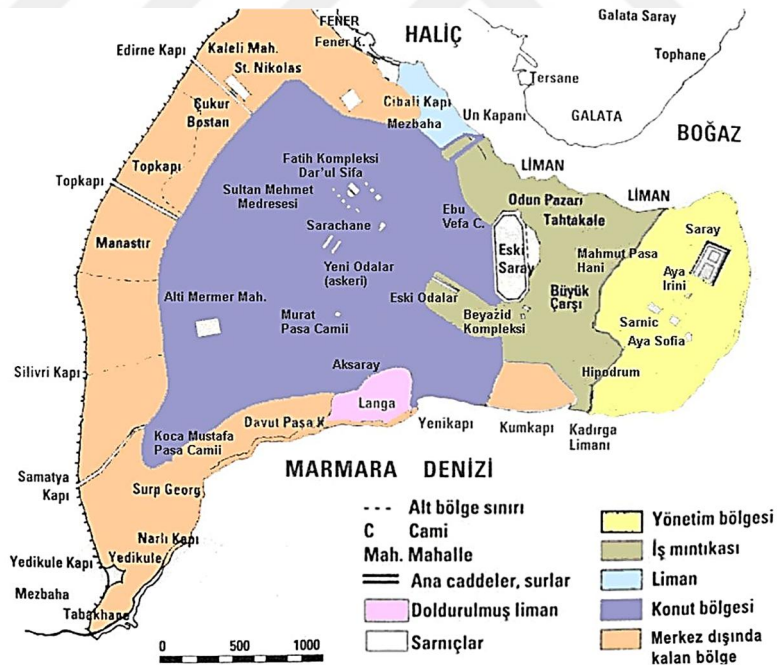
Gelişmiş kentlerde yerleşime bakıldığında; çekirdekte ticari alan, ticari alan çevresinde ise yoğun yerleşim yerleri görülür. Günümüzde ticaret yolları değiştikten sonra eski yerleşim düzenini koruyan kentlerin tarihini öğrenmek için ticari hayatını bilmek ya da ticari hayatını anlamak için komşu kentler ile birlikte yerleşim analizini yapmak gereklidir.

Şekil 3.5- Kent Gelişim Aşamaları (Özer, 1996)

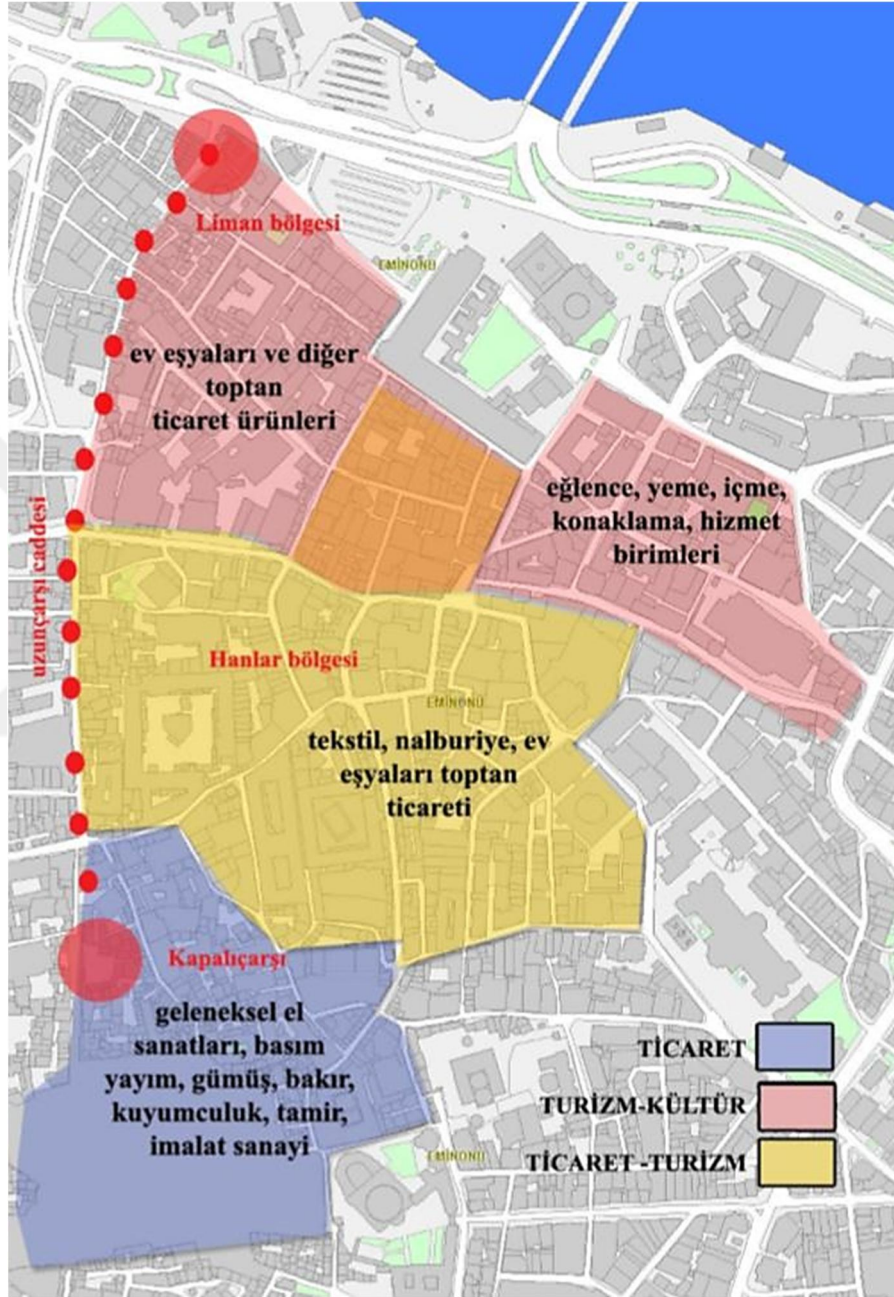

Şekil 3.6- İstanbul, Kurulan İlk Ticaret Bölgesi (Özer, a.g.e)

Şekil 3.7- Osmanlı Dönemi İstanbul (Ortaylı, 1999)

İstanbul'da ticaret yerleşimi, farklı bölgelere kolay ticaret yapılmasını sağlayan deniz ulaşımına yakın olan bölgede kurulmuştur, ticaret burada gelişmiş ve çok sayıda han inşa edilmiştir. Hanlar Bölgesi adını yoğun ticari yapılaşmadan almaktadır (Fidan, 2009).

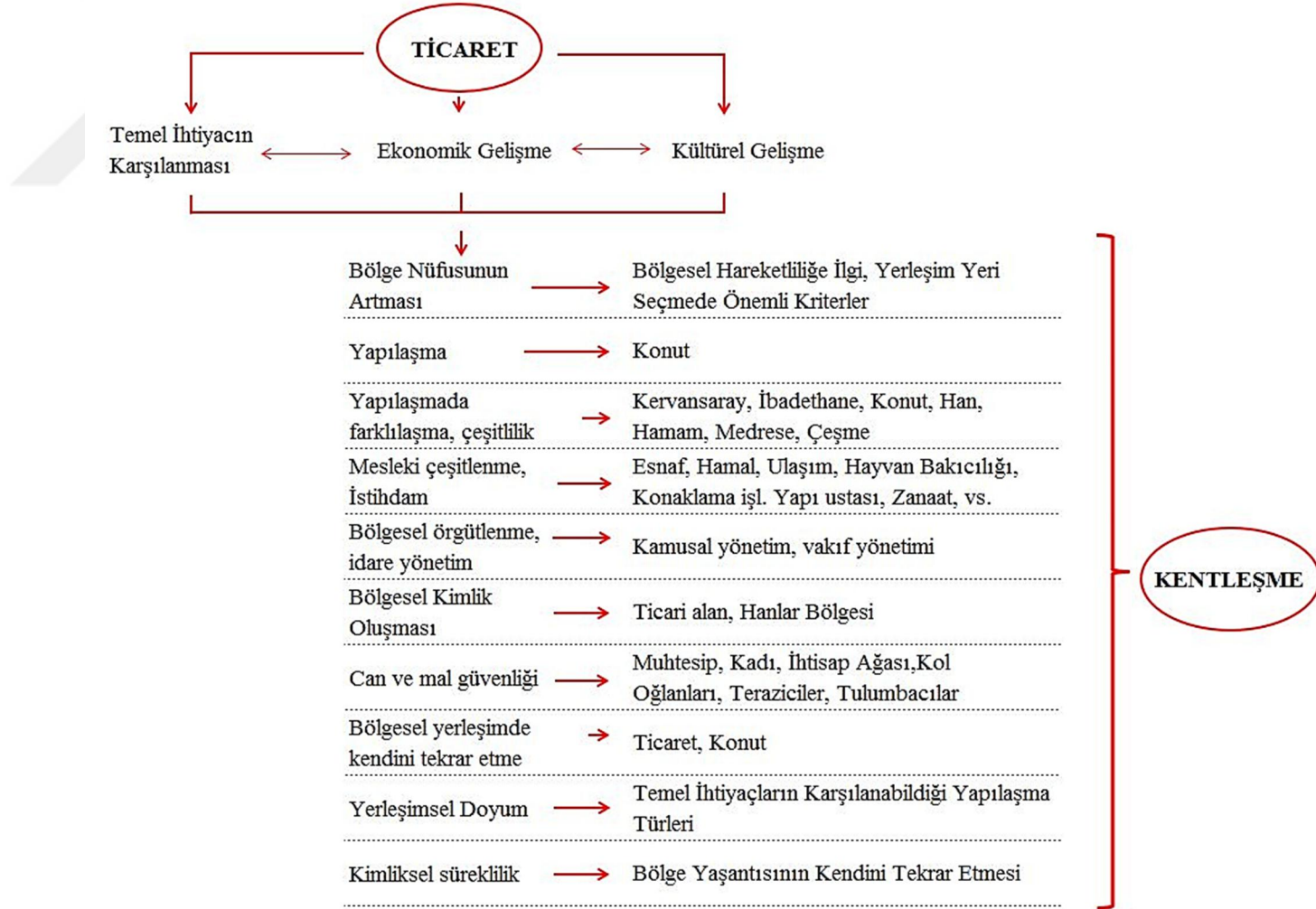

Şekil 3.8- İstanbul, Tarihi Yarımada İhtisaslaşma Şeması (Kıvrak, 2010)

Günümüzde boş alan kalmayan Hanlar Bölgesinde bütün yapılar ticari işleve sahiptir. 21.yy'da alışveriş alışkanlıkları değişse de ya da burada satılan ürünler artık ilk buraya geliyor olmasada toptan ve perakende alışverişin alışılan adresi olması ve yaya ulaşımının kolay olması nedeni ile yoğun olarak kullanılmaya devam etmektedir.

Şekil 3.9- İstanbul, Hanlar Bölgesi Dolu Boş Analizi (Kıvrak, 2010)

Tablo 3.4. Ticaretin Kentleşme Üzerindeki Etkisi

3.6. Bölüm Sonucu

Değiş tokuş ile başlayan alışveriş olgusu, pazaryerlerini meydana getirmiş, ticaret kavramının gelişmesi ile de kalıcı ve yerleşik düzene geçmiştir. Ticaretin yerleşik düzeni ticari işleve sahip yapılar ile gerçekleşmiştir. Osmanlı döneminde; bedesten, çarşı, dükkân, arasta, han ve pasaj isimleri ile anılan ticari yapılar buldukları bölgenin yerleşim yoğunluğunu arttıran önemli etkenlerdir. Bölge yerleşim yoğunluğu, ekonomik ve kültürel gelişimi sağlaması nedeniyle kenti meydana getirmektedir. Kent, ticari alanın çevresinden dışa doğru gelişmektedir.

En eski ticari yapılardan olan hanlar ilk ticari yapılardan olması sebebi ile günümüzde taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiştir. İstanbul'da tarihi yarımadada bulunan tescilli hanlar; en çok 3 katlı, avlulu ve eşit ölçüde dükkanlara sahip olmalarıyla benzerdir.

Hanların ticari yapı olma özelliğiyle buldukları bölgenin kullanımına ilişkin etkileri günümüzde yeniden işlev kazandırılarak restorasyonu yapılacak olanlar için önemli bir kriterdir. Kriterler; yapıyı, yapının bölge içindeki yerini ve yapının özgün işlevi ile uyumunu analiz ederek belirlenebilir.

Korumanın yeniden işlev kazandırma yöntemi ile yapıldığı taşınmaz kültür varlıklarının uygulama sonucu değerlendirildiğinde; yapının yeni işlevi gereği ortaya çıkan alan ihtiyacı nedeni ile yapıya mimari müdahalelerde bulunduğu görülmektedir. Özgün mimari hacimlerin yıkılarak birleştirilmesi ve/veya ilave hacimlerin inşa edilmesiyle gerçekleşen müdahaleler, yapının görünüşünü değiştirmektedir.

4. BÖLÜM

ÖZGÜN MİMARİSİNİ KORUYARAK TARİHİ BİR HANIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ: KÜRKÇÜ HAN ÖRNEĞİ

Bu bölüm içeriği, amaç sistemi kapsamında toplanan ve sağlaması yapılan bilgilerden oluşmaktadır. Amaç, şematik projelendirme üzerinde anlatılmaktadır. Çalışmanın tez ölçeğinde olması nedeni ile bilgiler kısıtlanmıştır. Uygulama aşaması değerlendirilmeyeceği için uç amaç sisteminde Teknolojiyi kapsayan bir anlatım yapılmamıştır.

4.1. Tarihi Kürkçü Han

15.yy'da Osmanlı döneminde ilk şehir içi han örneği Osmanlı'nın başkenti olan Bursa'da görülmektedir. Bu hanlara örnek olarak; Orhan Gazi döneminde Lala Şahin Paşa'nın yaptırdığı Bezir Han, Orhan Gazi'nin 1336'da yaptırdığı 35 odalı mahzenli Emir Han, Çelebi Mehmed'in yaptırdığı (1413-1421) 70 odalı İpek Han gösterilebilir (Sakaoğlu, 2000).

İstanbul'daki şehir içi hanlar içerisinde varlığını koruyabilen en eski han olma özelliğini taşıyan Kürkçü Han'ın literatürde Sadrazam Mahmut Paşa tarafından 1461 yılında yaptırıldığı yazılıdır. Revaklarla sivri kemerlerin birlikte kullanıldığı tek örnektir (Güran, 1978:83-84).

Yazılı en erken kaynaklarda Karbansaray-ı Cedid veya Kurşunlu Han gibi adlarla anılan Kürkçü Han için Evliya Çelebi; 120 ocaklı (odali) bir bina, itina ile korunamamış, zaman içinde bazı bölümleri yıkıldığı gibi mimari hüviyetini bozan ilaveler de yapılmıştır demiştir (İslam Ansiklopedisi, 2002, Cilt 26: 570).

Ekrem Hakkı Ayverdi, Han'ın ikinci kısımdaki 1. katın sonradan ilave edildiği görüşündedir (Ayverdi, 1974:580-589). Rölövesi çizilen mimari üzerinden II. avlunun 1. katının olmadığı farz edilerek oda sayısı hesaplandığında ortaya çıkan 127 oda Evliya Çelebi'nin verdiği 120 oda sayısına uygun düşmektedir. Ayrıca, zemin katta I. ve II. avlunun cephe duvarları kesintisiz olarak devam ederken, restitüsyon projesinde de görüleceği üzere, II. avlunun 1.kat cephe duvarları I. avlunun 1.kat cephe duvarlarından kopuktur (Ayverdi, A.g.e). Bu fark da II. avlunun 1. atının sonradan yapıldığını işaret etmektedir.

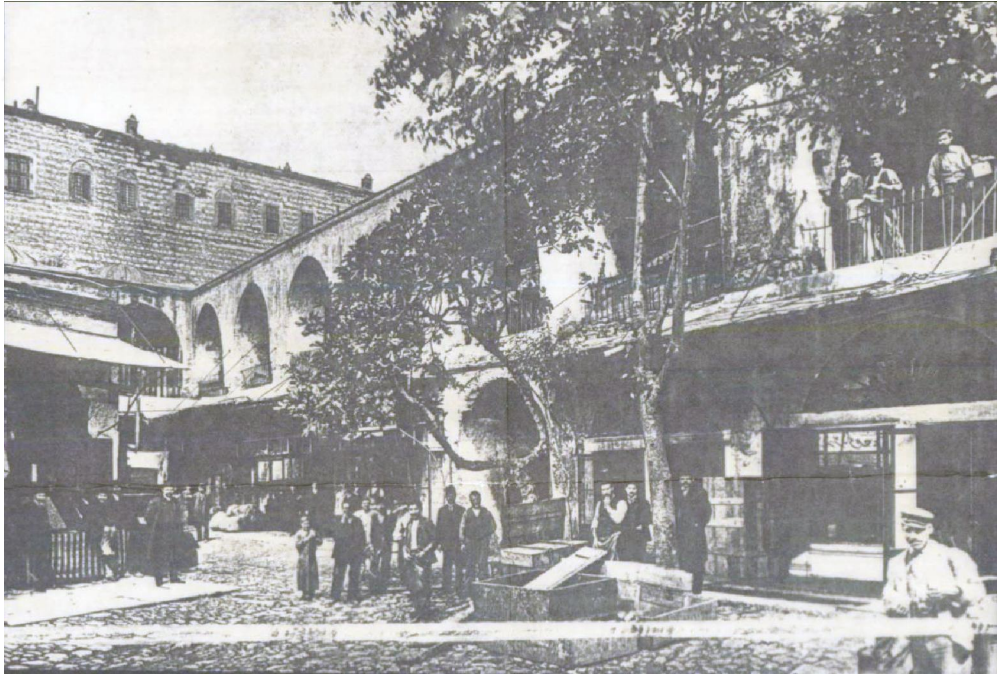
Ayverdi, II. avlunun zemin katının aslında ahır olarak kullanıldığını, temizlik ve ihtiyaçlar için avlunun Mahmut Paşa Yokuşu'na bakan cephesinde, I. avlu ile kesişen duvarında geçit bırakıldığını söyler. Bu geçidi yalnızca Ayverdi'nin restitüsyon projesinde görülmektedir. Han'ın günümüzdeki karmaşasında yerinde kontrol etmek mümkün değildir.

Fotoğraf 4.1- I.Avlu İçinde Ana Giriş
(İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

Fotoğraf 4.2- I. Avlu İçinden Ana Giriş
(İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

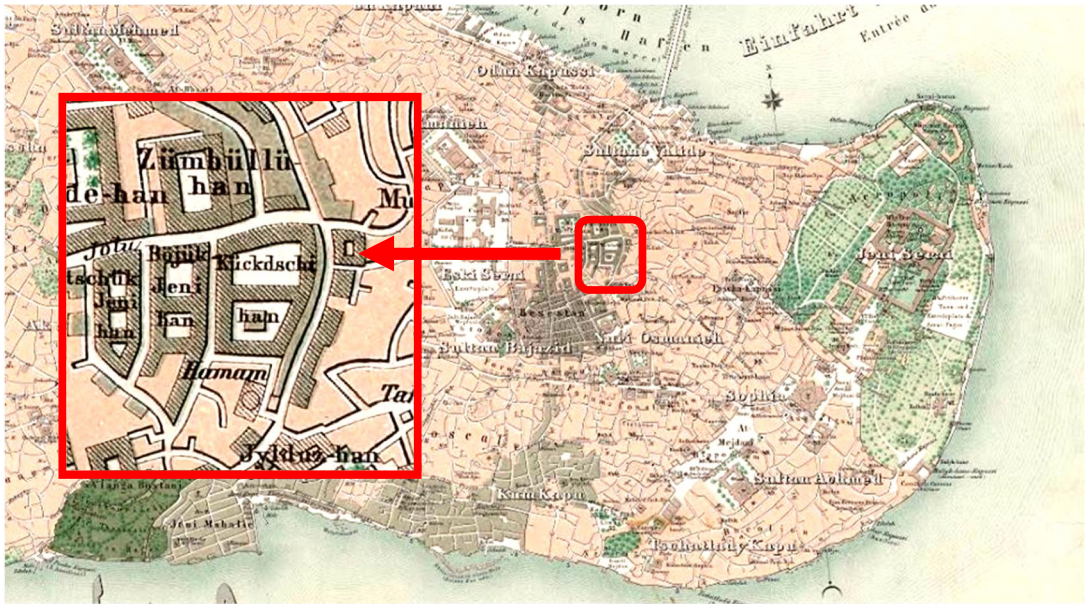
Fotoğraf 4.3- I. Avludan II. Avluya Geçiş
(İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

Fotoğraf 4.4- Kırkçü Han Ana Giriş
<http://eski.istanbulium.net>

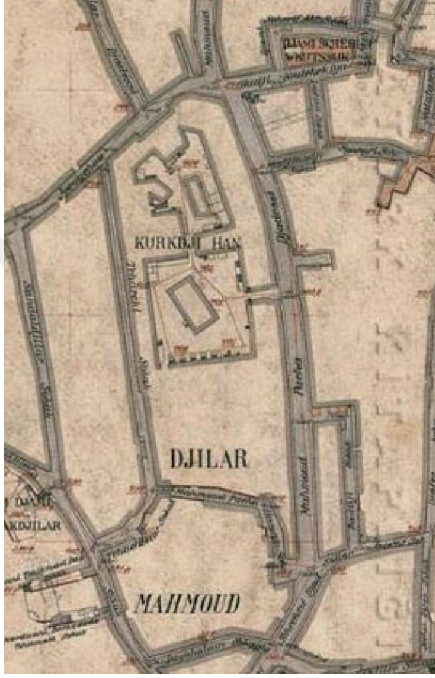
Özellikle Kürkçü Han gibi işlevini yapıldığı tarihten günümüze koruyan, ancak kütesinin yarısını vandalizm sonucu kaybeden, kaybettiği bölümlerinin arsası üzerine yeni kapı numaralarıyla Han'dan bağımsız yapı inşa edilen, tarihi bir yapıya koruma amacıyla yaklaşırken, uygulama sonucunun koruma için belirlenen amaçtan sapmaması kritik bir öneme sahiptir.

Kürkçü Han'ın II. avlu binasının kısmi yıkılması hakkında yazılı olarak karşılaşılan tek kaynak Kevork Pamukciyan'ın toplayıp düzenleyerek yayınladığı, 1868'de Mevcud İstanbul Hanları yazısıdır. Pamukciyan, Kürkçü Han için "Not: Tarihçi Avedis Berberyan'a (1798-1873) göre de 27 Haziran 1854'de tamamen yanmıştır" ifadesinde bulunmuştur (Tarih ve Toplum Dergisi, 2004). Pamukciyan'ın tamamen yanmış olduğu söyleminden yola çıkarak yorumlamak gerekirse I. avlunun böyle bir tehlike geçirdiği başka kaynakta yazmamaktadır. Gurlitt'in basım yılı 1907 olan kitabında paylaştığı fotoğrafta (bkz. s.51); II. avludaki binaların kullanılmamasından dolayı harabe içinde olduğu, eski bir fotoğraf olmasına rağmen bazı yüzeylerin temiz görüldüğü (yangından kaynaklı his karası vb. olmadığı) söylenebilir. C. Stolpe'un 1863 tarihli haritasında; yapı ve sokak formları doğru resmedilmemiş olsa da haritanın tamamına bakıldığında yapıları mevcut kütleleri ile gösterdiği görülmektedir. Haritada Han bütün olarak ve eklentisizdir.

Harita 4.1- C.Stolpe,1863 Tarihli İstanbul Planı

15.yy'a ait bir yapının ve diğerlerinin korunması fikri ancak 19.yy'da değerlendirilmiştir. Cumhuriyet dönemi öncesinde padişah Abdülmecit ve V.Mehmet Reşat dönemleri arasında kapsayan 1848-1917 yılları arasında eski eser ve korumayla doğrudan ya da dolaylı ilişkilenen 42 adet yasal-yönetimsel düzenleme yapılmıştır (Madran, 2002:6-15). Bu çalışmanın adı 'Ebniye Nizamnameleri'dir ve zamanla yeni kararlarla güncellenerek tekrar yayınlamıştır (Madran, 2009:6-15).

Harita 4.2- Alman Mavisi Haritası,
2. Cilt, Kürkçü Han

Doğruluğu içerdiği detaylar ile teyit edilebilen en güvenilir görsel kaynak; 1913-1914 I. Dünya savaşı öncesi İstanbul haritaları çalışmasını içeren Alman Mavileri adında ki harita kitaplarıdır. Harita kitabının 2. Cildinde Kürkçü Han (solda) özgün mimarisinden uzaklaşmış olarak görülmektedir.

Yararlanılan kaynakların tarihi ve toplanan bilgi Han'ın Cumhuriyet öncesi dönemde yıkıldığını göstermektedir. Ancak Han'ın, Osmanlı döneminde eski eserler için yapılan düzenlemeden önce mi yoksa sonra mı yıkıldığı bilinmemektedir.

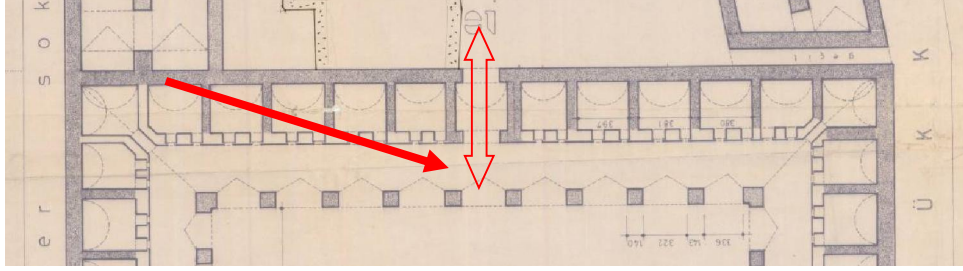
4.2. Rölöve ve Restitüsyona İlişkin Bilginin, Yazılı Kaynak ve Mevcut Durum ile Örtüştürülmesi;

Taşınmaz Tabiat Ve Kültür Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu'nun 865 Sayılı Şartlı Kabul Edilen Rölöve Ve Restitüsyon Projesi Üzerine Bir Değerlendirme

Tarihi Kürkçü Han'ın, günümüzde aktif kullanımına devam edilmesi nedeniyle kullanıcı sayısı fazladır ve dükkânlar rölöve projesi için ölçü alınamayacak kadar ürünlerle doludur. Rölöve çalışmasının yapılamaması nedeni ile tez çalışmasına, İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'ndan alınan mevcut onaylı proje üzerinden kabul yapılarak devam edilecektir. Net bilgiye ulaşmak için toplanan bilgiler karşılaştırılacak ve doğrulaması yapılacaktır.

- Proje üzerinde I. avlu ana girişteki iki merdivenin basamak sayıları farklıdır (21 rıht-25 rıht) ancak kesiti yoktur.
- Yazılı kaynaklarda odaların hepsinde ocak olduğu yazılıdır (İslam Ansiklopedisi, 2002, Cilt 26:570). Ancak ocaklar zemin kat rölöve projesinde görünmemektedir.
- Proje kesitinde Çarkçılar Sokak'a bakan Han binası cephesinde bodrum kat görünmektedir ancak bu katın Han binasının diğer 3 cephesinde ya da II. avlu binasında olup olmadığı konusunda bir kesit yoktur. Günümüzde I. avlu ana giriş cephesinde bodrum katın kullanıldığı görünmektedir, Genel Tanım Kataloğunda da (bkz. s. 59) belirtilmiştir.
- Kesitte bodrum katı olduğu gösterilen odanın planında bu kata inen merdiven gösterilmemiştir. Kesitteki bodrum kat tüm odalarda bodrum katının olduğunu ifade ediyor isede diğer odaların planında da merdiven çizimi görülmemektedir.
- Anıtlar kurulunun 1962 yılında kayıtlarına geçmiş olan çeşme ile ilgili farklı bir not ya da çizim arşivde olmamakla birlikte, günümüzde I. avlu zemin kotu altında bir taş su tankı bulunmaktadır.

- Zemin kat rölövesinde I. avlu ve II. avlu arası geçiş boşluğu alanına bakıldığında revaklı koridorun kesintisiz devam ettiği görülmektedir, ancak Pervititch 1941 yılı haritalarında bu koridorlar kapalı olarak belirtilmiştir.

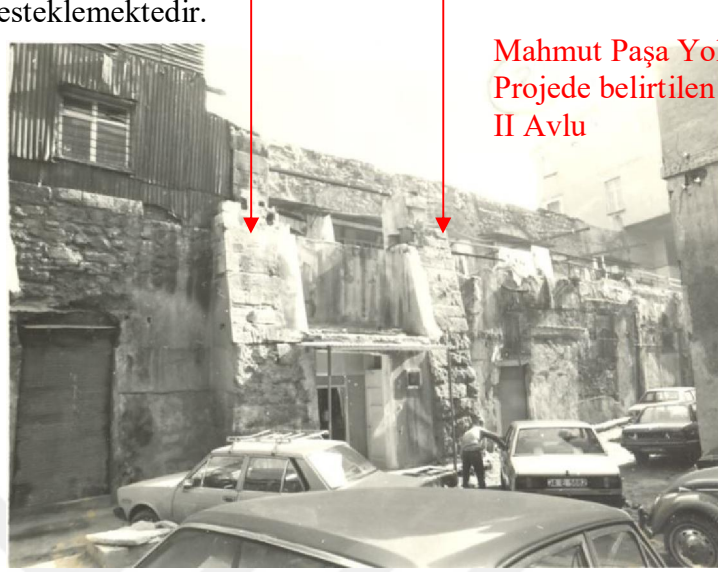
Şekil 4.1- II. Avluya Geçiş, Revaklı Koridor

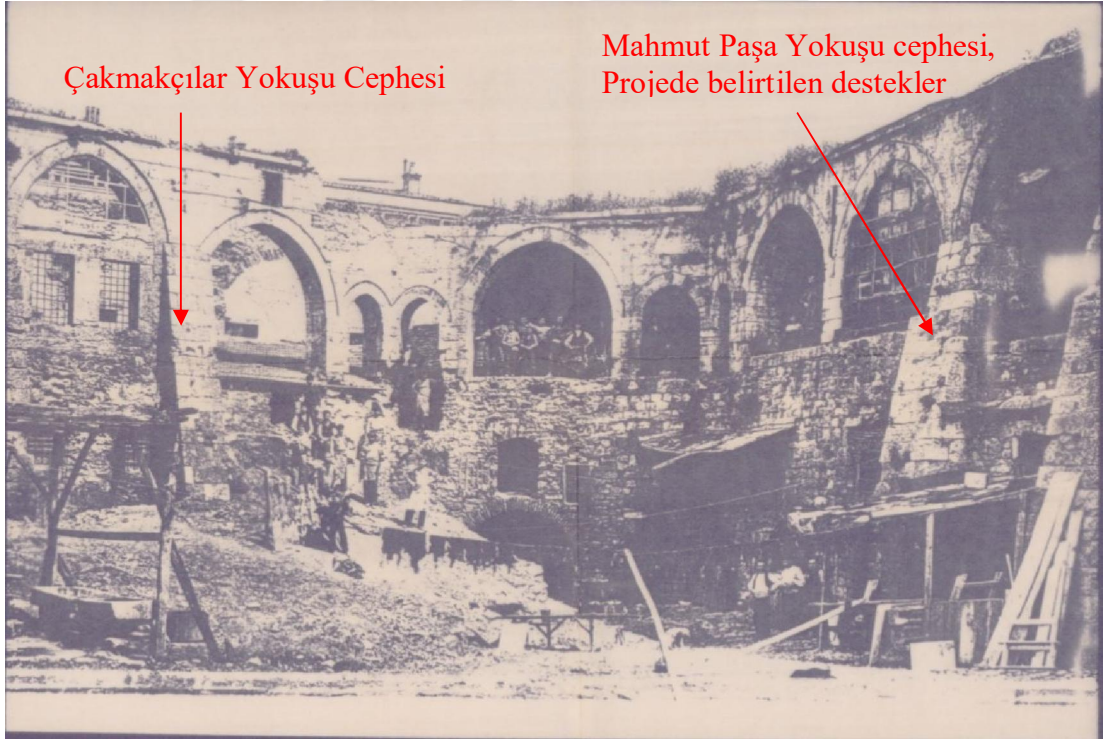
Harita 4.3- Pervititch Haritaları, II. Avluya Geçiş, Revaklı Koridor

- Projede Han'a ait kapı, pencere, ocak ve bacaların görünüş ya da detayları yoktur.
- Zemin ve 1. katta revaklara açıldığı söylenen oda kapı ve pencereleri (Güran, A.g.e) yan yana sadece 1. katta gösterilmiş, zemin katta yalnızca kapılar belirtilmiştir.
- Zemin kat rölöve çiziminde yakın tarihlerde eklenen yapıların sınırını gösteren sembol ile çizilen kontur, özgünlüğünü koruyan kısımları da kapsamıştır (bkz. s.71). Örneğin, Çarkçılar Sokak cephesi çoğunlukla özgündür, ekleme değildir.

- II. avlu Han binası, zemin kat, Mahmut Paşa Yokuşu cephesinde rölöveye daha sonra kalemle eklendiği görünen destek elemanlar (bkz. s.71) eklendiği gibi uzun tabanlı değildir ve diğer cephelerdede vardır. Bu destekler ilave katın cephesini desteklemektedir.

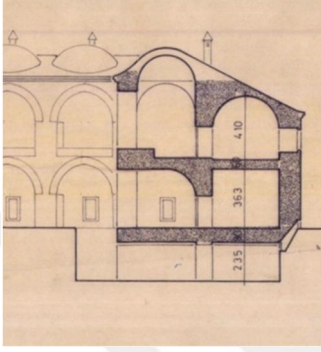

Fotoğraf 4.5-II. Avlu Binası Destek Elemanları
(İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

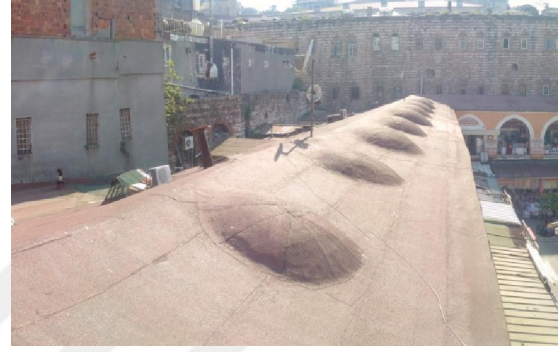

Fotoğraf 4.6-II. Avlu Binası Destek Elemanları
(İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

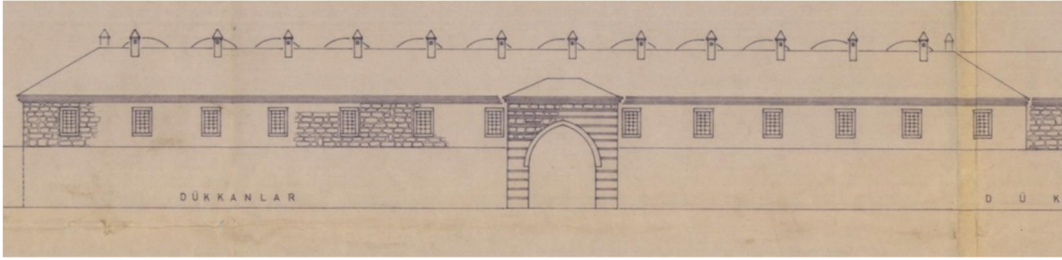
- Han'ın avluya bakan iç cephe görünüş çizimleri yoktur. Yalnızca I. avludan geçen kesitte Hürriyet Çarşısına bakan binanın iç cephe görünüş çizimi vardır.
- Çatı planı çizilmemiştir kubbe ve baca yerleşimi okunamamaktadır.
- Onaylı kesitte çatı örtüsü kesiti ile çizilen görünüş farklıdır. Ayrıca kubbelerin güncel görünüşleri de çizilen kesite uymamaktadır.

Şekil 4.2- Kürkcü Han, Kesit

Fotoğraf 4.7.-Shingle Kaplı Kubbe Görünüşü

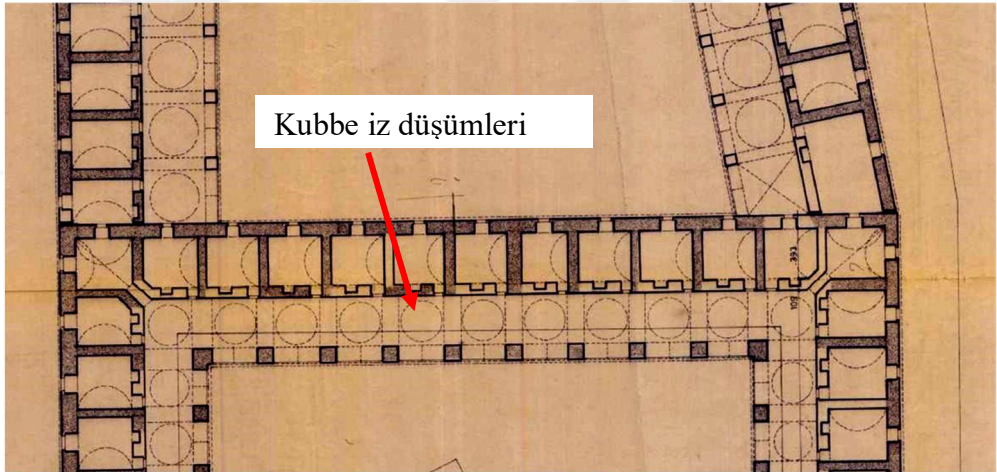

Şekil 4.3- Kürkcü Han, Ana Giriş Cephesi Görünüş

- İki avlu arasındaki Han binası çatısında günümüzde diğer cephe çatılarında olduğu gibi kubbe görünmemektedir, ancak çizilen planda kubbe iz düşümü ile belirtilmiştir.

Fotoğraf 4.8.- İki Avlu Arası Bina Çatı Şekli Ve Örtüsü

Şekil 4.4- I ve II. Avlu Arası Han Binası Rölövesi Kubbe İz Düşümleri

- II. avluya ait tek fotoğraftan (bkz. s.51) anlaşılacağı üzere kemer yükseklikleri farklıdır, bunun yanı sıra iç cephe yüksekliklerinin farklı olduğu görülmektedir.

- Görünüş çiziminde I. ve II. avlu binalarının çatı yükseklikleri aynı kotta çizilmiştir. Mahmut Paşa Yokuşunun alt kotunda kalan II. avlu Han binasının I. avlu Han binası ile çatı kotunun aynı olması için II. avlu Han binasının yüksekliğinin fazla olması gerekmektedir. Bu konuda yazılı ve çizili bir bilgi yoktur. Ancak fotoğraftan da bu yargıya varılabilir (bkz. s.51).

Fotoğraf 4.9.- Zemin Kat Köşe Dükkân İçinde Yuvarlak Kolon

- Fotoğraf 4.9 da I. avlu zemin kat köşe dükkânda görünen yuvarlak kolon projede görünmemektedir.

Yapılan karşılaştırma toplanan bilginin doğrulanması bakımından önemlidir, böylece doğru bilgiye ulaşmak, araştırmanın ve alınması gereken kararların seyrini de doğru yönde belirleyecektir.

Her ne kadar tez çalışması kapsamında onaylı rölöve ve restitüsyon projesi doğru kabul edilerek kullanılsada yapılan örtüştürmede önemli detayların projeye işlenmediği görünmektedir.

4.3. Kürkçü Han'ın Güncel Durumu

Kürkçü Han'ın inşa edildiği günden bugüne aktif ticari kullanımını devam etmiştir. Bölgeye ticari potansiyeli nedeni ile ilgi gösterenler yoğun yapılaşmaya neden olmuştur. Han içinde ticaret yapmak çabası vandal bir yaklaşımla Kürkçü Han'ı hem iç mekânda hem de avluda eklentilerle ve yıkımlarla tahribata uğratmıştır.

1. Avlu (Ana girişin bulunduğu bölüm):

Giriş kattaki yüksek katlı odaların asma kat ile bölüdüğü, duvarların sıvandığı, revakların dükkân içlerine katıldığı, ocak önlerinin dükkân mobilyaları ile kapatıldığı, Hürriyet çarşısı cephesinde cephe duvarının kesilerek ilave odacıkların yapıldığı, orijinal mimarisinde Büyük Han'a komşu cephesinde (Çarkçılar Sokak) odalara giriş yok iken güncel durumda yalnızca bu sokağa kapısı olan odaların oluşturulduğu, avludan girişi olan bazı dükkân sahiplerinin aynı zamanda bu sokağa 2. kapıyı açtıkları gözlemlenmiştir.

1984 yılına ait rölöve projesinde zemin kat planında dükkânların iç mekânından iniş merdiveni görünmesede dükkân altlarında depo olduğu kesitte ve yazılı kaynakta belirtilmiştir. Günümüzde bazı depolara dükkân içinden merdivenle inilirken, bazılarında ise; dükkân önünden (avluda içinden) depo katına merdiven yapılarak inilmektedir.

Kurşun olan çatı örtüsü hırsızlık nedeni ile sökülmüş, çatı örtüsü olarak bitüm esaslı membran (shingle) çatı örtüsü kullanılmıştır.

Orijinal zemin kaplaması modern malzemeler ile kaplanarak kapatılmıştır.

1. katta ki odaların pencere önleri ürün istifi ya da teşhiri ile kapatılmış, tavan ve duvarlar sıva ile kaplanmıştır.

I. avluda ortada duran 2 katlı yapının alt katı ticari işleve sahip iken üst kat mescit ve yazıhane olarak kullanılmaktadır. Çatı ve cephe kaplaması orijinal olmayan bu yapının hayırsever Hacı Küçük Ahmed Ağa'nın yaptırdığı mescit olduğu düşünülmektedir.

Aynı zamanda avluda zemin kotu altında taş duvarlı bir su deposu bulunmaktadır, deponun eski rölövelerde görülmemesine rağmen eskiden beri var

olduğu dükkan sahipleri tarafından söylenmektedir. Taş su deposu günümüzde tank ile doldurulmakta ve ihtiyacı olan dükkanlara su dağıtılmaktadır.

1962 senesinde Vakıflar Baş Müdürlüğü, İstanbul Müzeler Müdürlüğü ve Belediye Başkanlığı'na aynı anda bir Han sakini tarafından yapılan şikâyetle; 10 numaralı dükkanın yerinde (avlu ortasındaki mescit yapısının altında) önceleri bir çeşme olduğu ancak yıkılarak dükkan yapıldığı belirtilmiştir.

Çeşme ile ilgili yazılı kaynaklarda bir anlatım olmamasının nedeni mescitle ilişkili doğal bir bölüm olması düşüncesi ya da dikkat çekici bir özellik olmaması olabilir.

Aynı sene yapılan şikâyet teftiş edildiğinde Vakıflar Sular İsale Amirliğine cevaben, defterlerde böyle bir kayda rastlanmadığı, ancak Rumi 1306 (Miladi 1890/1891) yıllarına ait Halkalı suları tahrir defterinde;

“Mahmut Paşa- Mahmut Paşa mahallesinin Kürkçüler sokağında ağa Süleyman Paşa veresiyeleriyle İranlı Hacı Sadık Ağa namına bir han ve bu hana ait Mahmut Paşa Vakfından yarım masura Halkalı suyunun bulunduğu dair kaydının mevcut olduğu görülmüştür”³ yazdığı bildirilmiştir.

Ayrıca, çeşmenin Han içinde olması ve Han'ın özel mülkiyet olması nedeniyle idare ile bir ilgisi bulunmadığı da belirtilmiştir. Yine aynı tahkikat sonucunda çeşmenin yıkılan cephesi ve kitabesinin İstanbul Müzeler Müdürlüğünde olduğu rapor edilmiştir. Zemin kotu altındaki deponun bu çeşme ile ilgili olduğu düşünülebilir.

³ İstanbul Belediye Bakanlığının 3 Eylül 1962 tarihli 1129 sayılı, ekinde han sakinin şikâyet dilekçesi ve Sular idaresinden gelen araştırma cevabı ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığına hitaben yazısında, konunun tahkik edildiği ve savcılığa verilmesi gereği bildirilmiştir.

Güncel fotoğraflar -Çekim tarihi Nisan 2017

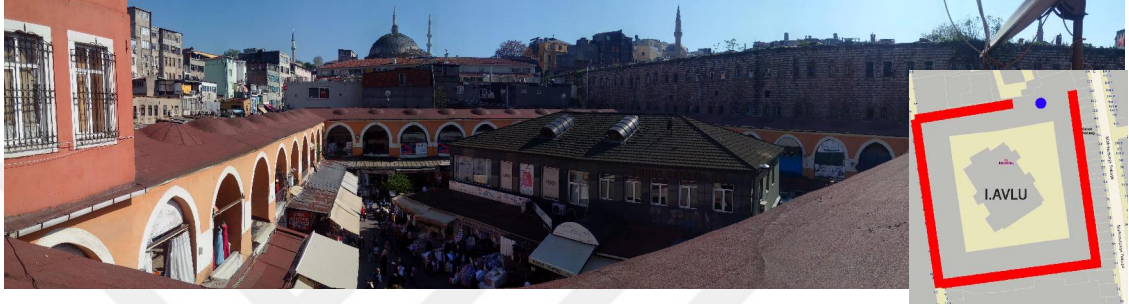
Fotoğrafın çekildiği nokta

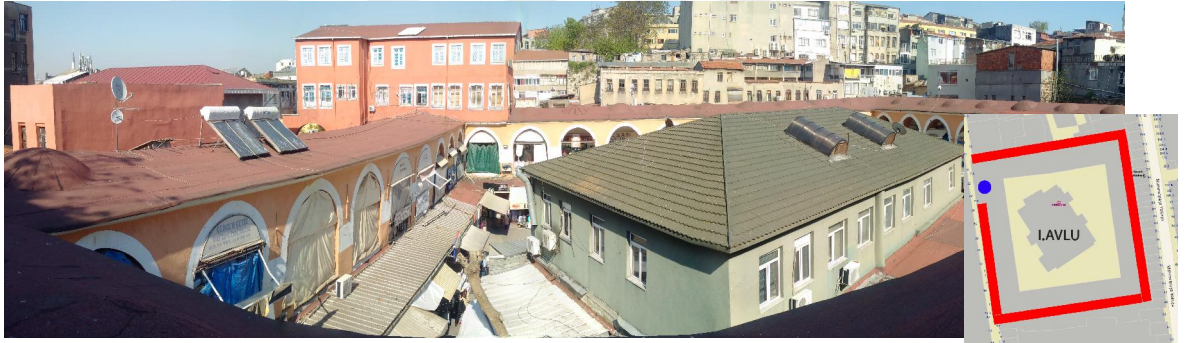
Fotoğrafın gördüğü alan

Fotoğraf 4.10.- I. Avlu İç Avludan Bakış

Fotoğraf 4.11.- Çatıdan Bakış (II.Avlu Tarafından)

Fotoğraf 4.12.- Çatıdan Bakış (Büyük Han Tarafından)

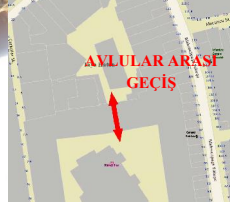
Fotoğraf 4.13.- Çatıdan Bakış (Mahmut Paşa Yokuşu Tarafından)

Fotoğraf 4.14.- Avlular Arası Geçişin
I.Avludan Görünüşü

Fotoğraf 4.15.- Avlular Arası Geçişin
II. Avludan Görünüşü

II. Avlu

Vandalizm'in etkisi en çok bu bölümde görünmektedir. İlk yapıldığında parselin formuna uygun yerleşen Han'ın Çakmakçılar Yokuşu cephesinin tamamı yıkılmış ve yerine yüksek katlı, avluya sırtını dönmüş binalar yapılmıştır.

Mahmut Paşa Yokuşu cephesinin üst katı yıkılmış yerine eklentiler yapılmış, üstelik bu binalardan biri I. avlu binası köşesine taşmış ve üzerine ilave katlar yapılmıştır. Bu cephenin zemin katı ise tahrip edilip, Han binası içindeki bir odanın sokakta bulunan ve cepheye dayalı olan bir dükkânla birleştirildiği gözlemlenmiştir⁴.

Çarkçılar Yokuşu cephesinde bulunan odaları ve cephesi, zemin ve 1. katta tahrip edilmiş olarak kullanılmaya devam etmektedir.

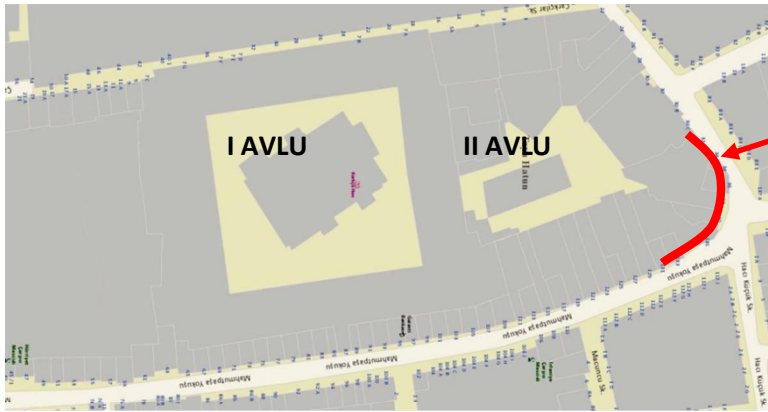
Aşağıda yıkılan cepheye ait bir fotoğraf bulunmaktadır

⁴ Birleşen dükkânlar olarak verilen örnek 29 numaralı (Mahmut Paşa Yokuşu'nda bulunan han binasına dayalı dükkân) parsel ve 66 numaralı (II. Avlu han binası Mahmut Paşa Yokuşu cephesi, 29 numaralı parsel bitişiği olan dükkân) parsellerdir. Bu yıkım kurul tarafından soruşturulmuş ve arşive kabul edilerek eklenmiştir. Bu tip birleşen toplam dükkân sayısı tespit edilmemiştir.

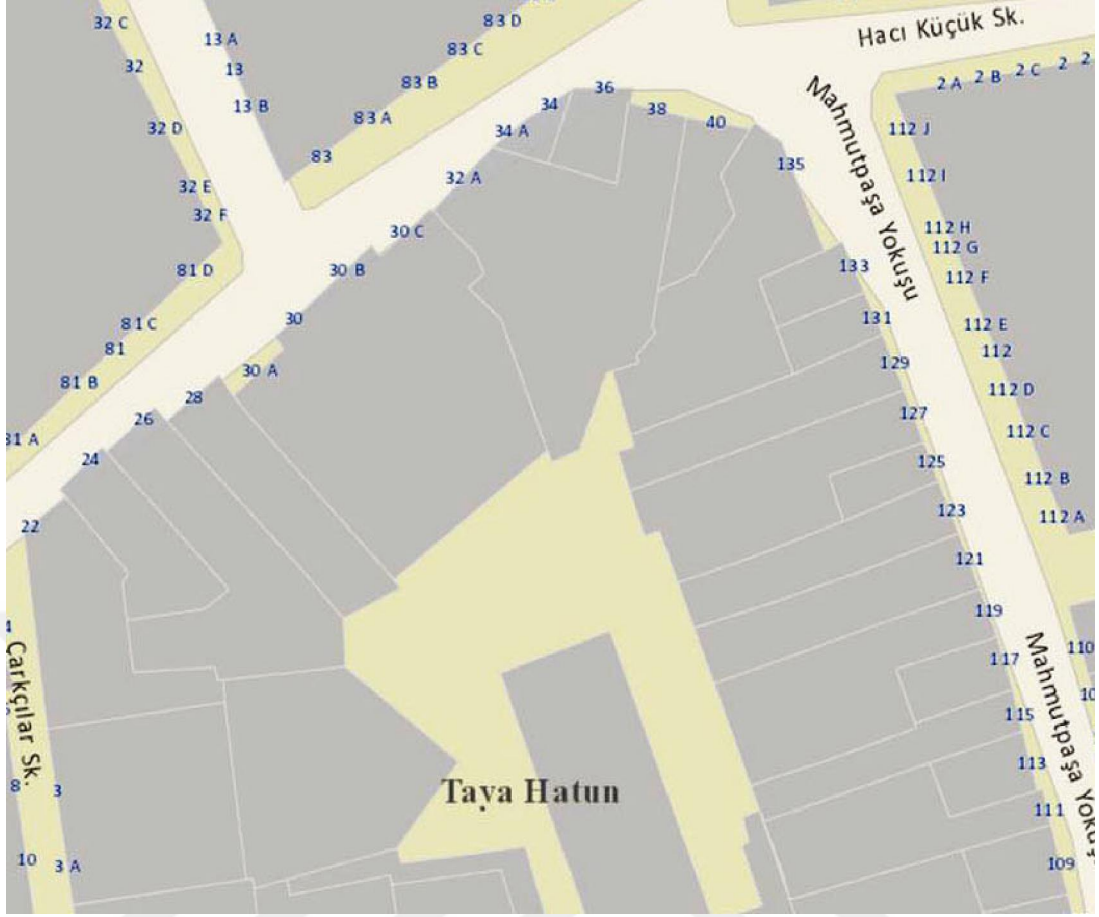
Fotoğraf 4.16.- II. Avlu İç Cephe
(İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

II. avluya ait bu fotoğraf Mimar Cornelius Gurlitt' in 1907 yılında Berlin'de basılan Die Baukunst Konstantinopels adlı kitabında Kürkçü Han'dan bahsedilirken kullanılmıştır (Gurlitt, 1907:62). Fotoğraf Çakmakçı Yokuşu ve Mahmut Paşa Yokuşu kesişiminde olan cepheyi avlu içinden göstermektedir.

Şekil 4.5- C. Gurlitt in Kitabında Görülen, II. avluya Ait Fotoğrafın Kapsadığı Alan

Yıkılan II. avlu Han binası yerine yapılan yeni binaların, şablonda görülen resmi kapı numaralarına göre sıralanmış sokaktan görünüşleri aşağıda bulunmaktadır.

Şekil 4.6- Yıkılan II. Avlu Han Binası Yerine Yapılan Dükkânların Resmi Kapı Numaraları
<https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/>

135-40-38 ve 36 numaralı dükkânlar

34 numaralı dükkân

34A numaralı dükkân

32A numaralı dükkân

30C-30B-30-30A numaralı dükkânlar

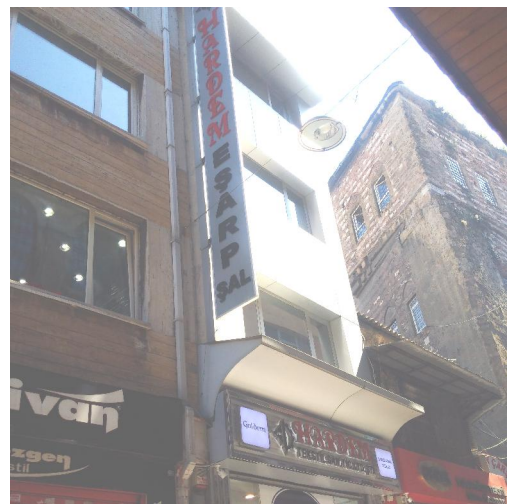
Sabri Safa Hanı altındadır

28 numaralı dükkân

26 numaralı dükkân

24 numaralı dükkân

Fotoğraf 4.17.- II. Avluda Yıkılan Han Binası Yerine Yapılan Binalar (Dükkân Numara Sırasına Göre)

Yıkılan tarihi yapı yerinde yapılan yeni binaların II. avludan görünüşleri aşağıda bulunmaktadır.

Güncel fotoğraflar - Çekim tarihi Nisan 2017

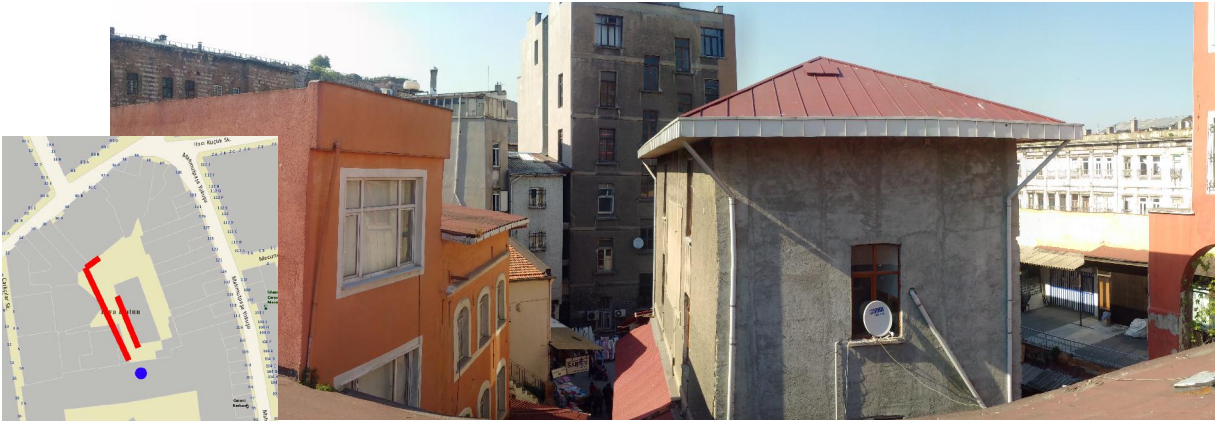
● Fotoğrafın çekildiği nokta — Fotoğrafın görüldüğü alan

Fotoğraf 4.18.- II.Avlu, İç Avludan bakış

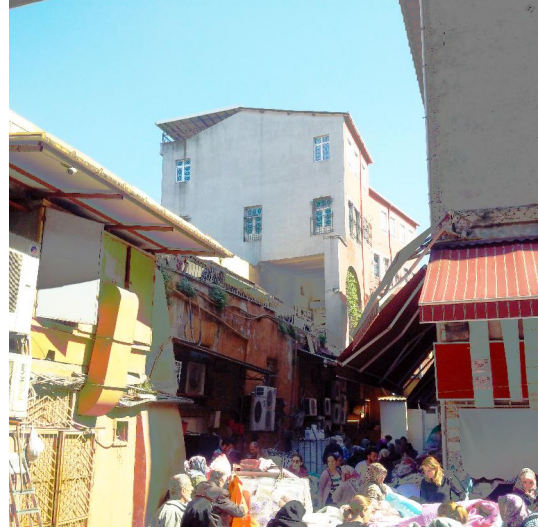
Fotoğraf 4.19.- Çatıdan Bakış (I.Avlu+Mahmut Paşa Yokuşu tarafından)

Fotoğraf 4.20.- Çatıdan Bakış (I.Avlu+Büyükhan tarafından)

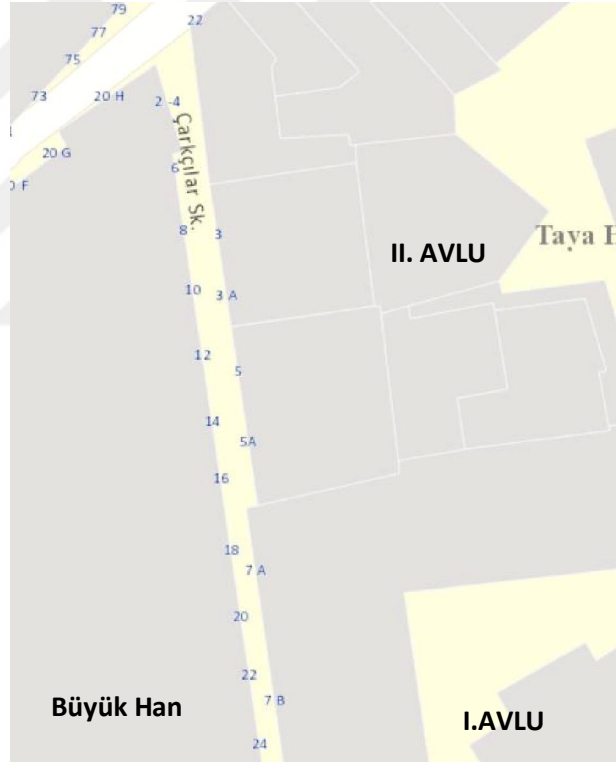
Fotoğraf 4.21.- II.Avluya Çatıdan Bakış
(Mahmut Paşa Yokuşu tarafı)

Fotoğraf 4.22.- II.Avlu'dan Bakış
(Mahmut Paşa Yokuşu tarafı)

Kürkçü Han'ın Büyük Han'a komşu cephesi arasında dar bir geçit olan Çarkçılar Sokağı, Yazmacılar Çarşısı olarak isimlendirilmiştir. Ancak bu çarşyı oluşturan dükkânların Kürkçü Han cephesinde olanlar vandalizm sonucu oluşturulmuştur.

Kürkçü Han'ın planlarında bu sokağa açılan bir kapı ya da bu sokaktan girilen bir dükkân bulunmamaktadır.

Şekil 4.7- Çarkçılar Sokak'a Bakan Han Üzerindeki Dükkânların Kapı Numaraları
<https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/>

Ancak bu yıkım resmi olarak kabul görmüş bu dükkânlara kapı numarası verilmiştir. Aşağıda bu tip durumda olan dükkân örnekleri görülmektedir.

Fotoğraf 4.23.- Çarkçılar Sokak Cephesinde Kapı Açılarak Oluşturulmuş Dükkânlar

Kürkçü Han ve Hürriyet Çarşısı arasındaki geçiş boşluğuna Han'ın cephede bulunan dükkânlarının sahipleri tarafından tarihi duvarlarda kapı boşlukları oluşturup odalar yapılmıştır. Hem geçiş kapatılmış hem de tarihi Han duvarı tahrip edilmiştir.

Fotoğraf 4.24.- Kürkçü Han ve Hürriyet Çarşısı Arasındaki Kapatılan Geçiş Boşluğu

Şekil 4.8- Kürkçü Han ve Hürriyet Çarşısı Arasındaki Kapatılan Geçiş Boşluğu
<https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/>

Fotoğraf 4.25.- Orijinal İç Cephesini Koruyan Bir Dükkândan Örnek

Tablo 4.2- Kürkçü Han Plan Özellikleri
(Benli, 2007)

DIŞ CEPHE MEVCUT DURUMU

BİRİMLER	BATI CEPHESİ ÖZELLİKLER	KUZEY CEPHESİ ÖZELLİKLER	DOĞU CEPHESİ ÖZELLİKLER	GÜNEY CEPHESİ ÖZELLİKLER

Tablo 4.3- Kürkçü Han Dış Cephe Mevcut Durum Tespiti (Benli, 2007)

İÇ CEPHE MEVCUT DURUMU

BİRİMLER	BATI CEPHESİ ÖZELLİKLER	KUZEY CEPHESİ ÖZELLİKLER	DOĞU CEPHESİ ÖZELLİKLER	GÜNEY CEPHESİ ÖZELLİKLER

Tablo 4.4- Kürkçü Han İç Cephe Mevcut Durum Tespiti (Benli, 2007)

4.4. Kürkçü Han'ın Yapısal ve Bölgesel Analizi

Analiz yapma, yapısal ve bölgesel ölçekte olumlu ve olumsuz potansiyel etkileri ortaya çıkarmaktır. Analizi; tehditler, zayıf yönler, güçlü yönler ve fırsatlar olarak alt başlıklar içinde incelemek amacın kapsamında etkili olabileceği gibi alınacak kararlarda da yönlendiricidir. Tehditler güçlü yönlere, zayıf yönler fırsatlara dönüşebilir.

4.4.1. Tehditler

Kürkçü Han'ın tarihi yapı bütünlüğü bozulmuştur. Kullanıcılar ve dükkân sahibi esnaf kültür varlığını bilinçsizce kullanmaktadır. Ürün teşhirleri dağınıktır. Ticari yaklaşım vandal davranışlara neden olmaktadır.

Bölge yapılaşma sürecini tamamlanmıştır. Kullanıcı, yalnızca alışveriş yapmak odaklıdır ve bulunduğu bölgeyi fark etmemektedir. Bölgenin ticari kimliği, kullanıcıya daha fazlasını sunmak çabasıyla sokağa ürün teşhiri ve çığırtacları taşımıştır. Bu durum bölgenin kentsel ve kültürel kimliği ile uyumlu değildir.

4.4.2. Zayıf Yönler

Han kültür varlığı olarak korunamamaktadır, Han kullanımı ve yerleşimi kuralsız ve disiplinsizdir.

Bölge, ticari yapısı özelliğiyle kontrolsüz yapılaşmış ve kamuya toplanacak açık alan kalmamıştır. Çevre yapılar bakımsızdır. Mimari özellikleri nedeni ile korunması gerekli olan yapılar ise değersiz işlevler için (depo) kullanılmaktadır. Tüm sokaklarında alışveriş eylemi aktif olduğu için kullanıcı ihtiyacını karşıladıktan sonra hızlıca insan yoğunluğundan uzaklaşmaktadır. Bu nedenle tarihi yarımada değil sadece pazaryerinde olduğu algısındadır. Bölgede farklı bir işlev olmadığı için ticari yaşantının kendi kuralsız ve disiplinsizliği bölgeye hâkim olmuştur.

4.4.3. Güçlü Yönler

Han'ın tarihi kimliği, bölge oluşum tarihine ve kimliğine katkısı, lokasyonu, ulaşılabilirliği, kullanılabilirliği, aktif kullanıcı potansiyeli en dikkat çekici özellikleridir. Ayrıca, bölgenin ulaşılabilirliği, tarihi değeri ve kullanıcının alışveriş ilgisi Han'ın değerini sürdürmesine katkı sağlamaktadır.

4.4.4. Fırsatlar

Han'ın özgün mimarisinin hem kapalı hem de büyük açık alana sahip olması yapılacak çalışma için fikirsel serbestlik vermektedir, bölgenin kullanıcı potansiyeli ise bölgede oluşacak bir yeniliğe ilginin hızlı sağlanmasında etkili olacaktır.

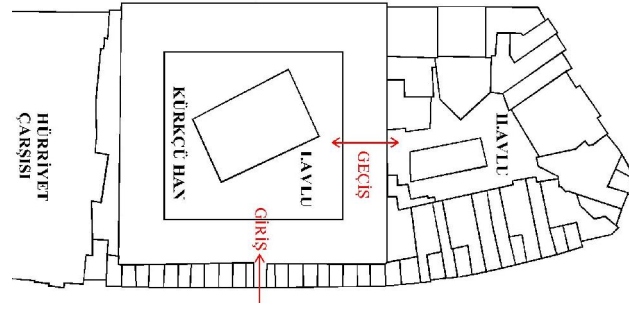
4.5. Çalışma Amacının Kürkcü Han Üzerinden Değerlendirilmesi

Kürkcü Han'ın günümüze ait fotoğraflarından da anlaşılacağı üzere ticaret için yer kazanma çabasından oldukça zarar görmüştür. Üstelik kullanım sırasında dükkân önlerinde farklı boyutlarda açılan tezgâhlar, ürün teşhirindeki dağınık yerleşim, cephelerin üzerini kaplayan afiş, tabela, asılan ürünler gibi kuralsızlık kullanım sırasında karmaşaya neden olmaktadır. Bu karmaşa Han'ın semt pazarı itibarı görmesine neden olup alışveriş sırasında kullanıcının Han'ı izlemesine engel olmaktadır. Hâlbuki tarihi bir han eğer böyle bir işleve sahiplik yapıyorsa sadece kabuk olarak kullanılmamalıdır.

Eminönü'nün kent içindeki günümüz imgesinin başında kıyıda balıkçıları, merkezde ticari yaşamı önceliklidir. Gün içinde insan yoğunluğu ve koşturmaca bir an önce oradan uzaklaşılmasına neden olduğu için tarihi yapısını izlemeye imkân vermemektedir. Ancak akşam ticari yaşam bitince gün içinde izleme imkânı bulunamayan her şey izlenebilir. Fakat bu seferde sessizlik, kullanıcı sayısının azlığının getirdiği güvensizlik duygusu ve vakit geçirebilecek toplanma alanlarının olmaması sokakların gezilmesine engel olmaktadır.

Ait olduğu dönemin tek örneği olan Han'ın varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan koruma yalnızca insan yoğunluğu azaltılarak sağlanamayacaktır.

Yaşatarak koruma yönteminde özgün mimariyi koruyacak olan işlevin konsept olması gereği, Kürkcü Han'ın; tarihi değeri, mimari olarak çokça küçük odalara bölünmüş olması ve bu özelliğinin korunması hedefi, bulunduğu bölgenin önemi, bölgenin sosyolojik yapısı ve güncel durum parametreleri neticesinde ortaya çıkmıştır. Kürkcü Han için parametreler dikkate alındığında, konsept işlevin; hem küçük odalarda kullanılabilir hem eklenti hacime ihtiyaç duymayacak hem de bölgenin sosyolojik yapısına değer katabilecek özellikte olması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Şekil 4.9- Kürkçü Han Mevcut Durum, Şematik Hali Hazır Plan.

4.6. Kürkçü Han'ın Yeni İşlevi İle Uyumu

Kürkçü Han, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.11.1977 gün ve 10126 sayılı kararı ile korunması gerekli çok önemli eski eser olarak tescillenmiştir. İstanbul Bölge Kurulu'nun 28.09.1984 gün ve 865 sayılı kararıyla rölöve ve restitüsyonu projesi şartlı (örtü sistemi aslına uygun olmadığından özgün durumuna göre çift kubbeli ve arada dere yatağı yapılması) olarak onaylanmıştır.⁵

Kültürel miras olan tarihi yapıların korunabilmesi için kullanıcıların bilinçli olması gereğinin yanı sıra, kültürel miras olarak tescillenmesi öncelikli olarak önem arz etmektedir. Kullanılan yapıların korunmasında, yapının tescillenmiş bir kültür mirası niteliği taşıması kullanıcı için koruma konusunda uyarıcı niteliğindedir. Kürkçü Han ancak II. avlunun büyük bir bölümü yıkıldıktan sonra kültür mirası olarak tescillenmiştir. II. avlunun yıkılan bölümlerinin arsa sınırları içinde inşa edilen diğer yapılardan biri olan Sabri Safa Han, vandalizm sonucu yapılmasına rağmen 13.05.1972 tarihinde tescillenmiştir (Sabri Safa Hanı, Özendi, b.t.). Kürkçü Han'ın tescil tarihi ise 12.11.1977'dir.⁶

⁵ 25.12.1996 gün ve 18748 Sayılı İstanbul Defterdarlığı Milli Emlak Başkanlığı, Topkapı Yakası Emlak Müdürlüğü yazısı hakkında RAPOR

İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi, EK 4

⁶ 25.12.1996 gün ve 18748 Sayılı İstanbul Defterdarlığı Milli Emlak Başkanlığı, Topkapı Yakası Emlak Müdürlüğü yazısı hakkında RAPOR

İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi, EK 4

Fotoğraf 4.26.- Sabri Safa Han

Tarihi yapıların restorasyon kararından önce restitüsyon projesinin oluşturulması gerekmektedir. Ancak çok eski dönemlere ait yapılar hakkında kayıtlı belge bulmak çok zordur. Kürkçü Han 15.yy’la ait bir yapıdır ve en doğru bilginin alınabileceği kaynaklardan biri olan fotoğraf bile teknolojik olarak ilk 1820’lerde elde edilmiştir (Fotoğrafın Ortaya Çıkışı ve Gelişmesi, Anonim, b.t.). Bu nedenle somut bilgiler, zamanında Han’ın işletmesine ait çeşitli devlet kayıtlarından (vergi, kira belgesi), seyahatnamelerdeki anlatılardan, daha uzak dönemlerde araştırmacıların çizdiği eskizlerden elde edilmiştir.

Günümüzde her ne kadar mimari özellikleri tahrip edilmiş olsada temizleme ve yeniden yapma teknikleri ile özgün mimari özellikleri ortaya çıkarılabilecek olan I. avlunun, özgün işlevini sürdürmesi kültürel hafıza için önemlidir. II. avlunun ise, mevcut durum ve restitüsyon projesi mukayese edildiğinde mimari özelliklerinin neredeyse tamamının kaybolduğu görülmektedir. Bütünsel olarak özgün mimari özelliklerine kavuşturulması gereken bu tarihi mirasın ortaya çıkacak olan özgün hacimleri konsept işlevi belirleyecektir. Mevcut mimari dokuyu koruyarak yeni işlev kazandırmak için hacimler değerlendirilirken ihtiyaç olabilecek ilave alanların, ana

yapının kullanıcı üzerindeki algısını rahatsız etmemesi sağlanmalıdır. Yeni işlev aynı zamanda gündüz ticari işlevine devam edecek Han'ın kullanıcılarını da engellememelidir. Hedef, Han'ın aynı zamanda kültürel bir değer olan işlevini de korumaktır.

Prof. Dr. Mete Tapan Cumhuriyet Gazetesi'nde yayımlanan bir köşe yazısında işlev sürekliliğinin önemini örneklerle anlatmıştır.

“İstanbul’ da Beyoğlu İstiklal Caddesi’nde, yapılar (taşınmaz kültür varlıkları) tescil ediliyor, ancak işlevlerinde bir süreklilik düşünülüyordu. Bundan yaklaşık yirmi yıl önce, örneğin Markiz az kalsın bir otomobil yedek parçası satan bir dükkân haline geliyordu...

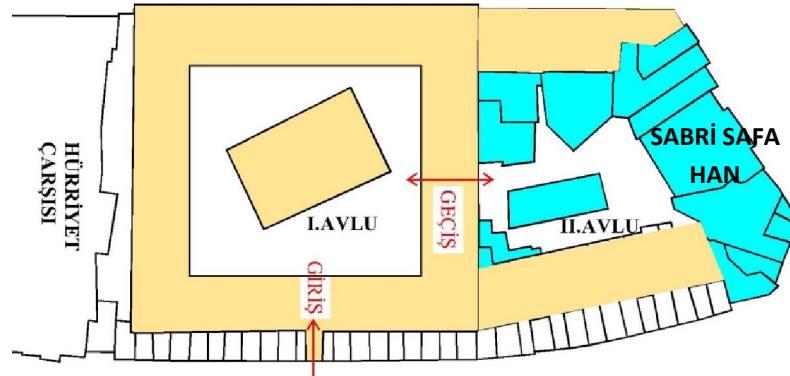
Bildiğiniz gibi Beyoğlu'nun yaşam tarihinde önemli mekânlar bugün yapı olarak ayakta, ancak orijinal işlevlerinden kaynaklanan “kültürel değerleri” yok olmuş, İstanbul'unun belleğinden adeta çalınmıştır.

Edebiyatımıza konu oluş eski lokantalar, sinemalar birer birer yok olmakta, orijinal işlevlerini kaybederek kentsel bellek mirasımız fakirleşmektedir.

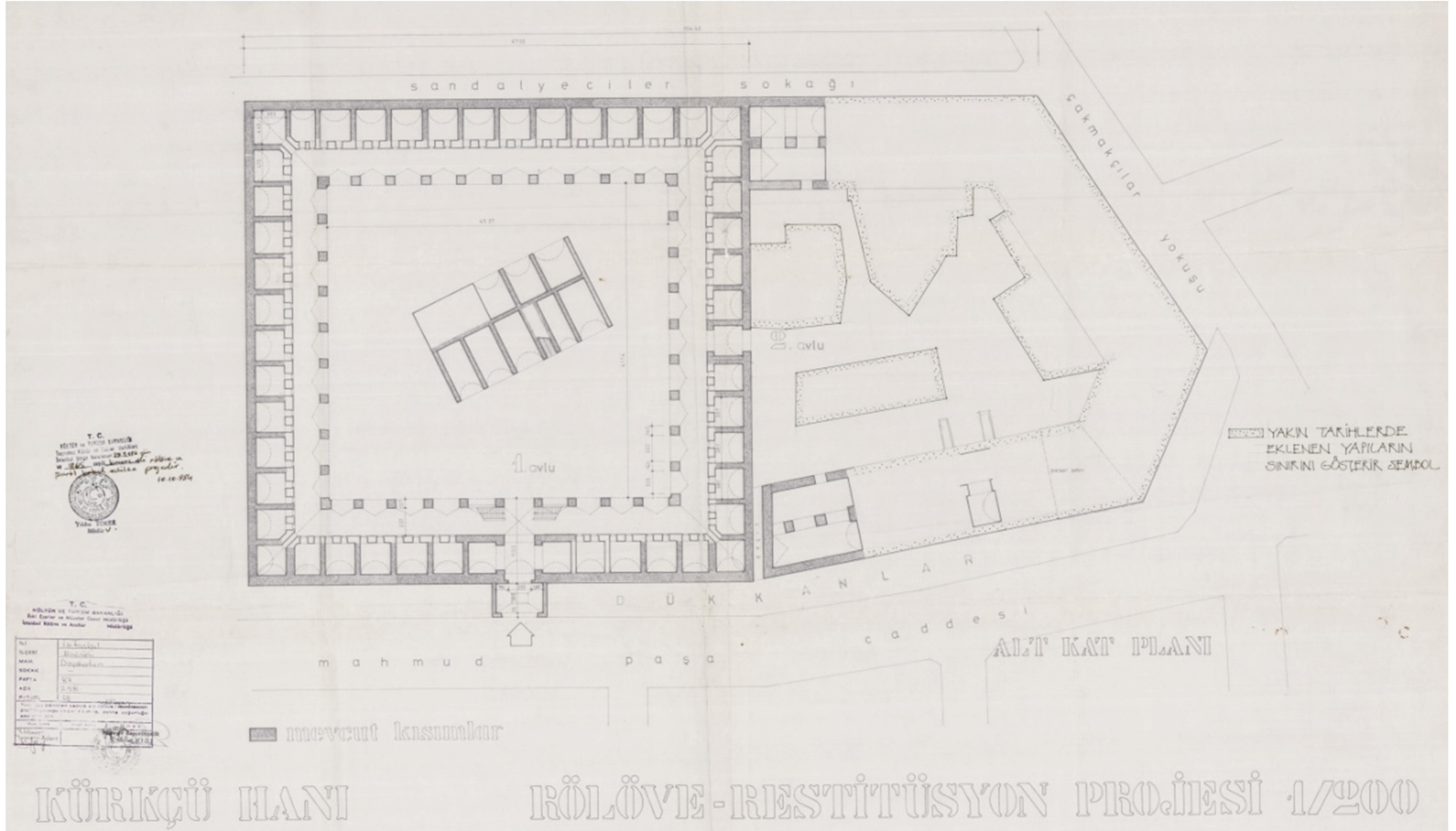
...

Kentleşme vatandaşlar arasında ortak bir belleğin sağlanmasıyla gerçekleşebilir. Anılar insanları hem toprağına yani kentine hem de birbirlerine bağlar; kentliler arasındaki ortak değerler yine insanların birbirlerine daha saygılı, daha hoşgörülü olmasını sağlamaktadır. Kuşkusuz, kültürel sürekliliğın çabasıyla elde edilen hoşgörü ve saygı, en kalıcı ve sağlıklı olanıdır...” (Tapan, 2014:72)

■ ÇOĞUNLUKLA ÖZGÜN, TAHRİP EDİLMİŞ ■ EKLENTİ, ÖZGÜNDEN UZAKLAŞACAK KADAR MÜDAHALE GÖRMÜŞ

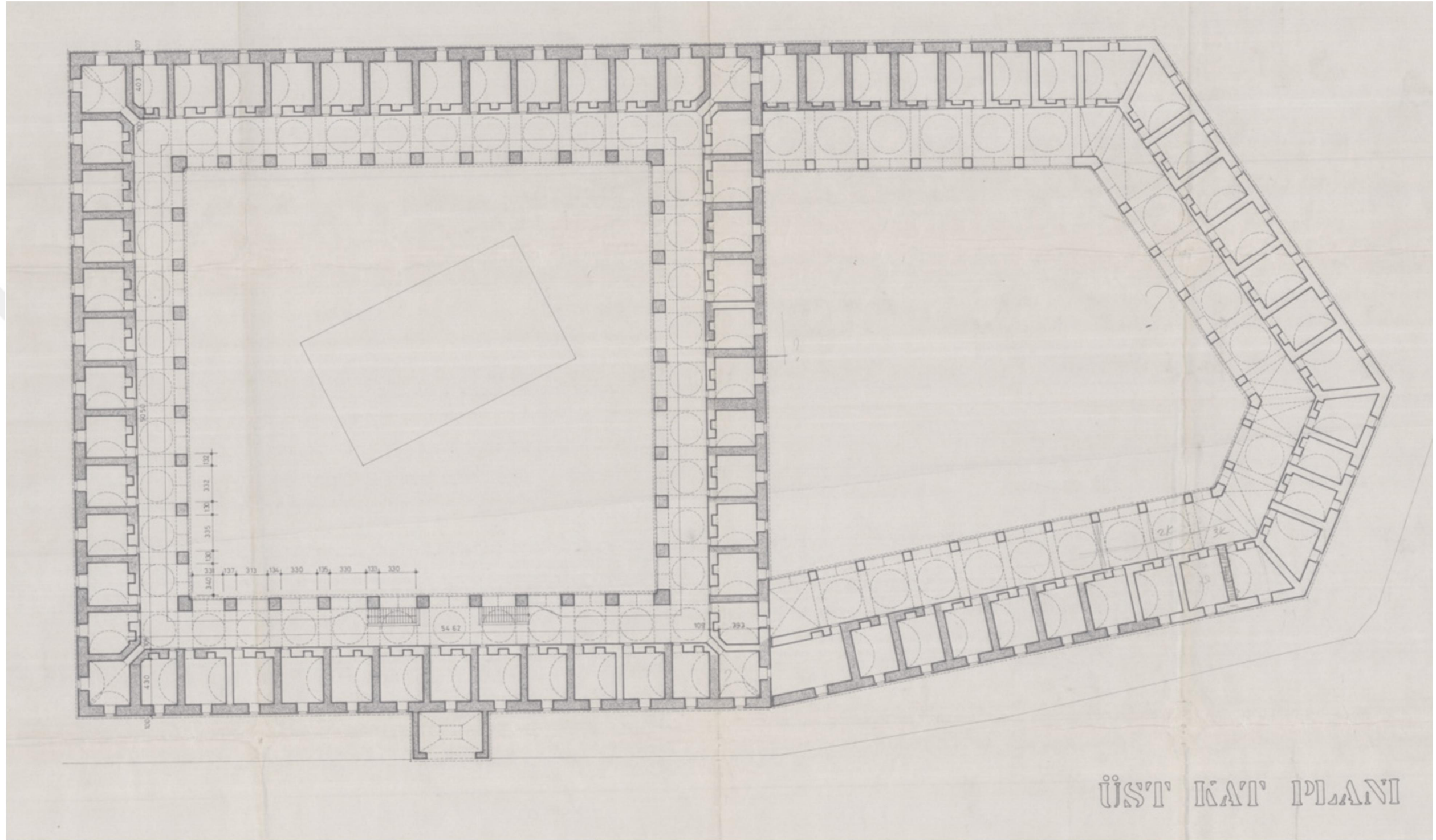

Şekil 4.10- Kürkçü Han Özgün Ve Eklenti Hacimler

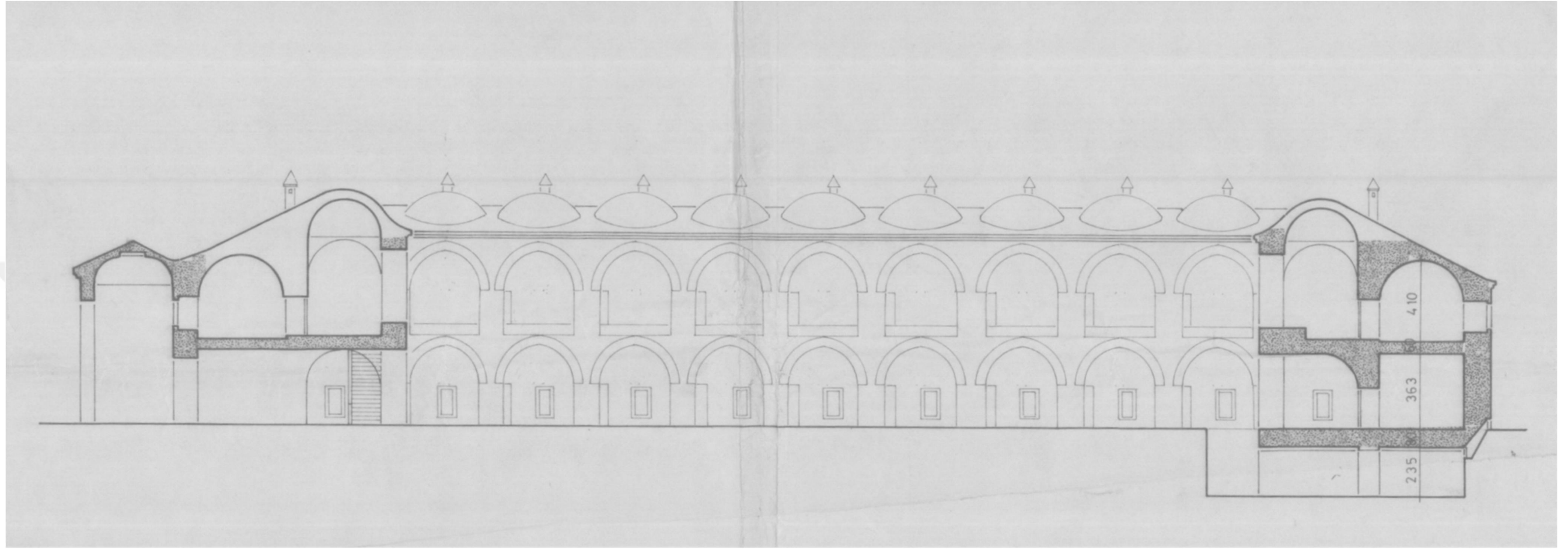
Şekil 4.11- Kürkçü Han Zemin Kat Rölöve Ve Restitüsyon Planı⁷

⁷ İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi'nden alınmıştır.

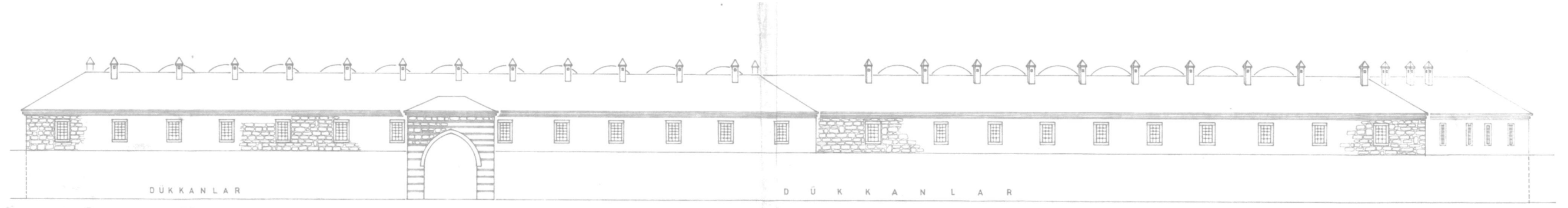
Şekil 4.12- Kırkçü Han 1. Kat Rölöve Ve Restitüsyon Planı⁸

⁸ İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi'nden alınmıştır.

Şekil 4.13- Kırkçü Han 1. Avlu Rölöve Ve Restitüsyon Kesiti⁹

⁹ İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi'nden alınmıştır.

MAHMUTPAŞA CADDESİ CEPHESİ

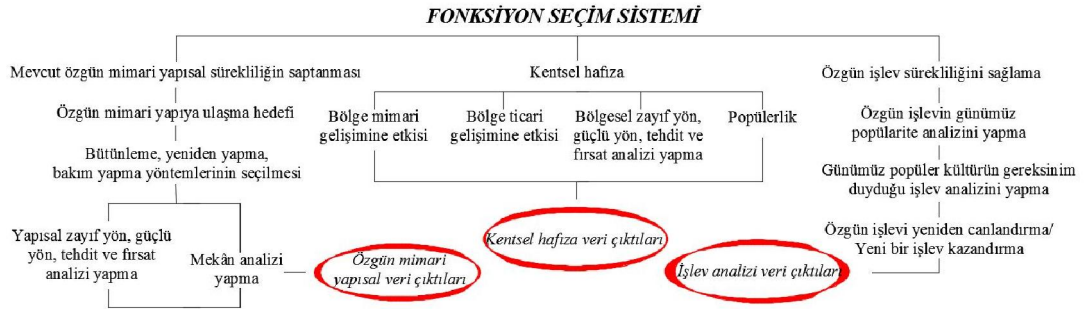
Şekil 4.14- Kürkçü Han Mahmut Paşa Caddesi Cephesi Rölöve Ve Restitüsyon Projesi¹⁰

¹⁰ İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi'nden alınmıştır.

4.7. Eklenecek İşlevi İle Kürkçü Han'ın Bölgeye Uyumu

Kürkçü Han sahip olduğu ilk işlevini günümüze kadar korumuştur. Bölgede Mısır çarşısı, Kapalı Çarşı, Balkapanı Han, Büyük ve Küçük Yeni Han, Valide Han, Sahaflar Çarşısı gibi tarihi eser niteliği kazanmış yapıların yanı sıra, zamanla yapılmış hanlar, irili ufaklı dükkânlar, seyyar satıcılar ile bölgenin ticari kimliği daha da gelişmiştir. Gelişen ticari kimlik kullanıcı sayısını oldukça arttırmıştır. Ayrıca bölgede bulunan tarihi yapılar yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çektiği için bölgenin kullanım amacı çeşitlenmekte ve kullanıcı sayısı da artmaktadır. Tarihi yarımada ulaşım kolay olsada insan yoğunluğundan dolayı ada içinde ulaşım ancak yaya olarak gerçekleşebilmektedir.

I. avlunun özgün işlevinin yanı sıra II. avluya kazandırılacak diğer işlev ne olursa olsun, bölgenin ana işlevi değişmeyeceği için insan yoğunluğu, dolayısıyla da ulaşım şekli değişmeyecektir, çünkü yollar araçların geçemeyeceği yoğunlukta yayalar tarafından kullanılmaktadır, otopark olarak kullanılacak bir alan da yoktur.

Tablo 4.5.- İşlev Seçim Sistemi

Kürkçü Han'ın yapısal ve bölgesel analizinde belirtildiği gibi bölge ve Han hak ettiği değeri görebilecek kadar yaşanmamaktadır. Gün içinde alışveriş koşturması, yoğun kullanıcı sirkülasyonu ve dağınık ticari teşhir, kullanıcıyı psikolojik olarak hızlıca Han'dan ve bölgeden uzaklaştırmaktadır. Bu durum kullanıcının tarihi yarımada izlemesini engellemektedir. Bölgede koştururken yalnızca yemek yemek için duran kullanıcı, küçük ve oturma düzeni sokağa taşan mekânlarda aynı huzursuzluğu hissetmektedir. Han'ın II. avlusuna korumak için dahi olsa tekrar ticari işlev vermek bu karışıklığı devam ettirecek ve olumlu bir değişiklik sağlamayacaktır. Ancak, etkinlik işlevi kazandırıldığında yapının ve bölgenin günlük kullanım süresi artacaktır. Alışveriş kullanıcısının akşama doğru bölgeden

uzaklaşması ve bölge esnafının sokaklara yayılan dağınık ürün teşhirini toplamasıyla birlikte yarımadanın tarihi dokusu okunabilecektir.

Etkinlik işlevi kazandırılması fikrinin bir diğer önemli nedeni ise, yoğunlukla alışveriş kimliğini taşıyan bölgenin yalnızca bu ihtiyaca hizmet etmesidir. Bölgede kullanıcının dikkatini çekecek ya da farklı kullanıcının gelmesine neden olacak başka bir işlev yoktur. Etkinlik işlevi, kullanıcı profilini çeşitlendirecek ve bölgeye yeni bir hareket katabilecektir.

Yapılacak etkinliklerle, alışveriş sırasında sokakta yalnızca birbirinin yanından geçen insanların bir yerde toplanıp birlikte aktiviteler paylaşmaları, sanata uzak olan insanların sanatla tanışmaları, sanatsal eylemlerde bulunmak isteyen insanların aynı lokasyonda bunu yapabilmesi amaçlanmaktadır.

İnsan yoğunluğunun fiziksel etkisi, bu etkinin neden olduğu gürültülü ortandan uzaklaşıp dinlenmek ihtiyacı ve buradaki yeni işleve karşı duyulan merak kullanıcıyı Han'a yöneltecek, bu yönelme ilgiyi arttıracaktır. Han, II. avlusuna kazandırılan yeni işlevi ile kullanıcı beklemeyecektir, bölgenin sahip olduğu potansiyel kullanıcı yeni işlevi ile Han'ı kullanacak, böylece kısa sürede Han ve işlev arasında uyum sağlanacaktır.

Gün içinde kısa film gösterimleri, kısa tiyatro oyunları, el yeteneği hobiler, seminer, söyleşi, fikir üretme toplantısı (workshop) gibi aktiviteler yapılabileceği gibi akşamları açık havada kısa müzik dinletileri, tiyatro ve uzun metrajlı sinema gösterimi gibi aktiviteler de yapılabilecektir. Kışın ise açık havada demontabl kapalı alanlar oluşturulup bu aktivitelere devam edilebilecektir.

4.8. Konsept İşlev Yaklaşımında İşletme Örneği ve Amaç İlişkisi

Tarihi değeri olan herhangi bir yapıya yaşatarak koruma ilkesi ile yaklaşırken; mimari ya da işlevsel müdahalelerde bulunmak fikri, ilkeden ayrılmamalı, yapı işlevi geçmişine sadık kalmalı ya da anlaşılır biçimde atıfta bulunmalıdır.

“Varsayalım ki bir tarihi eserin fiziksel varlığı orijinaline yakın biçimde korunmuş olsun. Ancak burada önemli olan birde bu yapının hangi fonksiyon için yapılmışsa yine o fonksiyon veya fonksiyona yakın bir başka fonksiyonla donatılmış olmasıdır. Doğru yaklaşımlarda bu ilkenin temel alındığını görmekteyiz.” (Tapan, 2014:22).

Kürkçü Han'ın yıkılan II. avlu binasının yeniden inşası öncelikle yapıya bütünsel olarak saygı göstermek anlamında gereklidir. Restitüsyona bağlı olarak restorasyonda, araştırma sonuçlarına sadık kalınsa bile yeni işlev içinde özgün mimariyi değiştirmeyecek müdahaleler gerekecektir. Etkinlik işlevi için II. avlunun 1. katına ulaşılabilecek bir merdiven eklentisi ve bu avluya sokaktan direk geçiş sağlayacak bir kapı yeterli olacaktır.

Bölgenin ticari kimliği, Han'ın 15.yy'dan beri bu kimlikteki rolü ve işlevi II. avlu için devam ettirilebilecek baskın işlev gibi görünsede; ilgi alanı farklı olan diğer kullanıcılar içinde bir mekân oluşturma yaklaşımına uymayacaktır. Bölgede daha çok alışveriş eylemi gerçekleşmektedir. Ancak hitap ettiği kesim ya da alışveriş alışkanlıkları gibi nedenlerle alışveriş sirkülasyonuna katılmayan kullanıcılar da vardır.

Kütlesel olarak yeniden canlandırılacak olan bu yapıya sanat teması üzerinden işlev kazandırılırken, farklı ölçeklerde yapılabilen tiyatro, konser gibi etkinlikler için ihtiyaç duyulabilecek büyük kapalı alanlar ancak Han odaları birleştirilerek ya da avlu içinde yeni bir kütle inşa edilerek elde edilebilir. Ancak Han odalarını birleştirmek, taşıyıcı olarak çözülebilsen bile yapının özgün mimarisinden uzaklaşmasına neden olacaktır.

Avluya Han ile birleşik bir kütle eklemek okunamadığından şikâyet edilen tarihi doku fikriyle tezat olacak ve kemerli revakları ile dikkat çeken özelliği kapanmış olacaktır. Avlu ortasına bir kütle inşa etmek fikri ise yapının avlu ile

özdeşik bir mimari özellikte olması nedeni ile düşünülemez. Bu nedenle sorun işletme konsepti ile çözülecektir.

Yeni yapılan modern bir yapının ya da farklı işlevle yeniden kullanılan geleneksel bir yapının karışıklığa mahal vermeden kullanılabilmesi için yönetim planına sahip olması gerekmektedir. Apartman yaşantısıyla başlayan tek kişilik Apartman Yöneticisi kavramının yanında, günümüzde özellikle karma işlevli ya da ortak kullanım alanı olan site yerleşimlerinde birden fazla çalışan sayısı Site Yönetimi kavramı da ortaya çıkmıştır.

Kürkcü Han'ın işletmesinde; lokasyonun yoğun kullanımı sonucu doğan araçla ulaşım zorluğu, I. avlunun ticari işlevini sürdürmesi, II. avlunun yeni işlevi ile farklı olması ve I. avluyu II. avluya bağlayan özgün mimari geçişin kullanımının devam edecek olması kontrol altına alınması gereken konulardır.

II. avlu kendi ana girişine sahip olacak olsada I. avludan da giriş mevcut geçişten sağlanabilecektir. Böylece I. avluda alışveriş yapan kullanıcı da direk alana ulaşabilecektir ve bu özgün mimari geçiş işlevini devam ettirmiş olacaktır.

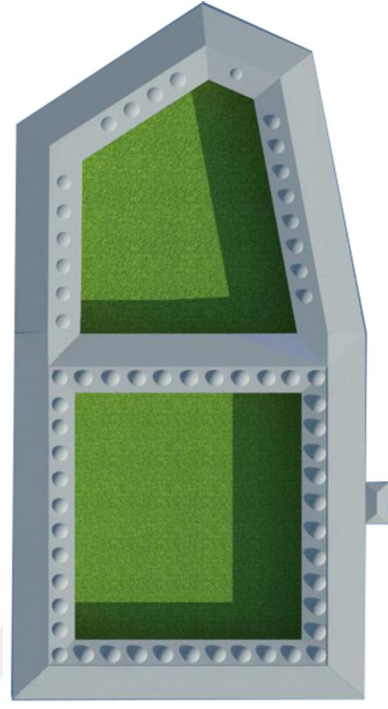
II. avludaki odalar yönetim aracılığıyla kişisel alanlar olarak kısa dönem koşulu ile tam gün kiralanacak böylece çok sayıda insan tarafından farklı amaçlarla da kullanılabilir. Bu odalarda örneğin, kiralama süresi boyunca bir yazarın kitabını yazması, bir ressamın tablo yapması, bir öğrencinin tezini yazması mümkün olacaktır. Odaların aynı boyutlarda kiraya verilerek kullanılması aynı zamanda özgün işlevin kullanım şekline atıfta bulunacaktır.

Avlu ise kısım kısım kiraya verilebilecek böylece hitap edilen kitle çeşidi arttırılabilecektir. Avluda kişisel sergi açılabilir, kurumsal seminer verilebilecek, tekstil, gastronomi, oyunculuk vb. fikir üretme toplantıları (workshop) düzenlenebilecektir. Yapı, herkes için kullanılabilir bir mekân ve bireysel olarak da hobisel zaman geçirmek isteyenlere ev sahipliği yapacak özellikte kullanılabilir.

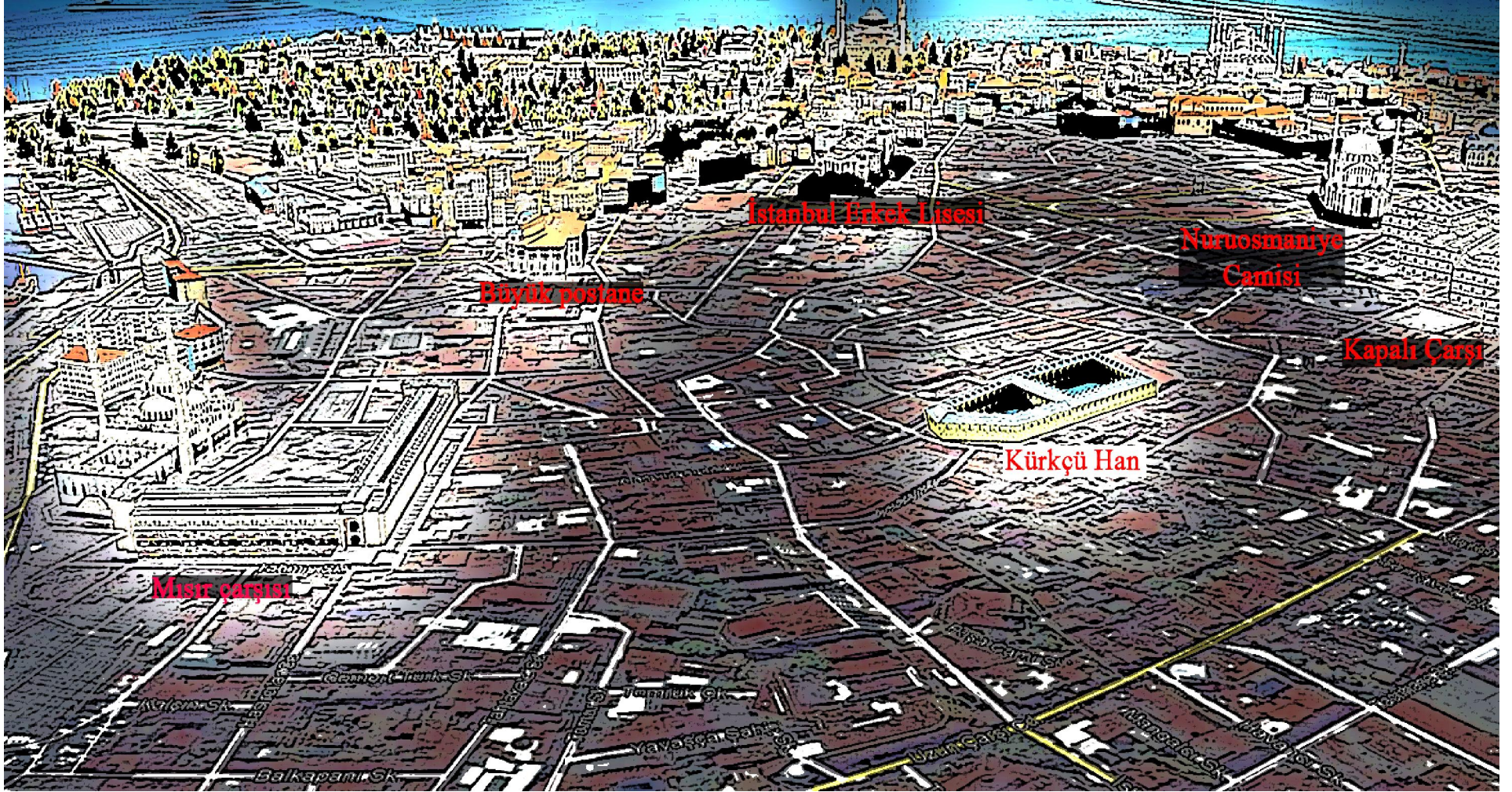
Sahip olduğu en geniş kullanılabilir alanı açık avlusu olan Han'ın bu alanında, demontabl kullanılabilen kapalı alanlar oluşturarak ihtiyaç olabilecek ilave alanları sağlamak, sayısız tasarım seçeneği ile mümkün olacaktır. Eklentilerin geçici olması ya da bina ile kısa süreli temas halinde olması sorun teşkil etmeyecektir.

Şekil 4.15.- Kırkçü Han Vaziyet,
Mevcut Durum

Şekil 4.16.- Kırkçü Han Vaziyet,
Restitüsyon

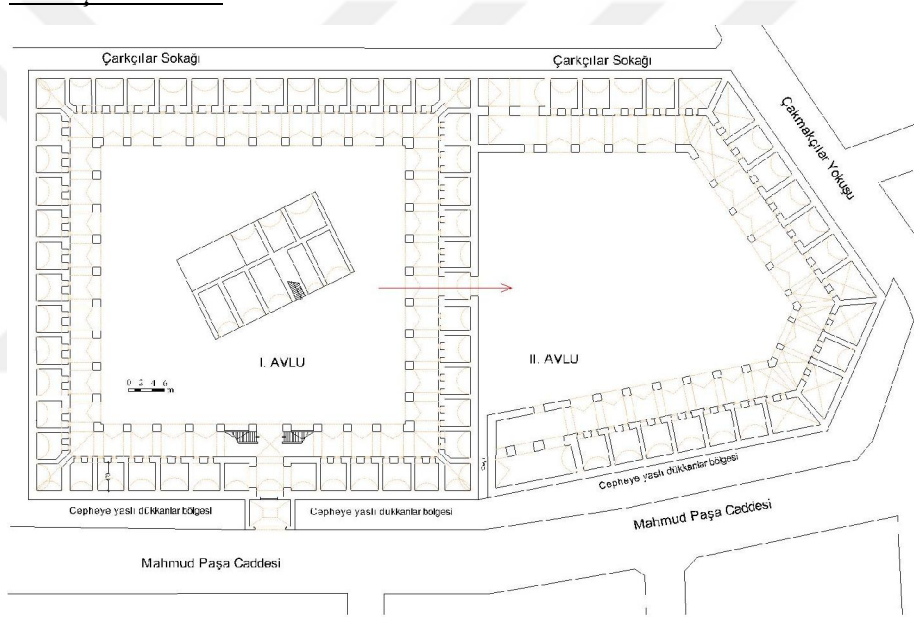

Şekil 4.17.- Tarihi Yarımada' da Özgün Mimarisi İle Kürkçü Han'ın Gösterimi

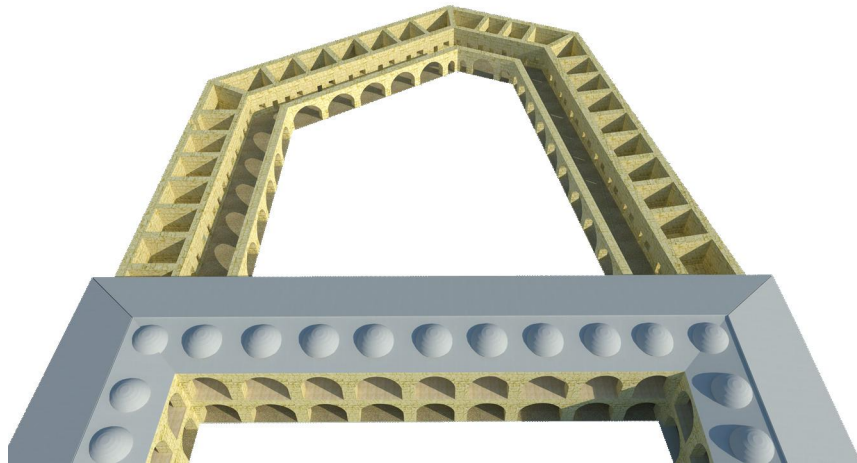
4.9. Özgün Mimarisi Korunacak Olan Han'a Yeni İhtiyaç Programının Yerleşim Yaklaşımı

Han hakkında yapılan analizlerin sonucuyla birlikte özgün mimariyi koruma hedefi doğrultusunda kazandırılacak işlev için; öncelikle yapı iç mekân kullanımı kat planları üzerinde metinsel ifadeler ile belirtilip, farklı konseptte etkinlikler için kullanılması planlanan avlunun kullanımı 3D görsel fotoğraf örnekleri ile ifade edilecektir. Han'ın tamamına ait olan 1. kat restitüsyon planı İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivinden alınmıştır. Zemin katı ise; rölöve planı, yararlanılan yazılı kaynaklardaki tarif, fotoğraflar ve 1. katın çizili taşıyıcı yapı sistemi dikkate alınarak oluşturulmuştur.

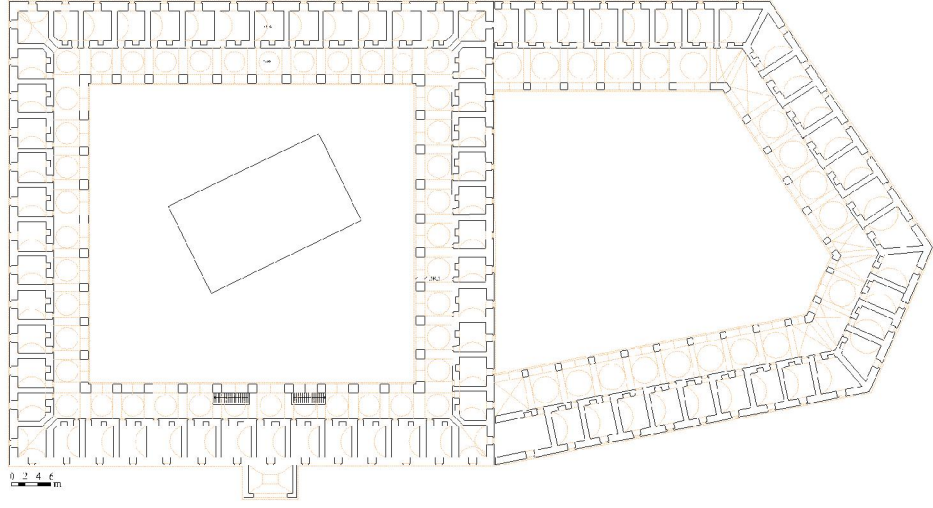
Han içi kullanım

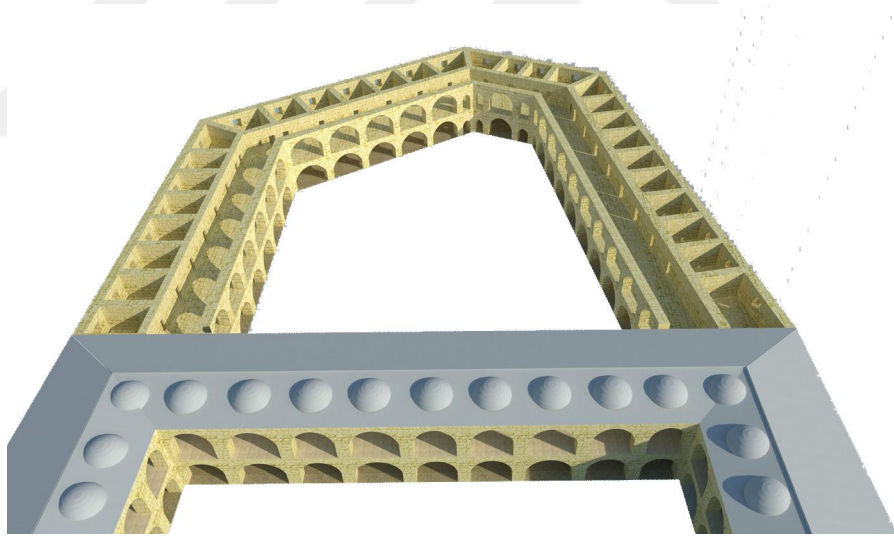
Şekil 4.18.- Kırkçü Han, Zemin Kat Şematik Restitüsyon Planı

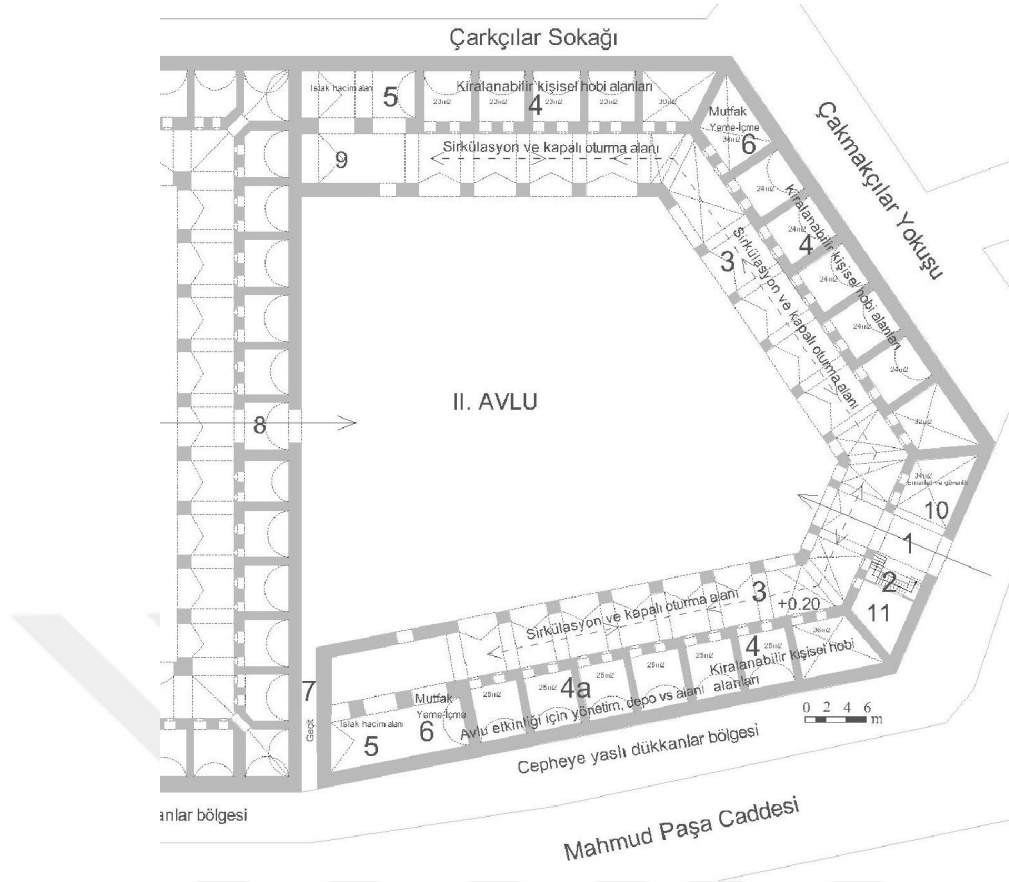
Şekil 4.19.- Kürkçü Han, II. Avlu Zemin Kat Şematik 3D Restitüsyon Planı

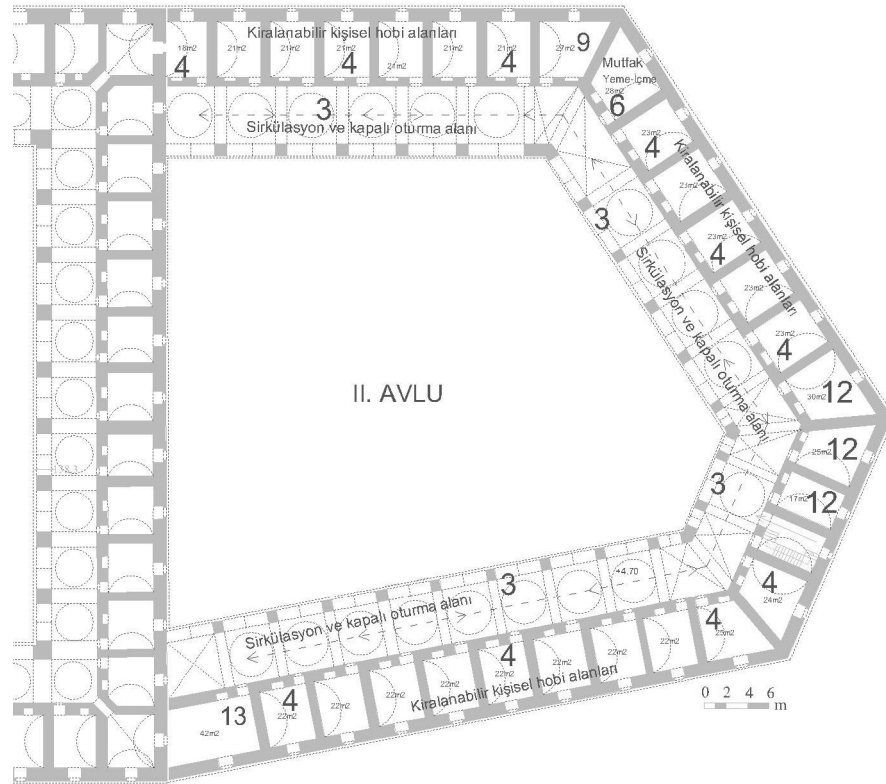
Şekil 4.20.- Kürkçü Han, 1.Kat Şematik Restitüsyon Planı

Şekil 4.21.- Kürkçü Han, II. Avlu 1.Kat Şematik 3D Restitüsyon Planı

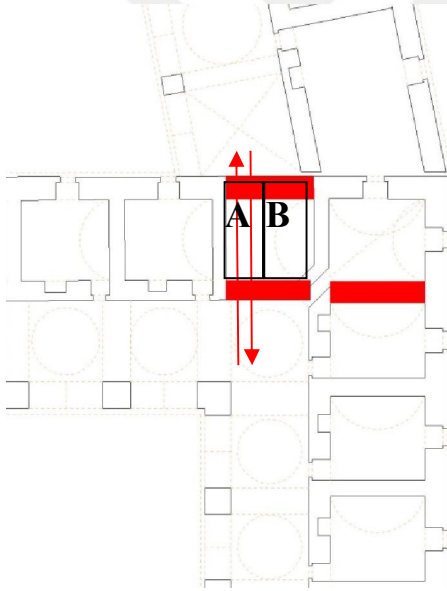
Şekil 4.22.- II. Avlu Zemin Kat Şematik Restorasyon Planı

Şekil 4.23.- II. Avlu 1. Kat Şematik Restorasyon Planı

1 II. avluya sokaktan direk geçişi sağlayan bir geçiş eklenmiştir. Bu katın restitüsyon projesi yazılı kaynaklar ve fotoğraftan yararlanılarak oluşturulmuştur. Kaynaklar burada ayrıca bir giriş olduğundan bahsetmemektedir. Özgün mimaride II. avluya yalnızca I. avludan geçiş vardır. Ancak kazandırılacak olan işlev ile birlikte özgün geçişin kullanılması; gündüz, I. avlunun sirkülasyonunun fazla olması; akşam, güvenlik nedeni ile bu geçişin kapalı olması gereği, ayrı bir geçiş planlanmasına neden olmuştur.

2 Günümüzde; Mahmut Paşa Yokuşu cephesinde, 1. katta, I. ve II. avlu arasında geçişi sağlayan bir geçiş vardır. Bu geçişin ne zaman yapıldığı konusunda bir bilgi olmadığı gibi yine yazılı kaynaklarda bahsedilmemiştir, belki de önemli bir detay olarak görülmemiştir. Ancak II. avlu yapısının daha sonra eklenen 1. katına nereden ulaşıldığı konusunda da bilgi yoktur. Belki de günümüzde görünen geçiş, 1. kat eklendikten sonra açılmıştır.

Mahmut Paşa Caddesi

Şekil 4.24.-

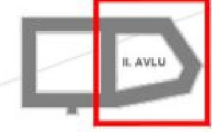
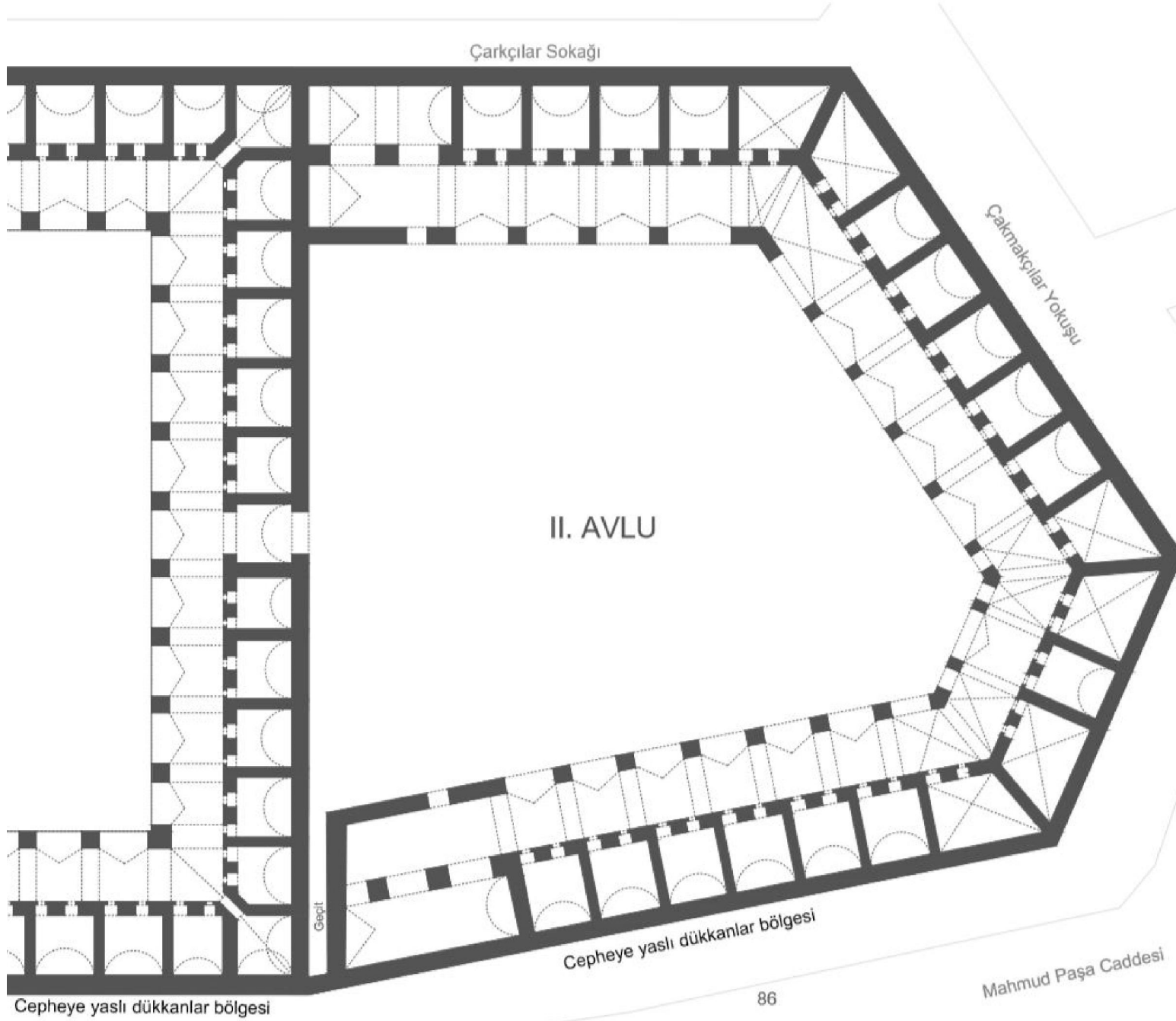
I. Avlu 1. Kattan II. Avluya Geçiş

Fotoğraf 4.27.-

I. Avlu 1. Kattan II. Avluya Geçiş

Güncel kullanımında kırmızı renk ile işaretli duvarlar kaldırılmıştır. A bölgesi I. avludan II. avlu yapısının terasına çıkmaktadır. B bölgesi ise Han'ın üstüne taşarak yükseldiğinden bahsedilen yapıya çıkmak için yıkılmış ve merdiven eklenmiştir. Dolayısıyla II. avlu yapısında 1. kata erişmek için giriş yanına bir merdiven eklenmiştir.

- 3** Özgün mimarisinde revaklı koridor olan bu bölge aynı işlevi ile hem sirkülasyon hem de kapalı oturma alanı olarak kullanılabilir.
- 4** Odalar; özgün ölçüsünde, kısa dönemlik kiralanacak ve hobi, sanat vb. amaçlarla kullanılacaktır. Böylece çok sayıda farklı kullanıcı tarafından kullanılması sağlanacaktır. Kiracılar, geç saatlere kadar çalışabilecek olmalarının yanı sıra avluda yapılacak etkinliklere katılabilecek ve dinlenilebilecek mahallere ulaşabileceklerdir.
- 4a** Kullanım için kiraya verilmesi planlanan avlunun, gerçekleşecek etkinlik için ihtiyaç duyacağı yönetim, depo vs. alanları için planlanmış bölgelerdir.
- 5** Islak hacim alanlarıdır.
- 6** Yeme İçme servisi mutfak alanlarıdır.
- 7** II. avlu binasının zemin kat temizlik ve diğer ihtiyaçları için özgün mimarisi döneminde kullanılan bu geçidin aynı sokakta cepheye bitişik dükkânları olması ve özgün mimarideki işlevi ile kullanılmayacak olmasından dolayı derinliği korunarak (1,5x14m) kapatılacaktır.
- 8** Özgün mimarisinde avlular arasında geçişi sağlayan bu geçit özgün işlevine devam edecektir.
- 9** Depo alanıdır.
- 10** Güvenlik ve emanet eşya alanıdır.
- 11** Teknik hacim alanıdır.
- 12** Yönetim odalarıdır.
- 13** Çok amaçlı eğitim salonudur.

TARİHİ KÜRKÇÜ HAN

Adresi:
Mahmut paşa yokuşu no:129
Daya hatun, Eminönü,
İSTANBUL

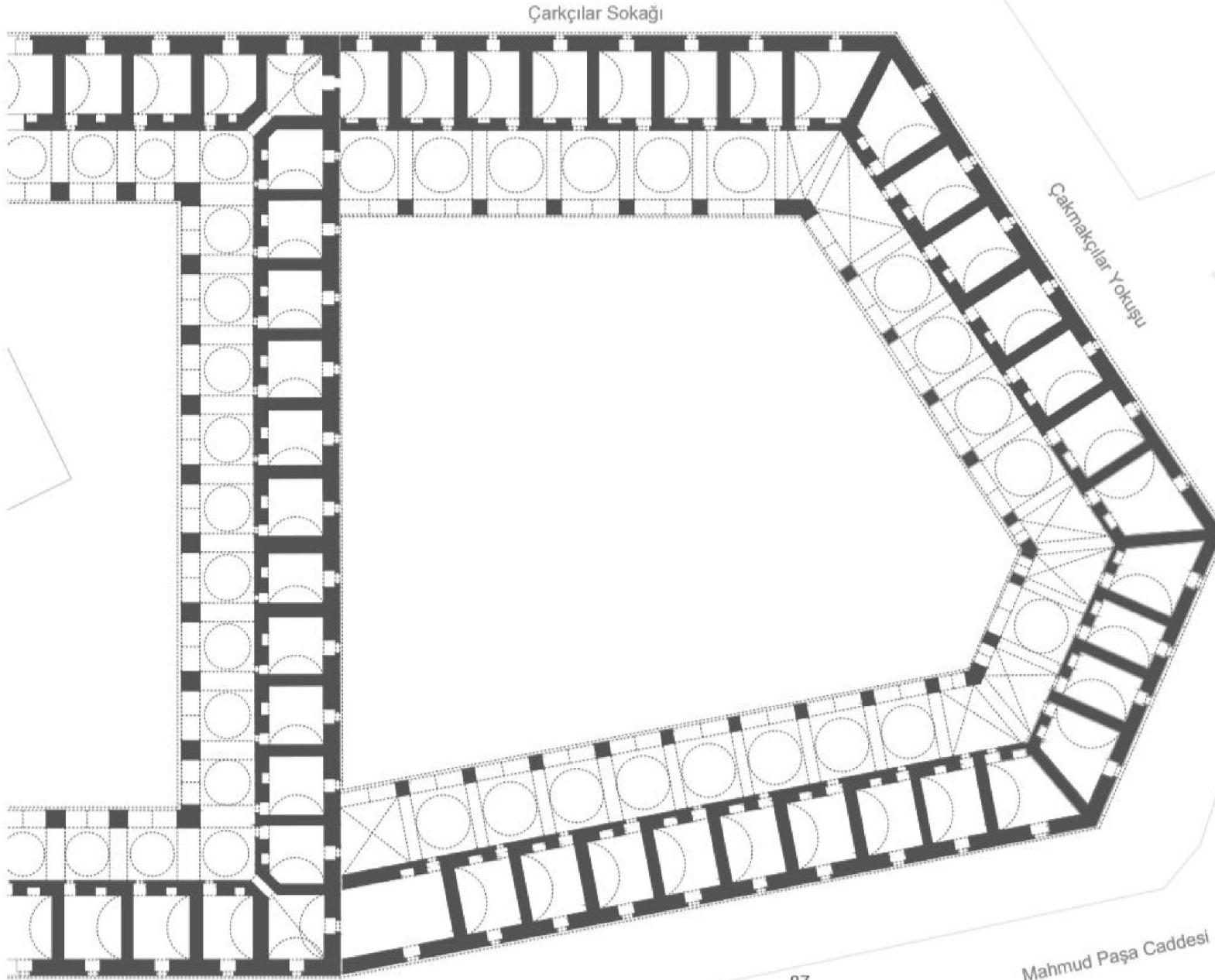
**Kadastro
(pafta/ada/parsel):**
258/42-48. 133-157- 158-164

Çizen: Reyhan ATEŞ

Şekil 4.25

Tarihi Kürkçü Han II. Avlu
Zemin Kat Restitüsyon
Planı

1 / 300 Ölçek

TARİHİ KÜRKÇÜ HAN

Adresi:
Mahmut paşa yokuşu no:129
Daya hatun, Eminönü,
İSTANBUL

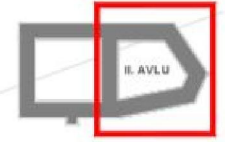
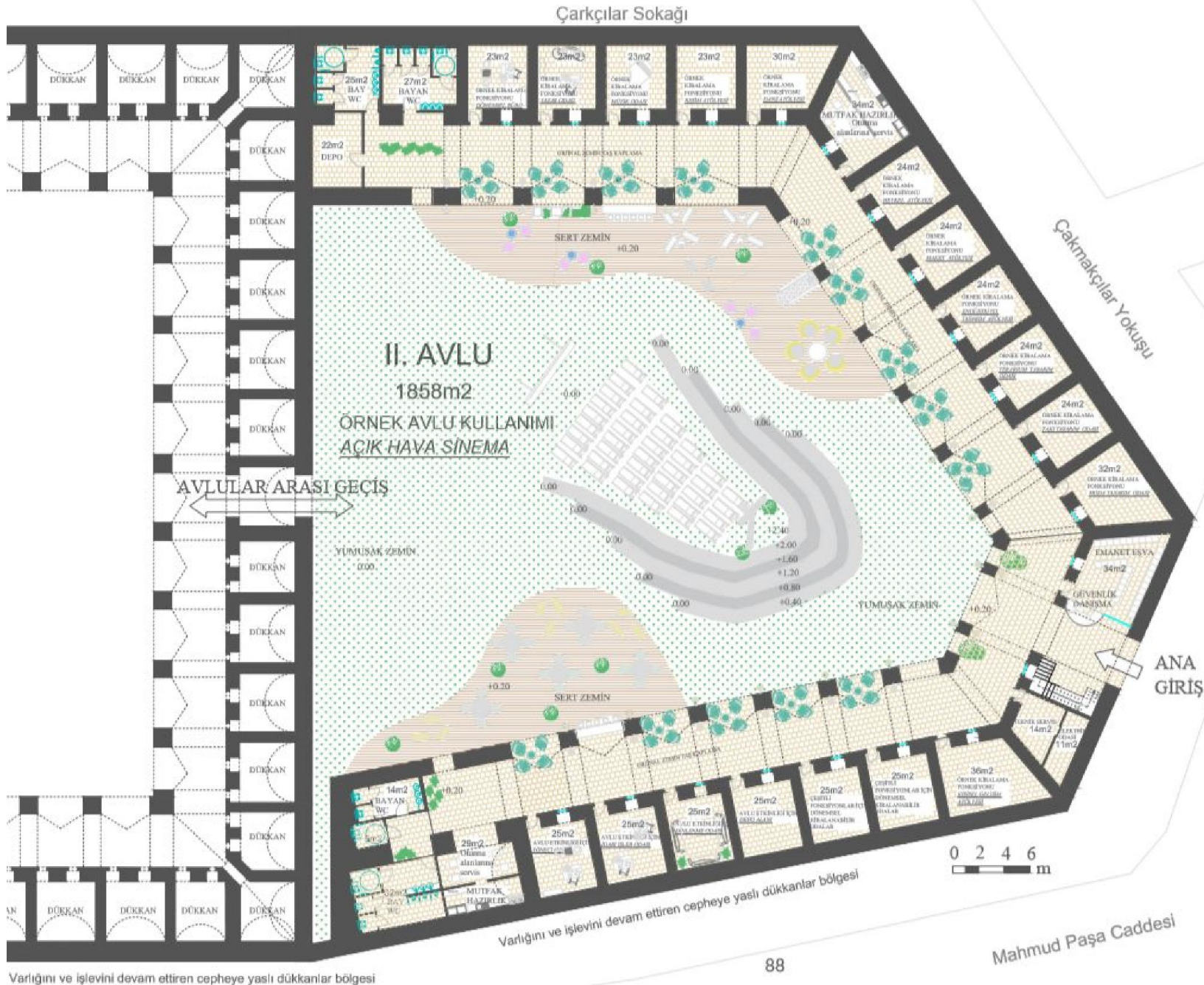
**Kadastro
(pafta/ada/parsel):**
258/42-48. 133-157- 158-164

Çizen: Reyhan ATEŞ

Şekil 4.26

Tarihi Kırkçü Han II. Avlu
1. Kat Restifüsyon Planı

1 / 300 Ölçek

TARİHİ KÜRKÇÜ HAN

Adresi:
Mahmut paşa yokuşu no:129
Daya hatun, Eminönü,
İSTANBUL

Kadastro
(pafta/ada/parsel):
258/42-48. 133-157- 158-164

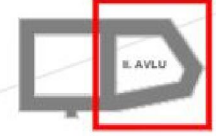
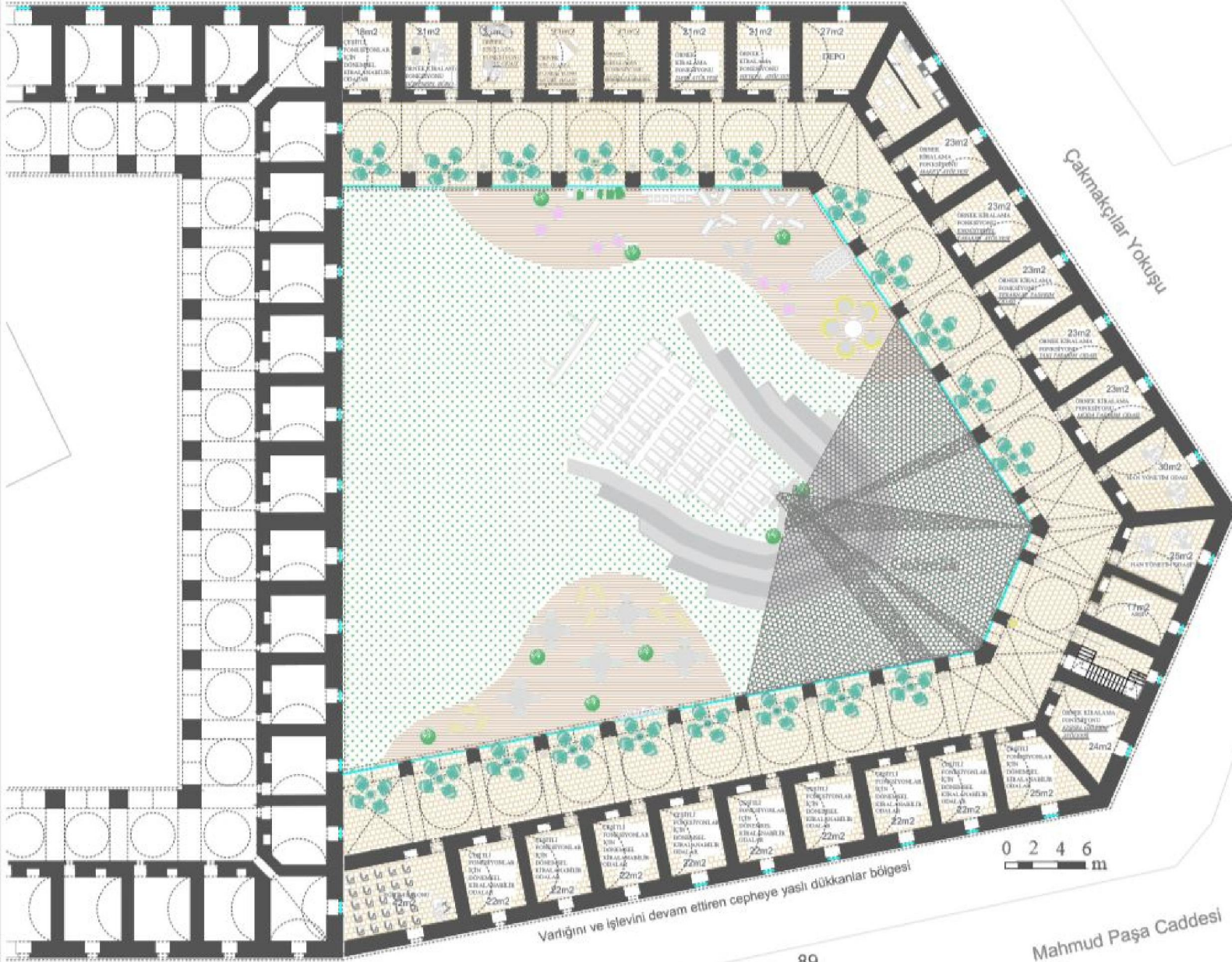
Çizen: Reyhan ATEŞ

Şekil 4.27

Tarihî Kürkçü Han, II.
Avlu, Zemin Kat
Rekonstrüksiyon ve
Restorasyon Projesi

1 / 300 Ölçek

Çarkçılar Sokağı

TARİHİ KÜRKÇÜ HAN

Adresi:
Mahmut paşa yokuşu no:129
Daya hatun, Eminönü,
İSTANBUL

**Kadastro
(pafta/ada/parsel):**
258/42-48. 133-157- 158-164

Çizen: Reyhan ATEŞ

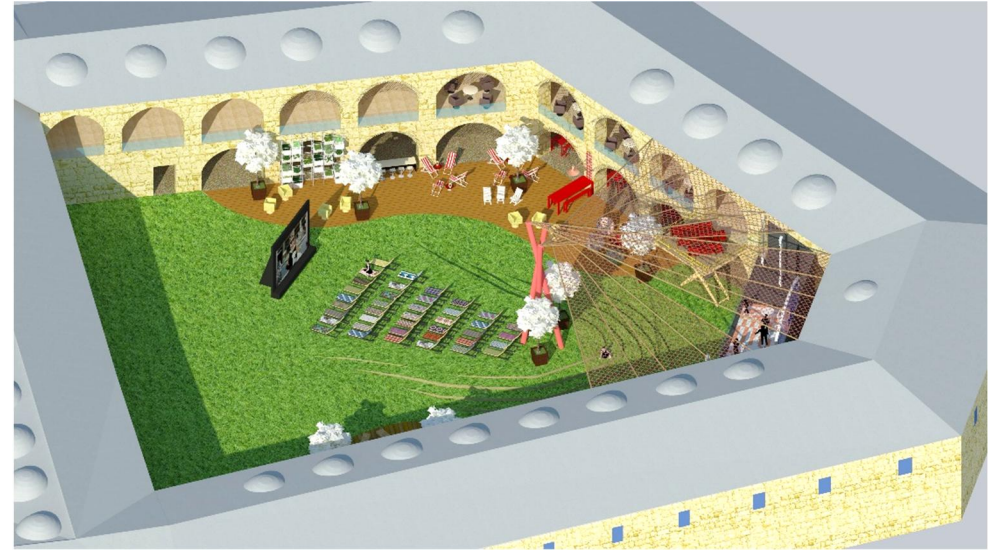
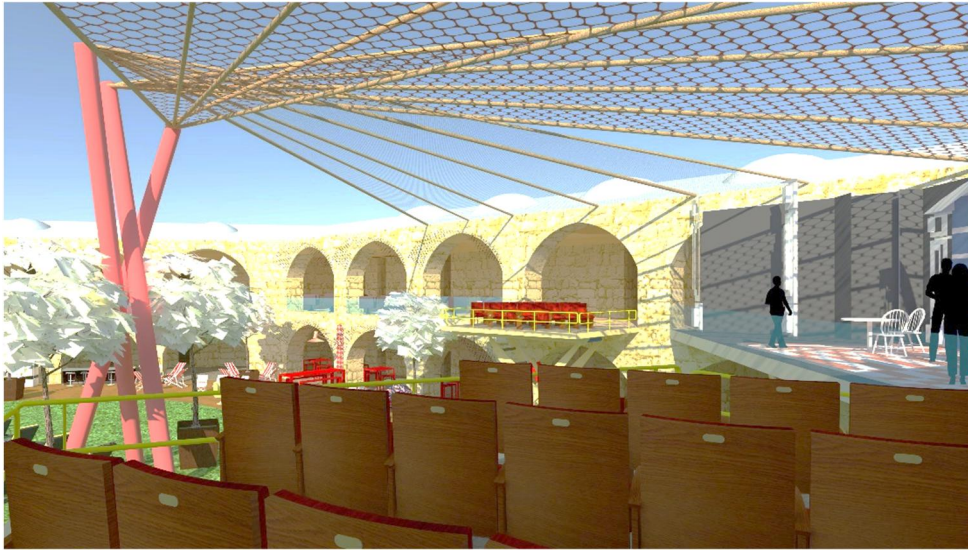
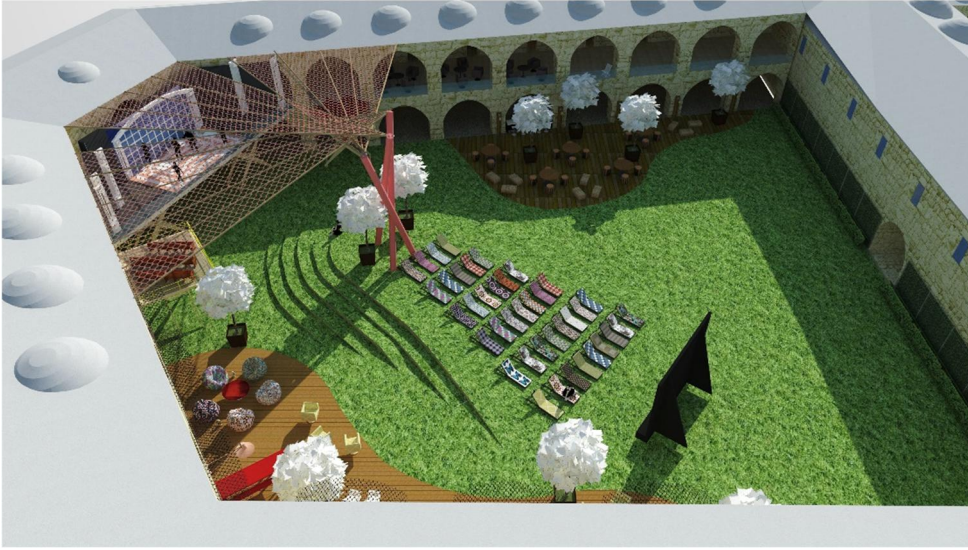
Şekil 4.28

Tarihî Kürkçü Han, II. Avlu,
1. Kat Rekonstrüksiyon ve
Restorasyon Projesi

1 / 300 Ölçek

Variğini ve işlevini devam ettiren cepheye yaşlı dükkanlar bölgesi

Mahmut Paşa Caddesi

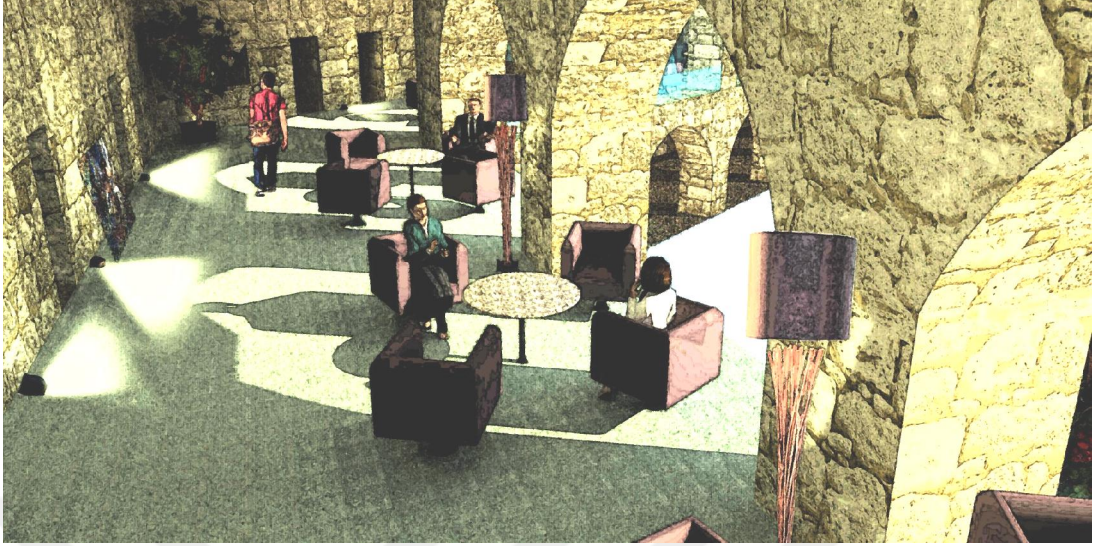

Şekil 4.29.- Örnek Avlu Kullanımı; Açık Hava Sineması
Demontabl Elemanlar Kullanarak Konsept Etkinlik Alanı Oluşturulması

Şekil 4.30.- Örnek Avlu Kullanımı; Açık Hava Sineması

Aşağıdaki görsellerde kapı, ocak ve pencere yerleri onaylı projeden alınmış ancak en, boy, yerden yükseklik vs. hakkında veri olmadığı için temsili çizilmiştir.

Şekil 4.31.- Restorasyon Projesi 3 Numara Temsili Kullanım (1. Kat, Revaklı koridor)

Bu koridorlar ve avlu arasında engelsiz geçiş olması, avludaki etkinliğin koridorlarla etkileşim halinde olmasına olanak tanıyacaktır.

Şekil 4.32.- Restorasyon Projesi 4 Numara Temsili Kullanım
(1. Kat, pencereden odaya bakış)

Kullanıcı, odayı kiraladığı süre boyunca kullanmak için kişisel eşyalarını; bilgisayar, kitap rafı, koltuk vb. getirebilecek ve mekânı kişiselleştirebilecektir.

Şekil 4.33.- Restorasyon Projesi 4 Numara Temsili Kullanım (1. Kat oda içi)

Oda, küçük atölye olarak kullanılabilir ve yaratıcı fikirlerin maketleri buralarda hazırlanabilecektir.

Şekil 4.34.- Restorasyon Projesi 4 Numara Temsili Kullanım (1. Kat oda içi)

Avlu kullanımı

Avlunun bölünmemiş bir alana sahip olması, Han'ın revaklı koridorları ile çevrili olması ve kullanıcının her sivri kemerli revaktan avlu içine katılabiliyor olması avlunun kullanım çeşitliliğini arttıracaktır.

Aşağıda örneği verilen kullanım tipleri için avludaki müdahaleler geçicidir. Avlu, her etkinlik süresi sonunda özgün haline geri dönebilecektir.

Şekil 4.35.- Restorasyon Projesi Temsili Avlu Kullanımı Örneği, Konser Etkinliği

Şekil 4.36.- Restorasyon Projesi Temsili Avlu Kullanımı Örneği, Moda Workshop Etkinliği

4.10. Bölüm Sonucu

Bu bölümde taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiş olan Kürkçü Han'ın tarihinden bahsedilmiş, mimari özellikleri tanıtılmış ve güncel durumu belgelenecek restorasyon yapılması gereği gösterilmiştir.

Kürkçü Han'ın güncel durumunun tespiti sonucu koruma yönteminden önce restitüsyonuna dair araştırma yapılmış, toplanan bilgi doğrultusunda öncelikli olarak özgün mimarisi ortaya çıkarılmıştır.

Yapısal ve bölgesel analizler sonucu elde edilen bilgi doğrultusunda Han'ın II. avlusu için, özgün mimari boyutlarına müdahale etmeden yeniden işlev kazandırma yöntemi seçilmiştir. Yeniden işlev kazandırılırken bu işlevin, özgün mimari boyutlar içerisinde işletilen, özgün işlevine atıfta bulunan aynı zamanda bölge ticari kimliğinin yanında bölgeye yeni bir kimlik kazandıran, sosyal etki yaratabilecek olması planlanmıştır. Han işleve değil, işlev Han'a uyarlanmıştır.

5. BÖLÜM

SONUÇ

Tez çalışması; kültür varlıklarının kullanım şekli, bakımsızlığı, işlev verilerek korunanların özgün mimari özelliklerinden uzaklaşmış olması nedenine karşı; farklı bir yaklaşımla yaşatarak korumanın mümkün olup olmayacağı imkânını değerlendirmek üzere hazırlanmıştır.

Çalışmanın temel amacı; özgün mimarinin mevcut ölçülerinde değişiklik yapmadan, mahalleri birleştirmeden, iç mekânlarını farklılaştırıp sadece cephesi korunan bir kabuk olarak kullanmadan, avluya yeni bir hacim daha eklemeyen, görsel algıyı değiştirmeyecek, kentsel belleği koruyan, herkese açık kullanılabilir olan, kullanıcı ve bölge ilişkisini yeniden yorumlayan, sosyal çevre üzerinde etki edebilecek vb. amaçlara uygun bir işlev ile tarihi yapıya yeniden işlev kazandırmaktır. Bu kadar ölçütü olan bir amaç yalnızca konsept olarak tasarlanabilir. Konsept işlev yalnızca yapının özgün alanlarını kullanacaktır. Bir işlev seçip, seçilen işlev gereği ihtiyaç duyulan alanlar için özgün alanlar değiştirilmeyecek, eklenti alanlar oluşturulmayacak, yapının sahip olduğu alanların yeteceği bir işlev tasarlanacaktır.

Ancak yeni işlev seçimi serbest değildir, birden fazla kritere bağlıdır. Bu kriterlere örnek olarak; yapının sahip olduğu tarihi değer, kültürel değer, kullanılabilir olması, toplam kullanım alanı, bulunduğu bölgenin değeri, bölge ile ilişkisi, kullanıcı ilgisi ve talebi vb. verilebilir. Her kriterin taşıdığı bilgi işlev türünün seçiminde yönlendiricidir.

Temel amaç özgün mimariyi korumak iken, amaç sistemi değerlendirmesi sürecinde, yapının kültürel olarak işlevinin korunmasının yanı sıra, bölgesel kullanım olarak olumlu yönde etki edecek bir yaklaşım gereği de ortaya çıkmıştır.

Kürkçü Han için tasarlanan konseptte avlunun çok amaçlı etkinlik alanı olarak kullanımının planlanması ile; hem kullanıcılar yaş, ilgi türü ve kültür farklılıklarıyla burada etkileşim içinde olacak hem de avlu özgün kullanımında olduğu gibi hareketli insan yoğunluğuna sahip olacaktır.

İç mekânda odaların kiralanabilir olması, özgün işlevinde kiralanabilir dükkân işlevine hem atıfta bulunacak hem de oda özgün mimari ölçüsü ile kullanılabilir bir işleve sahip olmuş olacaktır. Han, yeni işlevi itibari ile kural ve disiplin içinde korunacakken bölgeye nefes alınabilecek, sosyalleşecek bir alan kazandırılacaktır. Bölgede bulunan benzeri kültür varlıkları aynı ya da yakın işlevlerle kullanılmaya başlandığında Tarihi Yarımada artık ticari kimliğinin yanı sıra sanat kimliğiyle de anılmaya başlayabilecektir. Böylece Han eklenti hacimlerle mimari özelliğini kaybetmeyecektir.

Modern eklerle yenilenen tarihi binalar özgün mimari özelliklerinden uzaklaşmamalıdır. Modern yapıların özellikle tarihi yapılar ile entegre edilen ek yapıların cephe görünüşleri geleneksel yapıların cephe görünüşlerine kıyasla oldukça farklıdır. Modern yapıların cephe görünüş farkına kullanılan malzeme ve yapım teknolojisi neden olmaktadır. Geleneksel bir yapıya aynı malzeme ile ek yapı yapmak ise, malzemenin yeniliği ve işçilik farkı nedeni ile yine farklı cephe görünüşüne neden olacağı gibi aynı zamanda da özgün mimarinin bir parçası olduğu algısı da yaratabilecektir.

Bir koruma yöntemi olan yeniden işlev kazandırma, ancak özgün mimari ölçüler korunduğunda yapıya olumsuz etki etmeyecektir, çünkü yapı mekân organizasyonu, kontur ve gabarisi ile bir bütündür.

KAYNAKÇA

Kitap

AYVERDİ, Ekrem Hakkı (1974). Osmanlı Mimarisinde Fâtih Devri 855-886 (1451-1481) Cilt: IV, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti s. 580-589

FİDAN, Mehmet Sadettin (2009). Geçmişten Günümüze İstanbul Hanları, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası s.11

GURLITT, Cornelius (1907). Die Baukunst Konstantinopels, Berlin, s.62

GÜRAN, Ceyhan (1978). Türk Hanlarının Mimarisi ve İstanbul Hanları Mimarisi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları s83-84

İslam Ansiklopedisi (2002). Kürçü Hanı, Cilt 26 Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları s. 570

MADRAN, Emre, **ÖZGÖNÜL**, Nimet (2005). Son Yasal Düzenlemelerde Kültür Ve Tabiat Varlıklarının Korunması Ve Yerel Yönetimler El Kitabı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s.15

MADRAN, Emre (2002). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Tutumlar ve Düzenlemeler: 1800 – 1950 s. 6-15

ORTAYLI, İlber, (1986), İstanbul' dan Sayfalar, Hil Yayınları, İstanbul.

SAKAOĞLU, Necdet, **AKBAYAR** (2000), Nuri, Osmanlıda Zenaatten Sanata, İstanbul: Körfezbank Yayınları

TAPAN, Mete (2014). Koruma Sorunlarımız, Mimarlık ve Kentleşme, İstanbul: Cumhuriyet Kitapları s.72

TAPAN, Mete (2004). Mimarlıkta Değerlendirme, İstanbul:İTÜ Yayınevi

İnternet

ÇELEBİOĞLU, Ali Celal (b.t.). İzmir'in Hanları
<http://www.izmirkulturturizm.gov.tr/TR,77433/hanlar.html>

Alıntı Tarihi (31.01.2016)

JARUS, Owen, 2016, How Were the Egyptian Pyramids Built?
<https://www.livescience.com/32616-how-were-the-egyptian-pyramids-built-.html>

Alıntı Tarihi (20.08.2017)

Anonim (b.t.) History of Museum
<http://www.musee-orsay.fr/en/collections/from-station-to-the-renovated-musee-dorsay.html>

Alıntı Tarihi (05.05.2016)

Anonim (b.t.) Saint Paul's Cathedral
<https://www.britannica.com/topic/Saint-Pauls-Cathedral-London>

Alıntı Tarihi (25.07.2017)

Anonim (2003). The Porter House
<http://www.shoparc.com/projects/the-porter-house/>

Alıntı Tarihi (10.09.2017)

Anonim (b.t.). Cremer Museum

<http://www.architectuurgidsenschede.nl/objects/object00000038/>

Alıntı Tarihi (05.10.2017)

Anonim (b.t.). Manège Montrouge, Limoge

<http://www.archidesignclub.com/portfolio/item/5-habitat-residentiel-collectif/263-manege-montrouge-limoges.html>

Alıntı Tarihi (12.09.2017)

Anonim (b.t.). Fotoğrafın Ortaya Çıkışı ve Gelişmesi

<http://home.anadolu.edu.tr/~ealgan/1.bolum%20tarihce.pdf>

Alıntı Tarihi (14.06.2017)

Anonim (2014). Avusturya Büyükelçilik Binası, Romanya

<http://www.bucharestapartment.net/the-union-of-romanian-architects-a-unique-design-concept/>

Alıntı Tarihi (08.15.2017)

ÖZENDİ, İlkay (b.t.). Sabri Safa Han,

<http://envanter.gov.tr/anit/index/detay/50070>

Alıntı Tarihi (11.11.2016)

SARIASLAN, Halil, (b.t.) Sistem Analizinin Temelleri, Ankara Üniversitesi Yayınları

<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/448/5024.pdf>

Alıntı Tarihi (03.10.2017)

Sempozyum, Makale, Bildiri, Tüzük, Dergi

BÖKE, Hasan, **İPEKOĞLU**, Başak (2015). 5. Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu, Korumada TSE Standartları s. 187

Icomos (1999). Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü, 12. Genel Kurul Toplantısı, Meksika

KUBAN, Doğan (1995). Türk İslam Sanatı Üzerine Denemeler, İstanbul: Arkeoloji Yayınları

MADRAN, Emre, (2009). TMMOB-Ankara şubesi, Dosya 14.1, **TARİHİ ÇEVRENİN TARİHİ** Osmanlıdan Günümüze Tarihi Çevre: Tavırlar-Düzenlemeler s6-15

Tarih ve Toplum Dergisi (2004), sayı 128. Kevork **PAMUKCİYAN** '1868'de Mevcud İstanbul Hanları'

Venedik Tüzüğü (1964). Madde 3

Tez

ALİ GHALİB, Janan Adnan (2014). Sıcak iklimlerde geleneksel mimari çözüm;
Bina içi iklimlendirme elemanı- rüzgâr bacaları, Yüksek lisans tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, F.B.E

BENLİ, Gülhan (2007). İstanbul Tarihi Yarımada'da Bulunan Han Yapıları ve Avlulu Hanların Koruma Sorunları, Doktora Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi F.B.E

EROL, Fatma Binnur (2013). İstanbul Vakıf Hanları Ve Koruma Sorunları, Yüksek lisans tezi, İstanbul: Kadir Has Üniversitesi, F.B.E

GÜRPINAR, Lale (2009). Tarihi Yarımada Hanlar Bölgesi'ndeki Avlulu Hanların İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi F.B.E

KIVRAK, Nihan (2010). 'Eski Kent Mekanlarının Canlandırılması' Bağlamında İstanbul Eminönü Hanlar Bölgesi'nde Mimari Tasarım İlkelerinin İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi F.B.E

ÖZER, Say, Yasemen (1996). Ticaret Mekânlarının Oluşum ve Gelişim İlkelerinin İncelenerek Tipolojik Açından Sınıflandırılması, Doktora tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi F.B.E

Kurum Arşiv Belgesi

İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi (**EK 1**)
Han içinde yıkıldığı iddia edilen çeşme için han sakini tarafından ilgili makamlara yazılan şikâyet dilekçesi (1962)

İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi (**EK 2**)
İstanbul Belediye Başkanlığının Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığı'na hitaben çeşme hakkında cevaben yazısı (1962)

İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi (**EK 3**)
Sular idaresinin çeşme hakkında yaptığı tahkikat raporu (1962) s.1

İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Belgesi (**EK 4**)
25.12.1996 gün ve 18748 Sayılı İstanbul Defterdarlığı Milli Emlak Başkanlığı, Topkapı Yakası Emlak Müdürlüğü yazısına hitaben RAPOR, s.1

EKLER

EK 1-

12.3.1962

İstanbul Müzeler Umum Müdürlüğüne

İstanbul Mahmut Paşa Kürkcühan daya hatun mahallesi 10 NO: lu mahal evvelce tarihi çeşme olup asarı atıkaya ait olmasına rağmen Kürkcü hanın eski odabaşısı meşhur Aziz Şenel Sabık iktidardan cesaret alarak bir gece içerisinde mezkûr çeşmeyi yıktırılmış ve yerine kendisine büyük menfaatler temin edecek bir mağaza yaptırmış bulunmaktadır .

Evkaf İdaresi bu mağazanın ancak yarısına sahip olabilmektedir . Bundan başka mağazalarımızın üzerine usul ve kanuna ve nizamnamelere aykırı olarak 8-10 adet yazıhane ve imalathaneler kurmuştur .

Bu kerre sözü geçen bu binaların birisinin tabanını ve diğerinde kubbesini bayram tatilinden istifade ederek selahiyetdar hiç bir makama haber vermeden deldirmek suretiyle tahrip etmiş ve bir merdivenle oda ve mağazayı birleştirmiş ve yine kendisine büyük menfaatler sağlanmıştır .

Memleketini ve asarı atıkayı seven bir vatandaş sıfatıyla keyfiyeti inbar ediyorum. gerekli kanuni ve idari muamelenin yapılmasını arz ederim.

- 1 - Bir nüshası Vakıflar Baş Müdürlüğüne
- 2 - Bir nüshası İstanbul Müzeler Müdürlüğüne
- 3 - Bir nüshası Belediye Riyasetine sunulmuştur .

Adres :
Mahmutpaşa Kürkcü Han
NO: 8.9
İstanbul

KÜRK MANTO EVİ
Y. BEYKO

Aslı gibidir .
Resmi mühür imza

Aslı gibidir .

3.9.1962

M.

EK 2-

MTB: 13983

T. C.
BELEDİYE REİSLİĞİ
İSTANBUL

3 Eylül 1962
~~21~~ Ağustos 1962

İmar Plânlama Müdürlüğü

Konu :
Sayı: 1129
Eki: 1-Dilekçe örneği
2-Sular idaresinin
yazı örneği

GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER VE ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞINA

İlgi: Hukuk İşleri Müdürlüğünün 15.8.1962-V/ 3703 sayılı
sayılı yazısı.
Mahmutpaşa, Kürkçü Hanı içinde 10 kapı sayılı yerde bulunan
geşmenin kaldırılarak yazıhane olarak kullanıldığı, örneği ekli dilek-
çeden anlaşılmıştır.
Sular İdaresi Vakıf defterlerinden elde edilen bilgiye ait
yazı örneği eklidir.
Bu hususa ait Hukuk İşlerinin Mütaleasında, Asârı Atika
Nizamnamesinin 8 ci maddesine tevfikân muamele yapılmak üzere Sav-
cılığa verilmesi gerekmektedir.
Ancak luzumlu evrak arasında kararınıza ihtiyaç olduğun-
dan, mütalea ve kararınızın bildirilmesini rica ederim.

gündeme
6. IX. 1962

[Signature]
Eyyar Çankılıç
Belediye Reisi Y.

ANITLAR YÜKSEK KURULU	
Numarası	Tarihi
543	5. IX. 1962

EK 3-

Vakıflar Sular isale Amirliğine

Yüksek katınızdan muhavvel İstanbul Belediyesi İmar ve Plân lama Müdürlüğü ifadesiyle ve Riyaset Makamının 26.4.1962 Tarih ve 358-411 ve 8058 sayılı ilişik yazılarında :

Mahmut Paşa Kürkcü hanı içinde 8-9 Numarada ticaret yapan Kürk manto evi sahibi yorgo Bayko tarafından Kürkcü Han 10 numaral yerin eski bir çeşme olduğu ve bu gün tahrip edilerek Aziz Şenel tarafından yazıhane ve imalathane şeklinde kullanıldığı ihbar edilmekte olduğundan kayıtlarımızda ve yapapacağımız tetkiklerden burasının kime ait olduğunun ve eski taşlarının ne yapıldığının bildirilmesi istenilmektedir .

Bahis konusu olan Mahmut Paşada Kürkcü hanı içinde evvelce mevcut iken bilahare yıkıldığı bildirilen çeşme hakkında servisimizde mevcut defterlerde yapılan tetkikatta böyle bir kayda tesadür edilememiştir .

Yine servisimizde mevcut Halkalı sularına ait Rumi 1306 tarihli tahrir defterinin lâleli ve Mahmut Paşayı Veli Vakıf sularına mahsus 2 numaralı sahifesinde :

Mahmut Paşa - Mahmutpaşa Mahallesinin Kürkcüler sokağında ağa Süleyman paşa vereseleriyle İranlı Hacı Sadık Ağa namına bir han ve bu hana ait Mahmut Paşa Vakfından yarım masura Halkalı suyanun bulunduğu dair kaydının mevcut olduğu görülmüştür.

Ayrıca Han oda başısı olup mezkûr han içinde 3 numaralax da yün ve saire ticaretiyle iştigal eden Mustafa Bayanlıgan yapılan tetkikattan :

Evvelce çeşme iken bilahare dükkân haline ifrağ edildiği bildirilen ve halen 10 numara ile murakkam bulunan bu mahallin evvelce han içenisinde ve han avlusunda mevcut iken bilahare yıkılan vami binasının altında bulunmakta olduğunu, bundan Yirmibeş sene evvel çeşmenin cephe taşları ile han duvarının Aziz Şenel tarafından yıktırılarak dükkân haline ifrağ edildiğini bundan onbeş sene evvel han oda başığına geldiği zaman öğrendiğini ve halen bu mahal Aleko Papadopulo adında bir şahıs tarafından kira ile işgal edilerek yün ve Kürkcü Dükkânı olarak kullanmakta olduğunu beyan etmektedir .

....

- R A P O R -

İLGİ: 25.12.1996 gün ve 18748 Sayılı İstanbul Defterdarlığı Milli Emlak Başkanlığı, Topkapı Yakası Emlak Müdürlüğü yazısı.

İstanbul İli, Eminönü İlçesi, Bayahatun Mah. 87 pafta, 258 adada bulunan Kürkçü Han 15.y.y. hanlarından olup, iki avlulu ve iki katlıdır.

Söz konusu parseller Kürkçü Han'ın 2. avlusunda yer almaktadır. Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 12.11.1977 gün ve 10126 sayılı karar ile korunması gerekli çok önemli eski eser olan Kürkçü Han'ın kaçak inşaatlarının tespit edilerek Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün elemanları nezaretinde eski hale getirilmesine denmiş olup, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu'nun 28.9.1984 gün ve 865 sayılı kararıyla rölöve ve restitüsyonu ile 68 parsel ve üst kat 10, 11 parsellere ait şartlı (örtü sisteminin aslına uygun olmadığından özgün durumuna göre çift kubbeli ve arada dere yatağı yapılması) projesi onaylanmıştır.

Eminönü Bl.Başkanlığının 7.2.1985 gün ve 85/46 sayılı yazısı ile 68 parsel için restitüsyon projesinin onaylandığı, projenin uygulanabilmesi için, parsel üzerinde isabet eden koridor ve başka şahsa ait 9,10,11 kapı sayılı yerlerdeki yapı ve müstemilatların eski eserlere aykırı durumlarının tespiti ve yıkılıp, yıkılmaması gereken kısımların tarafımıza bildirilmesi istenmiş, İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nün 15.1.1985 gün ve 233 sayılı yazısı ile, ilave yapıların revizyon üzerine işaretlendiği belirtilmiş ve İstanbul Bölge Kurulunun 8.3.1985 gün ve 1200 sayılı kararıyla Han avlusunda bulunan muhdes ilavelerin ayıklanmasına alt ve üst katların 865 sayılı karar eki onaylı rölöveye göre ihya edilmesine bu sırada gerekli ayıklamanın yapılarak orjinal ve olması gereken merdivenin meydana çıkarılmasına merdiven yerinin projelendirilerek öneri olarak ve onaylanmak üzere kurulumuza getirilmesine, 68 parselin 865 sayılı karara göre restorasyonunun yapılmasına denmiştir.

./...

ÖZGEÇMİŞ

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E-Posta: iletisimreyhanates@hotmail.com

POZİSYON SEVİYESİ *ORTA DÜZEY YÖNETİCİ MİMAR*

UZMANLIK ALANLARI

- Mimari Tasarım Projesi (Dizayn ofis)
- Uygulama Projesi (Dizayn ofis)
- Detay Projesi (Dizayn ofis)
- Statik Proje (Betonarme, Çelik) Tasarımı (Dizayn ofis)
- Uygulama Ekibi/Taşeron Organizasyonu (Saha)
- İmalat Takibi ve Raporlama (Saha)
- Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Projesi (Dizayn ofis)

EĞİTİM DURUMU

Üniversite (Lisans) 09.2007-08.2011

İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, TÜRKİYE

Mimarlık Fakültesi, Mimarlık

Üniversite (Ön Lisans) 09.2003-06.2005

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Safranbolu, TÜRKİYE

Tarihi Yapılarda Restorasyon Programı